Nyugat-Magyarországi Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar

XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Tantárgypedagógiai és Oktatástechnológiai Szekció

ORSZÁGOS TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI TANÁCS

Program

Előadáskivonatok

Sopron
2005. április 6-8.

Nyugat-Magyarországi Egyetem

Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar

XXVII. Országos Tudományos Diákköri

Konferencia

Tantárgypedagógiai és Oktatástechnológiai Szekció

Program

Előadáskivonatok

Sopron

2005. április 6-8.

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Szála Erzsébet
a Nyugat-Magyarországi Egyetem
Benedek Elek Főiskolai Kar főigazgatója

Nyomdai munkák:

Felelős vezető:

TARTALOM

Köszöntő	5
Program	6
A szekció tagozatai	7
I. tagozat: A technikatanítás módszertana	14
II. tagozat: Alkalmazott és speciális szükségletek pedagógiája	20
III. tagozat: Anyanyelvi nevelés 1.	26
IV. tagozat: Anyanyelvi nevelés 2. (Irodalompedagógia)	33
V. tagozat: Ember és társadalom	39
VI. tagozat: Ember és természet 1.	45
VII. tagozat: Ember és természet 2.	53
VIII. tagozat: Idegen nyelvi nevelés	61
IX. tagozat: Informatika - pedagógia	69
X. tagozat: Matematika	78
XI. tagozat: Művészeti nevelés - drámapedagógia	87
XII. tagozat: Óvodapedagógia	97
XIII. tagozat: Pedagógiai - informatika	103
XIV: tagozat: Távoktatás - szakképzés - projektpedagógia - tananyagfejlesztés	112

A RENDEZVÉNY TÁMOGATÓI

Országos Tudományos Diákköri Tanács

Nyugat - Magyarországi Egyetem

Sopron Megyei Jogú Város Önkormányzata

Pápa Város Önkormányzata

Nyugat - Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskola Kar Hallgatói Önkormányzata

Alapítvány a Soproni Főiskoláért

KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Vendégeink!

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar oktatóinak és hallgatóinak nevében tisztelettel köszöntöm a XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Tantárgypedagógiai és Oktatástechnológiai Szekciójának valamennyi részvevőjét, a diákkörös hallgatókat és felkészítő tanáraikat.
Főiskolánk számára megtiszteltetés e rangos országos konferencia megrendezése, amely tükrözi intézményünk több évtizedes szakmai munkájának elismerését.
Oktatási rendszerünknek fontos területei a diákköri konferenciák, melyekben az elért sikerek biztosítják a közös munkán alapuló tanár és diákkapcsolatot. Mindezeken túl nagy lehetőséget nyújtanak a tudomány iránt érdeklődő hallgatók kutatási tevékenységének támogatására. Segítik szaktudásuk elmélyítését, tehetségük kibontakoztatását.
Kedves Résztvevők! Kívánom, hogy szerepeljenek eredményesen, sikeresen. Érezzék magukat kellemesen főiskolánkon. E rövid idő alatt fedezzék fel városunk, Sopron szépségeit, s térjenek haza szép emlékekkel.

Sopron, 2005. március 6.

Prof. Dr. Szála Erzsébet
kari főigazgató

PROGRAM

Április 6. (szerda)

10.00 - Regisztráció
Helye: Nyugat-Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar (NYME-BPFK)
Sopron, Ferenczy János u. 5.
Szálláshelyek elfoglalása.

16.00 -17.00: A konferencia ünnepélyes megnyitója
Helye: Liszt Ferenc Konferencia és Kulturális Központ
Sopron, Liszt Ferenc u.1.

18.00 -19.00: Vacsora
Helye: NYME-BPFK étterme

19.00 - A NYME-BPFK művésztanárainak közös kiállítása.
Megnyitja: Dr. Szála Erzsébet
Helye: BPFK 6.sz. tanácsterem

20.00 - Kulturális és szabad programok
Helye: NYME-BPFK

Április 7. (csütörtök)

07.00 - 08.30: Reggeli
Helye: NYME BPFK étterme

09.00 - 11.30: Szekcióülés

11.30 - 14.00: Ebéd
Helye: NYME-BPFK étterme

14.30 - 17.00: Szekcióülés

18.30 - 19.30: Fogadás
Helye: Gyermek és Ifjúsági Központ
Sopron, Ady Endre u. 10.

19.30 - 23.00: Táncos esti program
Helye: Gyermek- és Ifjúsági Központ
Sopron, Ady Endre u. 10.

Április 8. (péntek)

07.00 - 08.30: Reggeli
Helye: NYME-BPFK étterme

09.30 -11.00: Díjátadó Ünnepség
A konferencia zárása
Helye: Sopron Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
Sopron, Fő tér 1.

11.30 - Ebéd
Helye: NYME-BPFK étterme

Hazautazás

A SZEKCIÓ TAGOZATAI

I. tagozat: A technikatanítás módszertana
Helye: 28. sz. terem
II. tagozat: Alkalmazott és speciális szükségletek pedagógiája
Helye: 34. sz. terem
III. tagozat: Anyanyelvi nevelés 1.
Helye: 35. sz. terem
IV. tagozat: Anyanyelvi nevelés 2. (Irodalompedagógia)
Helye: 35. sz. terem
V. tagozat: Ember és társadalom
Helye: 64. sz. terem
VI. tagozat: Ember és természet 1.
Helye: E/1. sz. előadóterem
VII. tagozat: Ember és természet 2.
Helye: E/1. sz. előadóterem
VIII. tagozat: Idegen nyelvi nevelés
Helye: 64. sz. terem
IX. tagozat: Informatika - pedagógia
Helye: 65. sz. terem
X. tagozat: Matematika
Helye: 28. sz. terem
XI. tagozat: Művészeti nevelés - drámapedagógia
Helye: 72. sz. terem
XII. tagozat: Óvodapedagógia
Helye: 34 sz. terem
XIII. tagozat: Pedagógiai -informatika
Helye: 30 sz. terem
XIV: tagozat: Távoktatás - szakképzés - projektpedagógia - tananyagfejlesztés
Helye: 66 sz. terem

I. tagozat
A technikatanítás módszertana

Helye: 28. sz. terem
Elnök: Dr. Hegedűs Gábor
Tagok: Dr. Gion János
Nemes József
Titkár: Bertalan Éva
09.00-09.15: Bíró Tamás: Gyakorlattal a Tudományért
09.15-09.30: Horváth András: CAD az oktatásban
09.30-09.45: Lengyel Katalin: Klöpli csipke az általános iskolában
09.45-10.00: Pártáné Csorba Anita - Sendula Erika: Ünnepek a technika órákon
10.00-10.15: Stieber Szabolcs: Nyomtatott áramkör készítése és alkalmazása alapjainak oktatása a technika tudományban
10.15-10.30: Tóbiás Gábor: A barlangfaltól napjaink papírjáig, oktatási segédanyagok a papírgyártás tanításához

II. tagozat
Alkalmazott és speciális szükségletek pedagógiája

Helye: 34. sz. terem
Elnök: Dr. Bodnár Gabriella
Tagok: Némethné dr. Tóth Ágnes
Fazekas Ferencné
Titkár: Zsubrits Attila
14.30-14.45: Besztervei Zita: A Down- kóros gyermekek korai fejlesztésének jelentősége az integrációs nevelés érdekében
14.45-15.00: Csibrán Szilvia: Gyermekekért, esélyteremtésükért! Hogyan állunk az esélyteremtéssel a magyar közoktatásban, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében?
15.00-15.15: Kemény Judit: Csoportmunka tapasztalatai roma fiatalok körében
15.15-15.30: Krauter Lilla: A magyar és francia közoktatás főbb pontjainak összehasonlítása, különös tekintettel az értékelésre
15.30-15.45: Mészáros Zsanett Vanda - Molnár Annamária: Integrált nevelés az iskolában
15.45-16.00: Szabó Barbara: Másként a többségi iskolában

III. tagozat
Anyanyelvi nevelés 1.

Helye: 35 sz. terem
Elnök: Dr. Guttman Miklós
Tagok: Koperniczkyné dr. Torma Mária
Sass László
Titkár: Molnár Csilla
09.00-09.15: Bolláné Csikós Eszter - Czeglédi Krisztina: Alsó tagozatos tankönyvek szakszókészletének vizsgálata
09.15-09.30: Danka Adrienn: A játékosság vizsgálata az anyanyelvi órán
09.30-09.45: Illés Roberta: „Röfi nagyon csintalan malac volt” Helyesírás vizsgálata az általános iskola harmadik osztályban
09.45-10.00: Németh Mónika: Sóder?

10.00-10.15: Uher Anita: Hol nyaralnék legszívesebben? - Miért Vörös a róka? Alsó tagozatos gyerekek szóbeli szövegalkotásának vizsgálata
10.15-10.30: Kovács Titanilla: Hogyan működik? Alsó tagozatos gyerekek és tanítójelöltek beszédének vizsgálata
10.30-10.45: Osváth Réka: A szóbeli kommunikációs kompetencia értékelése az anyanyelvi nevelés és az idegen nyelvi mérés kapcsolata

IV. tagozat
Anyanyelvi nevelés 2. (Irodalompedagógia)

Helye: 35 sz. terem
Elnök: Sarkady Sándor
Tagok: Koperniczkyné dr. Torma Mária
Sass László
Titkár: Molnár Csilla
14.30-14.45: Horváth Mónika: Nemi különbségek az olvasási szokásokban
14.45-15.00: Kovács Brigitta: Veszélyben a világ! Korunk égető problémái Michael Ende többszólamú meseregényeiben
15.00-15.15: Sipos Viktória: Mesebeli példaképek
15.15-15.30: Neumann Zsuzsanna: 3. osztályos tanulók szövegértésének vizsgálata
15.30-15.45: Tóth Dóra: Csongor és Tünde a bábszínpadon (Egy mese színpadra állításának módszertani lépései)
15.45-16.00: Baldauf Renáta: A grafomotoros készség fejlesztése kisiskolás korban

V. tagozat
Ember és társadalom

Helye: 64 sz. terem
Elnök: Dr. Szála Erzsébet
Tagok: Dr. Kiss Judit
Dr. Németh László
Titkár: Patyi Gábor
09.00-09.15: Ladorján Zsolt: Számítógép a történelemórán
09.15-09.30: Lenygyelné Veres Katalin: A pedagógusok szerepfelfogása és az önismeret jelentősége
09.30-09.45: Mohácsi Norbert: EU-s oktatóprogram általános iskolások számára
09.45-10.00: Vámos Vera: Az anya-gyermek börtön
10.00-10.15: Nagy Petra: Kateketikai dolgozat (Egy eleven katekézis a XXI. században)
10.15-10.30: Urlik Dóra: Az én Únióm foglalkozás bevezetése az általános iskolai tantervbe

VI. tagozat
Ember és természet 1.

Helye: E/1. sz. előadóterem
Elnök: Dr. Veszely Tibor
Tagok: Ádám Ferencné
Oláh László
Titkár: Hartl Éva
09.00-09.15: Ács Mónika: Az urbanizáció hatása a környezetre Csongrád megyében
09.15-09.30: Adorján Judit: Hollywood és fizika (avagy a film, mint motivációs eszköz)

09.30-09.45: Alex Szilvia: Nemzetközi jelentőségű természeti érték – Hunyadi-sziget
09.45-10.00: Brózik Vera: Környezeti nevelés a hazai nemzeti parkokban
10.00-10.15: Gere Ágota-Szabó Szilvia: Környezeti nevelés a közgyűjteményekben
10.15-10.30: Csörsz Csaba: Új program a kémiai elemek periódusos tulajdonságainak három dimenzióban történő bemutatása
10.30-10.45: Dandár Enikő: Ásvány- és gyógyvízfogyasztási szokások a 11-15 éves gyerekek körében
10.45-11.00: Gavlik István: A kerekerdő egyesület környezeti nevelési tevékenységei

VII. tagozat
Ember és természet 2.

Helye: E/1. sz. előadóterem
Elnök: Dr. Veszely Tibor
Tagok: Eperjesy Barnabásné
Oláh László
Titkár: Hartl Éva
14.30-14.45: Bucsánszki Beáta: Lakóhelyem környezeti értékei és veszélyei
14.45-15.00: Kerekes Rita: Gyógyszerismeret és használat az általános iskola alsó tagozatában
15.00-15.15: Kovács Krisztiánné: A reklám hatása fogyasztásunkra
15.15-15.30: Nagy Máté: Tellúrium készítése és alkalmazása az iskolai tanításban
15.30-15.45: Opre Gábor: Mérés – és adatfeldolgozás a meteorológiában (szakköri program a hobby – meteorológusoknak)
15.45-16.00: Ugró Szilvia: Tiszaörs értékei, mint eszközök a környezetismeret órákon, címer feldolgozása
16.00-16.15: Zobay Ferenc Béla: A Pisztráng tanösvény biológiai oktatás-módszertani feldolgozása
16.15-16.30: Zsebők Sándor: Az éjszaka hangjai" – Egy multimédiás projekt a hangok világának bemutatásával a természet megismeréséhez

VII. tagozat
Idegen nyelvi nevelés

Helye: 64 sz. terem
Elnök: Horváthné Dr. Molnár Katalin
Tagok: Tárnok Péter
Brassányi Zoltán
Titkár: Pinezits Ingrid
14.30-14.45: Bélafalvi Éva – Fábián Márta: Idegen nyelvek oktatása óvodás korban
14.45-15.00: Fodor Zoltán: Content Based Instruction in Teaching Biology
Tartalomalapú nyelvtanítás az angol nyelvű biológia órákon
15.00-15.15: Kovács Ágnes: Games in Teaching English To Young Learners
Játékok az angol tanításban alsó tagozaton
15.15-15.30: Mayer Csilla: Video Assisted Microteaching in Training EFL Teachers
Videóval segített mikrotanítás az angoltanár – képzésben
15.30-15.45: Tóth László: Web Based Learning
Web alapú angol nyelvtanulás
15.45-16.00: Varga Viktória: The Role of Teaching Writing, Difficulties in Teaching Languages to Young Learners

Az írástanítás szerepe, nehézségei a kezdő kisgyermekkori nyelvoktatásban
16.00-16.15:Zongor Klára: Expériences dans I'enseignement précoce
Tapasztalatok a korai nyelvoktatásban
16.15-16.30: Angyal Ágnes: Számítástechnika a nyelvoktatásban

IX. tagozat
Informatika – pedagógia

Helye: 65. sz. terem
Elnök: Dr. Márkus Béla
Tagok: Lesku Katalin
Kerese József
Titkár: Sámson Tímea
09.00-09.15: Birinyiné Kleszó Anita: Számítástechnika tanítása egy hátrányos helyzetű faluban
09.15-09.30: Enyedi Miklós: Multimédiás Excel oktatóprogram (M. Director)
09.30-09.45: Juhász Varga Gábor: A processzor hűtése
09.45-10.00: Kovács Mária: Informatika munkatankönyv
10.00-10.15: Kőteleky Richárd Ákos: Mesterséges Intelligencia Oktatása Animált Algoritmusok Segítségével
14.30-14.45: Luty Johanna: A számítástechnika alkalmazása más tantárgyak oktatása keretében
14.45-15.00: Soltész Emese: A tanulás segítése az informatika eszközeivel az integrált nevelésben
15.00-15.15: Németh István: Hunveyor kísérleti gyakorló űrszonda rendszereinek számítógépes vezérlése
15.15-15.30: Nyírő Helga: Az egyszerű ábrától az animációig - Oktatóprogram a Comenius Logo grafikai részének tanításához
15.30-15.45: Rádli Tamás: Intelligens gépek az oktatásban

X. tagozat
Matematika

Helye: 28. sz. terem
Elnök: Dr. Cseh Sándor
Tagok: Dr. Kovács András
Dr. Munkácsy Katalin
Titkár: Major Eleonóra
14.30-14.45: Árvai Anikó - Ladányi Anita - Moravszki Gábor: Tehetségkiválasztás-tehetséggondozás a matematika tanításában
14.45-15.00: Becző Krisztina: Az egész számok tanítása számítógépes program segítségével
15.00-15.15: Csákiné Fehér Éva: Két matematika szakkör munkájának összehasonlító elemzése
15.15-15.30: Kis Gyuláné: Eltérő feladat-megoldási stratégiák bevezetésének lehetőségei a matematika tanításában
15.30-15.45: Nagy Éva: Matematika a művészetben
15.45-16.00: Petró Tamás: Egy dinamikus térgeometriai szerkesztőprogram készítése és alkalmazása
16.00-16.15: Szász Nóra: Mozgásos szöveges feladatok és számítógépes modellezésük

16.15-16.30: Tóth Andrea-Tóth Péter: Számítógéppel támogatott matematikaoktatás (tengelyes – és középpontos tükrözés)

XI. tagozat
Művészeti nevelés-drámapedagógia

Helye: 72. sz. terem
Elnök: Dr. Lőrincz Zoltán
Tagok: Dárdai Árpád
Dorozsmai Erzsébet
Titkár: Józsa Éva
09.00-09.15: Balázs Péter: A dráma és a színjáték megjelenése és intézményesülése, valamint a drámapedagógusok szerepe a nevelési-oktatási folyamatban
09.15-09.30: Bukovinszki Edit: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakberendezési szokásainak vizsgálata a kezdetektől napjainkig
09.30-09.45: Csík Violetta: József Attila totem-archetípusai
09.45-10.00: Ecseri Orsolya: Kodály Zoltán: Háry János című művének pedagógiai felhasználása
10.00-10.15: Farkas Annamária: Az autentikus népzenei anyag egy lehetséges felhasználási módja az általános iskola alsó tagozatos énektanításában

14.30-14.45: Forgács Zsuzsanna: Mondd meg nékem cserebogár…. Ajkon hordozott népi szokásdalok az óvodában
14.45-15.00: Harsányi Adrienn - Oláh Ildikó - Sándor Mária: Éneklési problémák óvodától diplomáig
15.00-15.15: Monori Márta: A valóság és illúzió viszonya XX. századi drámában
15.15-15.30: Pásztor Brigitta: A Colwell - féle zenei teljesítményteszt alkalmazásának tapasztalatai egy 4. osztályosokon végzett felmérés alapján
15.30-15.45: Zagyiné Berdó Mónika: Népszokások, népzenei hagyományok ápolása az óvoda életében

XII. tagozat
Óvodapedagógia

Helye: 34. sz. terem
Elnök: Albertné dr. Herbszt Mária
Tagok: Dr. Simon Tamás
Kozák Tamásné
Titkár: Simon István
09.00-09.15: Donka Diána Andrea: A magyar népmesék szerepe az óvodai nevelésben
09.15-09.30: Kiss Eszter: Az óvodás gyermekek kreativitásának fejlesztési lehetőségei a környezeti nevelés folyamatában
09.30-09.45: Matyelka Tímea: A testnevelési játékok szerepe a múltban és napjainkban, az óvodai nevelésben
09.45-10.00: Pelyvás Enikő: A televízió hatása az óvodáskorú gyermekek fejlődésére, játékára
10.00-10.15: Tóth Eszter: Kistérségi természet- és környezetvédelemre nevelés
10.15-10.30: Váczi Renáta: Differenciált mozgásfejlesztés az óvodában (írás – előkészítés)

XIII. tagozat
Pedagógiai - informatika

Helye: 30. sz. terem
Elnök: Dr. Makai Éva
Tagok: Dr. Dívós Ferenc
Babics Csaba
Titkár: Kissné Geosits Beatrix
09.00-09.15: Hajnal Zoltán: Virtuális valóság tervezése afáziás betegek részére
09.15-09.30: Horváth Guidó - Kóczán Krisztián: Vezeték nélküli technológiák gyakorlati oktatása
09.15-09.30: Ronga Diána: Az alsó tagozatos tanulók számítógéppel kapcsolatos attitűdjeinek vizsgálata
09.45-10.00: Mátrai Rita: Többnyelvű bővíthető multimédiás interaktív szoftver fejlesztése diszlexiás gyermekek részére
10.00-10.15: Molnár Gábor: Weblap tervezési kérdések vizsgálata e-learning oktatási anyagok készítéséhez látássérült felhasználóknak

14.30-14.45: Kátay Bálint: Újszerű, interaktív valószínűségszámítás segédanyag megvalósítása WEBes felületen
14.45-15.00: Sebők Éva: A ManóÉlővilág oktatóprogram beillesztése a kerettantervbe „A mi világunk” című 2. osztályos tankönyv alapján
15.00-15.15: Szalay Zsolt: BMF KVK interaktív virtuális panoráma CD fejlesztése
15.15-15.30: Torma Szilvia: Új avatarok (3D szereplők) tervezéséhez felmérés rajzfilmek és virtuális valóság játékok szereplőiről

XIV. tagozat
Távoktatás- szakképzés- projekt pedagógia-tananyagfejlesztés

Helye: 66. sz. terem
Elnök: Dr. Mankó Mária
Tagok: Dr. Facskó Ferenc
Dr. Katona György
Titkár: Dr. Varga Szabolcs
09.00-09.15: Balázs Anikó - Takács Tímea: Oktatástechnológia tantárgy feldolgozásának egy lehetséges modellje a tanulói aktivitás figyelembevételével
09.15-09.30: Miklós Gábor: Eljárás kidolgozása az oktatási módszerek megfigyeléséhez
09.30-09.45: Dudás Veronika: Differenciáló foglalkoztatásra épülő fejlesztőkísérlet a biológia tantárgy keretében
09.45-10.00: Horváth László András: A napenergia hasznosítási lehetőségeinek tantárgy-pedagógiai feldolgozása
10.00-10.15: Kókány András Gergely: E-learning technológia és módszertan a technikaoktatás támogatásáért
10.15-10.30: Kutszegi Gergely: Adatbázison alapuló elektronikus gombahatározó
10.30-10.45: Mosonyi Zsuzsanna: A harang, mint projekt megjelenése az oktatásban

I. TAGOZAT
A TECHNIKATANÍTÁS MÓSZERTANA

Bíró Tamás
Intézmény: Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezető: Dr. Hegyi Sándor

Gyakorlattal a Tudományért

A technikának, mint tantárgynak fontos feladata a szintetizáló tudás megerősítése. Megítélésünk szerint ezért kiemelten kell foglalkozni ezzel a területtel. Célunk a felnövekvő nemzedék felkészítése a technológiai korszakváltásra.

A mai technika fejlődésében különös szerepet játszik az űrkutatás, ezért ebben a tanulmányban megpróbáltuk közelebb hozni a technikaoktatását az űrkutatás témaköreihez. Pályázóként arra törekedtünk, hogy átkonvertáljuk az űrkutatás egy-egy jelentős eredményét (űrtan) úgy, hogy már a kis diákok is megismerhessék e tudományterület érdekfeszítő, tanulás motiváló részét. Az űrkutatási eszközök modell szintű bemutatásának köszönhetően szélesebb körű rálátásuk lesz a diákoknak erre a témára. Ezekre a gondolatokra alapozva próbáltunk meg olyan modelleket keresni, amelyek elősegítik a diákok kézügyességének fejlesztését és a kreativitásuk, műszaki problémamegoldó képességük növelését.

A tanulmányban az általános iskolai résznél légmeghajtásos rakéta, antacid tabletta segítségével meghajtott rakéta, Heron elméletére épülő forgó test, napelem beszerelési és használati leírásait készítettük el.

A középiskolai részben a Massachusettes-i egyetem által fél évig oktatott Lego építéssel kezdjük, természetesen sokkal egyszerűbb feladatokkal. Majd a DC motorforgatást mutatjuk meg, ezt felhasználva, kissé módosítva építünk egy internetes vezérlésű felfedező robotot, ami még közvetlen számítógépes kapcsolattal rendelkezik. Végül az előző lépést tovább fejlesztve egy közvetett kapcsolattal rendelkező felfedező robotot elkészítését mutatjuk be. Természetesen ezt mind olyan keretben, hogy a tanárok, mint kézikönyvet tudják használni. A különböző modellekkel törekedtünk arra, hogy a megvalósításuk, anyagilag ne legyen megterhelő senkinek. Így van ahol csak papír használatával, vagy éppen anyutól elkért húsos tálca felhasználásával, vagy éppen egy floppy meghajtó szétbontásával, újrahasznosításával készíthetjük el az adott feladatot.

A tanulmány sok új eszközt, technológiai eljárást mutat meg, amellyel a különböző feladatok nagymértékben leegyszerűsödnek, és sokkal olcsóbbá válnak. A feladatokhoz kapcsolódik minden esetben, többnyire a mellékletekben, vizuális és gyakorlati segítség.

Horváth András
Intézmény: Berzsenyi Dániel Főiskola
Témavezető: Kővári Istvánné dr.

CAD az oktatásban

Pályamunkám témájául az AutoCad program legfontosabb területeinek bemutatását választottam, mely tanóra keretébe beépíthető. Minden olyan eszköz szemléltethető mely méreténél és természeténél fogva nem bemutatható. Pl. atomreaktor szerkezeti egységei, háromdimenziós formában bemutatható és könnyebben érthető. Megmutatom azokat a fortélyokat, műveleteket, trükköket, ami megkönnyíti a felhasználást. Az AutoCAD program középszintű felhasználói program. Persze elődjei segítségével jutott el erre a szintre. Ha megtanuljuk kezelni a programot, akkor nem csak egy programmal, hanem egész családjával megismerkedünk. Számomra a legmeggyőzőbb az volt hogy áttérhettem a papírra rajzolásról a számítógépes rajzolásra. Gondolom, akik még rajzoltak papírra, előfordult hogy elkenődött a rajz vagy épp szétfolyt a tinta. Ez sok időt és fáradtságot vett igénybe, mindezek után előfordult hogy újra kellett mégis rajzolni a rajzot. Ez nem fordulhat elő a számítógépes világban, de persze vannak hibák, esetleg nem mentjük a rajzunkat vagy letöröljük. Tehát a program nagy előnyére válik, hogy gyors felületkezeléssel készíthetünk rajzokat, és persze nyomtathatunk akár több példányt is. A tervezők számára fontos tényező a méretarány, ebben a programban tűrésezett pontosságú méretaránynak megfelelő rajzokat készíthetünk. A rajzot elkészíthetjük különböző fóliákon más-más színekben, és külön-külön is kezelhetjük. A program több segítséget is nyújt a rajz elkészítéséhez. Szerencsére több más magasabb szintű programmal kompatibilis a program, így könnyedén használhatjuk rajzainkat, például egy animálás során. A célom az hogy felhasználói szinten alkalmazni tudjuk a programot, amellett hogy olyan rajzolási trükköket alkalmazunk ami ötletessé pontossá teszi a rajzot.

A programcsaládot már hat éve használom felső fokú szinten, és ebben a szakágban dolgozom. Tehát a mindennapok programja lett ez számomra, de közben a felsőszintű programok használatát is párhuzamosan elsajátítom. Ez egy útmutató, hogy erre is szakosodhatunk, vagy hobbiból megtanuljuk, használjuk a programot, és dolgozhatunk a számítástechnika környezetében.

Lengyel Katalin
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola Természettudományi Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Bágyi Péterné

Klöpli csipke az általános iskolában

Csipkeverés története és fajtái:	
♦ Varrott csipke ♦ Vert csipke ♦ Fonott csipke ♦ Csomózott csipke ♦ Rece csipke	♦ Frivoritás csipke ♦ Horgolt csipke ♦ Kötött csipke ♦ Gépicsipke
Csipkeverés eszközei:	
♦ Verőpárna talppal ♦ Verőkék ♦ Mintalap	♦ Tű kiszedő eszköz ♦ Fonal ♦ Egyéb eszközök

Általános iskola ötödiktől nyolcadik osztályáig szakköri foglalkozás keretében a csipkeverés rejtélyeinek elsajátítása.

- A fonal helyes feltekerése az orsóra
- Fonal rögzítése az orsón
- Csipkeverés alapmozdulatainak megtanulása

Könyvjelzők készítése: A különböző verési módok /egész verés és fél verés 2 pár orsóval, rece és szövés 6 pár orsóval/ megtanulása. Később a szalagok díszítése különböző verési technikákkal / azsúrszél, ritkítás /. Színes munkadarabok készítése, hogy az egyes fonalak útja követhető legyen a gyerekek számára.
Mikor már az alapokat megtanulták, különféle „képek” készítése, pl.: őszi fa, nap, virág, szív, esetleg az éppen közeledő ünnepekre ajándékok és dísztárgyak készítése, pl.: csengő, fenyőfa, tojás.
A közösségi munka, vagyis az egymással dolgozni tudás érdekében egy közös kép készítése, melyet a gyerekek maguk terveznek tanári irányítással. Mellette egyszerű terítők, szélcsipke készítése, mely az alapműveletek elsajátítása után valósulhat meg.

Pártáné Csorba Anita - Sendula Erika
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Lesku Katalin

Ünnepek a technika órákon

Dolgozatunk témájának az „*Ünnepek*”-et választottuk.
A mindennapi életünkben igen fontos szerepet töltenek be az ünnepek.
Minden ember szívesen ünnepel, mert ilyenkor együtt lehetünk szeretteinkkel, s egy kicsit elfelejthetjük, felpezsdíthetjük a hétköznapok egyhangúságát.

Azért is esett a választásunk az ünnep témakörre, mert életünknek szerves része, ezért az óvodában és iskolában is foglalkoznunk kell vele. Fontos, hogy a gyerekeket is ráhangoljuk ezekre az eseményekre, hogy megértsék lényegüket, és fontossá váljanak számukra.

A technika tantárgyban is fontos szerepe van ennek, hisz a gyerekek sokkal szívesebben készítenek különféle eszközöket, dísztárgyakat, ha motiválva vannak. Egy-egy ünnep mindig új, izgalmas várakozással tölti be a gyermek és felnőttek szívét egyaránt, s ilyenkor sokkal könnyebben megy a „munka” is.

A dolgozat bevezetésében megemlítjük a főbb ünnepeket. Ezután minden ünnepet jellemzünk, és ezek közül néhányról részletesebben is írunk.

Ünnepeink: Születésnap
Névnap
Szilveszter, Újév
Farsang
Nemzeti ünnepek: Március 15.
Augusztus 20.
Október 23.
Húsvét
Munka ünnepe (május 01.)
Anyák napja
Pünkösd
Mikulás
Karácsony

Stieber Szabolcs
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola természettudományi Főiskolai Kar
Témavezető: Tisza László

Nyomtatott áramkör készítés és alkalmazás alapjainak oktatása a technika tantárgyhoz

A témát azért választottam, mert felméréseim szerint nagyon hiányzik az általános iskolákból a számomra alapvetőnek vélt elektrotechnikai ismeretek közvetítése. Manapság az elektromos eszközök behálózzák az egész világot, minden területen megtalálhatóak, alapvető ismeretük a mai világban szinte nélkülözhetetlen. A cél, amit a dolgozat megírásával kitűztem, hogy könnyebben taníthatóvá és tanulhatóvá tegyem az elektrotechnika tanítását, tanulását az általános iskolában tanító és tanuló emberek számára.

Dolgozatomban részletesebben szeretnék foglalkozni a nyomtatott áramkörök kialakulásának történetével, a nyomtatott áramköri panel készítésével, annak védelmével, szerelésével. Fontosnak tartom az áramkörök lényegesebb alkotóelemeinek, alkatrészeinek, részegységeinek ismertetését. Itt gondolok az ellenállásra, induktivitásra, kondenzátorra, diódára, tranzisztorra és de nem utolsó sorban az ezekből felépített egyszerű részáramkörökre Pl.: RLC körök.

A dolgozat javaslatokkal segítséget nyújt mind az elméleti, mind pedig a gyakorlati részek, egységek tanításának megvalósításához. Az alkalmazott oktatási módszerek nem hagyják figyelmen kívül az általános iskolás gyerekek életkorának megfelelő pszichológiai és fiziológiai adottságait sem.

Remélem, hogy módszereim követőkre talál, sikerül minél több általános iskolában megkönnyíteni az elektronika tanítását, ezáltal megszerettetni és megismertetni a tanulókkal az elektromos berendezések bonyolult világát.

Tóbiás Gábor
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola
Témavezető: Orosz Ildikó

A barlangfaltól napjaink papírjáig, oktatási segédanyagok a papírgyártás tanításához

Dolgozatom célja, hogy a technika tantárgy papírgyártás témáját bemutassam, a taníthatóságára vonatkozóan konkrét példaanyaggal, új szemléltető ábrákkal szolgáljak.

A munkám első részében a papír történetiségét ismertetem az őskortól a jelenkorig, majd napjaink papírkészítési eljárásait mutatom be.

A dolgozat további részében a jelenleg rendelkezésre álló oktatást segítő anyagokat elemzem. Elsősorban az általános iskolai tankönyveket és a tanári kézikönyveket, különös figyelmet fordítva ezek ábráira, amelyek elég hiányosak, vagy elavultak.

A technikai vívmányok fejlődésével szükségessé vált e téma segédanyagainak, ábráinak megújítása is, ezért javaslatokat teszek új, a téma feldolgozását segítő szemléltető anyagokra, amelyek figyelembe veszik a gyerekek életkori sajátosságait, és megkönnyítik a követelményrendszerben előírt tananyag e részének feldolgozását. A segédanyagok összeállításánál felhasználni kívánom a számítástechnika által adott új lehetőségeket.

Befejezésképpen bizonyítani szeretném, hogy az újfajta szemléltető eszközökkel sokkal élvezetesebbé, 20 %-kal hatékonyabbá és eredményesebbé tehető e téma oktatása.

II. TAGOZAT
ALKALMAZOTT ÉS SPECIÁLIS SZÜKSÉGLETEK PEDAGÓGIÁJA

Besztervei Zita
Intézmény: Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás
Témavezető: Kühn Mária

A Down-szindrómás gyermekek korai fejlesztésének jelentősége az integrációban

Dolgozatomban szeretném bemutatni a Down-szindrómások korai fejlesztését, valamint azt, ha megfelelő fejlesztésben részesülnek sikeresen integrálhatók többségi bölcsödébe, óvodába, esetleg iskolába.

Nővérem gyógytornász, aki 2003-ban a Kaposvári Gyógypedagógiai Központban dolgozott. Ő általa ismertem meg a Down-szindrómás gyermekeket, többek között Botondot és Reginát is. Őket a dolgozatomban bemutatom. A Down-szindrómás gyermekek hátrányból indulnak egészséges társaikhoz képest, de megfelelő fejlesztéssel a hátrány csökkenthető és nevelésük-oktatásuk épek közé való integrálással is megvalósulhat. Rendkívül hasznosnak tartom, hogy ha egy Down-gyermeket többségi óvodába épek közé integrálnak. Ez nem könnyű feladat, de előnyére válik mindkét félnek. A Down-szindrómások érdekében azért, mert így fejlődésük jobb és gyorsabb lehet. Az épek szempontjából azért, mert megtanulhatnak elfogadni, megszűnhetnek előítéleteik és segíthetik sérült társaikat. Ezzel társadalmi elfogadottságuk nagymértékben javulhat, a társadalomba való beilleszkedésük könnyebbé válik. Ennek érdekében a törvény szerencsére mellettünk áll.

Integrálás esetén az óvodapedagógus rendkívül fontos feladata, hogy szorosan együtt működjön a gyógypedagógussal, segítsen a szülőnek elfogadtatni gyermekét a környezettel.

A Napsugár Gyógypedagógiai Központban látottak alapján Botondnak és Reginának a fejlesztés korai megkezdése és a fejlődésük fokozatos, jó ütemű haladásuk miatt nagy esélyük van az integrációra.

Csibrán Szilvia
Intézmény: Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezető: Nagy Jenőné

Gyermekekért, esélyteremtésükért
Hogyan állunk az esélyteremtéssel a magyar közoktatásban, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében

Rendkívül fontos, aktuális, személyemhez szorosan kötődő témát választottam, mely társadalmi szinten megoldásra vár. Dolgozatommal célom egyrészt az, hogy feltárjam az esélyteremtést gátló akadályokat; hogy világos képet kapjak és adhassak a jelenlegi helyzetről, másrészt pedig az, hogy megtaláljam azokat a feladatokat és megoldásokat, amelyek elengedhetetlenül szükségesek az „egyenlőbb" esélyek megteremtéséhez.
Hogy a különböző problémákat a témával kapcsolatban megfogalmazhassam, elsőként interjút kértem felelős pozícióban álló szakemberektől.

Párhuzamosan az interjúk készítésével áttekintettem a témával kapcsolatos információhordozókat, szakirodalmakat és szaksajtót. A fogalmi-és törvényi változások miatt dokumentumelemzést végeztem.

Ezután az elemzéseim alapján összeállítottam egy problémalistát, melyet kritika alá vontam. Az átfogó problémakritikát követően 3 hipotézist állítottam fel, melyek véleményem szerint megfelelő megoldásai lehetnének a különböző feladatoknak, problémáknak. Hipotézisem bizonyítására kétféle vizsgálati módszert alkalmaztam. Az egyik, a már korábban is eredményesen használt interjú módszere, a másik, pedig a kérdőíves vizsgálat. A kérdőívek eredményeit mennyiségi és minőségi elemzés alá vontam. Az eredmények alapján dolgozatom sikeresnek tekinthető, hisz feltételezéseim bizonyításra találtak. Eszerint komoly gonddal küszködünk a szemléletformálás területén, kevés a szakértelem, és még kevesebb a pénz az integrációs nevelés teljes körű elterjesztéséhez. Javaslataim alapján szükség van az információáramlás tudatos megszervezésére, a gyakorlatorientált továbbképzések biztosítására, a személyi- tárgyi feltételek országos szinten történő koordinálására, melyek, által elindulhatna egy pozitív, egyénre és közösségre koncentráló humánus pedagógia.

Kemény Judit
Intézmény: Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Témavezető: Dr. Szilágyi Klára

Csoportmunka tapasztalatai roma fiatalok körében

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk időszakában az ország gazdasági érdeke, hogy a roma lakosságot minél jobban belevonjuk az ország építésébe.

Miskolcon születtem, és olyan iskolába jártam, ahol több roma tanuló volt, így saját élményem alapján fordult érdeklődésem a roma fiatalok társadalmi felemelkedésének kérdései felé. Munkavállalási tanácsadó szakos hallgatóként kapcsolódtam be a tanszék roma kutatatásába, és Borsod megye hátrányos helyzetű településein végeztem felmérést, a roma fiatalok helyzetéről. Elfogadva Babusik (2000) tanulmányában megfogalmazottakat, feltételezem, hogy a pedagógusok módszertani felkészültsége, romológiai képzésben való részvétele segíti a roma fiatalok lemorzsolódásának megakadályozását. Ezért munkavállalási tanácsadó szakos hallgatók segítségével olyan csoportfoglalkozásokat szerveztünk, a kistelepülések iskoláiban, amelyek a fenti kritériumnak megfeleltek. A tanácsadásban a kidolgozott strukturált csoportfoglalkozások módszerét alkalmaztuk (Szilágyi 1997), amelynek tapasztalatait foglaltam össze.

Feltételezésünk igazolódott, különösen a verbális képességekre alapozott feladatokban tapasztaltunk jó teljesítményt. Ezen belül is kiemelkedő a realitástól elvonatkoztatott feladatok pozitív fogadtatása: pl. szógyűjtés, mesealkotás. A csoportmunka tapasztalatai alapján megfogalmazhatjuk a vizualizáció jelent jelentőségét, amely a roma fiatalok igen aktívan vettek részt, és jó teljesítményt nyújtottak.

Krauter Lilla
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Makai Katalin

A francia és magyar közoktatás főbb pontjainak összehasonlítása, különös tekintettel az értékelésre

Dolgozatom témája a franciaországi és magyarországi közoktatási rendszer összehasonlítása, főként ezeknek legjobban összehasonlítható részei (Alapelvek, Tankötelezettség, A közoktatás intézményei) és az értékelés. Azért is választottam ezt a témát, hogy belőlem is jó pedagógus váljék és megismerjem más ország közoktatási rendszerét is. Úgy gondoltam, csak tanulhatok belőle. Nagy izgalommal vágtam neki a kutatómunkának, kíváncsi voltam miben egyezik, és miben különbözik a két oktatási rendszer. Nagy segítségemre volt a dolgozat megírásában egy nagyon kedves barátnőm, Annamari, aki egy évi volt Franciaországban és az ő vőlegénye, Quentin akivel ott ismerkedett meg. Ő személyes iskolai élményekkel is gazdagította dolgozatom. A barátnőm gyermekekre vigyázott és megosztotta velem az ott szerzett tapasztalatait.

Pályamunkámban tehát írok a közoktatási törvény alapelveiről, a tankötelezettségről, a közoktatás intézményeiről s ezek cél-és feladatrendszeréről. Majd ezeket összehasonlítom a két ország tekintetében. Írok továbbá az értékelés rendszeréről, amiről tudjuk, hogy Magyarországon 2004. szeptember elseje óta az alsó tagozatban a szöveges értékelés dominál. Franciaországban már régóta így értékelnek, így igazán érdekes a különbözőségek és hasonlóságok összevetése. Leírom az értékelés funkcióit, az osztályozás történetét, érveket sorakoztatok fel az osztályzattal történő minősítés megszüntetése mellett. Összehasonlítom a szöveges értékelés dokumentumait, mely igazán érdekes része dolgozatomnak. Végül írok még az értékelés koncepciójáról és a szöveges értékelés műfajairól.

Mészáros Zsanett Vanda, Molnár Annamária
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Jelenfiné Koncsek Andrea

Integrált nevelés az iskolában

Nem születünk egyformának. Van, aki Istenáldotta tehetség, van, aki vért izzad azért, hogy a megfelelt minősítést megkapja, és van, akinek a legalapvetőbb dolgok is problémát jelentenek. Ki ebben, ki abban tér el a másiktól. Érzékszervi, mozgásszervi és értelmi fogyatékosok élnek köztünk, akikkel nem találjuk meg a hangot. Van, hogyha szembejön velünk az utcán, elfordítjuk a fejünket, nem szeretjük nézni őket. Furcsának, másnak, abnormálisnak találjuk őket.

De miért is? Miért gondoljuk mi, hogy mások, esetleg különbek vagyunk mint ők? A válasz egyszerű. Így lettünk nevelve. A másságot nem igazán tudjuk elfogadni, sem megérteni. Szomorú, de igaz. Az előítélet mindannyiunkban ott él.

De a társadalom szemlélete megváltoztatható. Csak kicsit sok idő mg az előítéletet az elfogadás váltja fel, de ha sikerül, megérheti kivárni azt az időt. „A türelem rózsát terem.”- mondják. Ha azt nem is, de egy békésebb, odafigyelőbb társadalmat talán igen.

Mint minden nagy változást, mely a társadalmat érinti, a legkisebbeknél kell kezdeni. Az óvodában, az iskolában.

Furcsa gondolatnak tűnik felrúgni a régi rendszert és ezeket a gyerekeket bevinni az átlagos gyermekek közé. Sok vitát kiváltó elmélet. Vajon jó-e az egyéni nevelést igénylő gyermekeknek, hogy az úgynevezett normális gyerekekkel együtt tanulnak, együtt élik mindennapjaikat? És hogyan hat ugyanez a folyamat a hétköznapi gyermekre? Vajon nem fogják-e kiközösíteni őket? És hogy fog ez hatni a gyerekek tanulmányi eredményeire? Felkészültek-e a tanítók a meg növekedett feladatokra és speciális nevelést igénylő gyerekek nevelésére? Ezekre és hasonló kérdésekre keressük a választ a dolgozatunkba. Bemutatjuk az integrált nevelést a gyakorlatban a körösladányi Tüköri Lajos Ált. Iskolán keresztül és megpróbáljuk vázolni az előnyeit és a hátrányait a gyakorló pedagógusok szemszögéből.

Szabó Barbara
Intézmény: Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultás
Témavezető: Kühn Mária

„Másként” a többségi iskolában

Az elmúlt években Magyarországon felerősödött egy oktatási- nevelési folyamat, melynek kulcsszava az integráció. Sérült, akadályozott gyermekek, együttnevelését teszi lehetővé épp gyermekközösségben. Ez a gondolat nem új keletű, más európai országokban már jól beváltan működik.

1996 óta a fogyatékkal élők társadalmi integrációja bővülő, átfogó stratégia alapján fejlődik. A befogadó felnőtt társadalom csak akkor válik elfogadóvá, ha a szociális tanulás már gyermekkorban elkezdődik. A törvényi szabályozás megtörtént, szülői és tanulói jog, hogy a sérült gyermek abba az iskolába járhasson, ahova szeretne, ami közel van a lakóhelyhez. Az integráció törvényi előírásainak betartása kötelezettség.

Dolgozatom témájának kiválasztásában nagy szerepet töltött be, hogy a városban működik egy gyermekotthon és nap mint nap látom őket, a másik ok, hogy iskolai hospitálásom alatt volt szerencsém megismerni Martint aki Down – kóros mégis a többségi iskolába jár. Meghatott és megfogott Martin kedvessége, szeretete.

Magyarország immár az Unió tagja. A teljes integrációnak tárgyi és személyi feltételeit nem minden oktatási- nevelési intézmény éri el Magyarországon, mégis több ezer gyermeknek adatott meg a lehetőség az integrált körülmények közötti tanuláshoz.

III. TAGOZAT
ANYANYELVI NEVELÉS 1.

Bolláné Csikós Eszter, Czeglédi Krisztina
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dobsonyi Sándor főiskolai tanársegéd

Alsó tagozatos tankönyvek szakszókészletének vizsgálata

A tankönyvelméleti kutatások szerint a tankönyvek használhatóságát nem csupán az általuk közölt ismeretanyag minősége, hanem az elsajátítandó információkat hordozó szöveg nyelvi megformálásának a színvonala is nagymértékben meghatározza. Ezért mindig időszerű feladat a nyomtatott taneszközök nyelvi szempontú vizsgálata. „Különös figyelmet érdemelnek az elburjánzó szakszavak, az áthatolhatatlanná váló mondatszerkezetek (…)" – írja ezzel kapcsolatban Nagy Ferenc a Program az anyanyelvi nevelés továbbfejlesztésére című tanulmánykötetben.

Dolgozatunkban alsó tagozatos tankönyvek szakszókészletét gyűjtöttük össze és vizsgáltuk. A gyűjtött anyag forrásul kilenc tantárgy három-három – általunk választott, napjainkban használatban lévő – tankönyvcsaládjának 1-4. osztályos köteti (mintegy kilencven különböző tankönyv) szolgáltak; a gyűjtött lexémák és szintagmák száma meghaladja a háromezret. Anyagunkat szótári elrendezésben, bokrosítva közöltük. Az egyes szótári tételek mellett feltüntettük, hogy mely tantárgy(ak)ban fordulnak elő, és azt is, hogy mely tankönyvcsalád hányadik osztályos tankönyvében jelennek meg először. Továbbá jeleztük, ha az adott szakkifejezés definiálva van valamelyik tankönyvben.

Gyűjtött anyagunkat több szempontból vizsgáltuk. Tankönyvenként kiszámoltuk, hogy átlagosan hány szakkifejezés jut egy oldalra; illetve évfolyamonként és tantárgyanként is megnéztük a kifejezések sűrűségét. Ezen kívül megvizsgáltuk, hogyan alakul a négy év alatt az egyes tankönyvcsaládokban a különféle tantárgyakból elsajátítandó szakkifejezések, illetve definíciók száma. Az adatokat táblázatokba rendeztük. Egyes esetekben az ugyanazon tantárgy azonos évfolyamon használt különböző tankönyveiben található szakkifejezések számát összehasonlítva százas nagyságrendű elérését tapasztaltunk.

Két anyanyelvi tankönyvcsalád szakszókészletét külön is megvizsgáltuk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy egy-egy szakkifejezés milyen gyakorisággal fordul elő az adott tankönyvben, valamint hogy mennyire pontos, a gyerekek számára érthető definíció tartozik hozzá.

Úgy véljük, hogy munkánk folytatásaként érdemes lenn például felmérni, hogy a tanítási-tanulási folyamat során ennek a szókészletnek mekkora hányada rögzül a tanulókban.

Danka Adrienn
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Témavezető: Antalné dr. Szabó Ágnes

A játékosság vizsgálata az anyanyelvi órán

Dolgozatom témája a játékosság fogalmának értelmezése, illetve annak vizsgálata, hogy a játék, mint tevékenység és a játékosság, mint nevelési alapelv hogyan jelenik meg az anyanyelvi képzésben, az anyanyelvi órán.

Dolgozatom első nagy fejezetében a játék fogalmáról, jellemzőiről, történetéről és fajtáiról írok. A következő fejezetben az anyanyelvi nevelés legújabb céljait, feladatait, ennek módszertani vonatkozásait taglalom.

A harmadik nagyobb egység egy általam végzett kutatásra épül. 198 magyartanár körében kérdőíves felmérést végeztem arról, hogyan értelmezik a játékosság fogalmát az anyanyelvi órán. A pedagógusok válaszait a tartalomelemzés és az SPSS statisztikai adatfeldolgozó program segítségével vizsgáltam.

Dolgozatomban a hazai és néhány külföldi szakirodalomra támaszkodva kutatom a játékosság különféle megjelenési formáit az anyanyelvi képzésben: a játékosságot, mint módszert, mint nyelvi játékos feladatot, mint motiváló erőt, mint aktivizáló eszközt, mint a személyiségfejlesztés lehetőségét és mint munkaformát. Ezekben a fejezetekben részletes pedagógiai kitekintéssel próbálom igazolni a játékosságban rejlő kiaknázatlan lehetőségeket. A játékosság fogalmához kapcsolt kategóriákat 25 videós anyanyelvi órából származó példákkal szemléltetem.

Munkám végén összefoglalom kutatásom tanulságait, és megpróbálom kijelölni a lehetséges fejlesztési irányokat. Dolgozatom legfőbb célja, hogy egyrészt az elméleti háttér, másrészt a gyakorlati példák segítségével bemutassa: a játéknak, a játékosságnak kiemelt szerepe, illetve helye van az anyanyelvtanításban és -tanulásban.

Illés Roberta
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar
Témavezető: Széplaszné Papp Noémi

„Röfi nagyon csintalan malac volt.” Helyesírás vizsgálata az általános iskola harmadik osztályában

„A helyesírás valamely nyelv írásának közmegállapodáson alapuló és közérdekekből szabályozott eljárásmódja, illetőleg az ezt tükröző, rögzítő és irányító szabályrendszer.”- olvashatjuk A magyar helyesírás szabályai című könyvben.

Az írás elsajátításával egyidejűleg fontos a helyesírás szabályainak megtanulása is. Ahogy a kisgyermek szövegalkotása eljut a mondatszóktól az összetett mondatokig, ugyanúgy kell betartanunk a fokozatosság elvét a helyesírás tanítása során.

Az anyanyelvi nevelésben fontos szerepet tölt be a helyesírás. A szabályok megtanítása, megtanulása mellett nagy hangsúlyt kellene fektetni a helyesírás gyakorlására is. Mivel tanítónak készülök, fontos a számomra, hogy ezzel a témával foglalkozzam. Dolgozatomban a 7-11 éves korosztály, különösen a harmadik osztály helyesírásával foglalkozom.

Elvégeztem egy felmérést Kaposvár egyik általános iskolájában. A gyerekek egy tollbamondást és egy fogalmazást írtak. Az volt a hipotézisem, hogy a tanulók a fogalmazás során kevesebb hibát ejtenek majd, mint a tollbamondáskor. Úgy gondoltam, hogy talán a fogalmazás írásakor olyan szavakat fognak használni, melyek helyesírásában biztosak. Próbáltam a típushibákra rávilágítani a problémát okozó szavak kiemelésével, a hozzájuk tartozó szabályokkal illetve a gyerekek munkáiból vett példákkal.

Dolgozatom végén foglalkoztam a készségfejlesztéssel és a hibák orvoslásával is.

Németh Mónika
Intézmény: Apor Vilmos Katolikus Főiskola
Témavezető: Dr. Kovács Erzsébet

SÓDER?

Dolgozatomban Fábry Sándor nyelvhasználati jellegzetességeit vizsgáltam három, a média különböző területéről származó szöveg elemzése alapján. A szövegszók tulajdonságait cédulázás módszerével gyűjtöttem össze jórészt a Magyar Értelmező Kéziszótárból, majd a gyűjtött adatokat rendszereztem. Az összesen 2578 szövegszót tartalmazó korpusz elemzése során célom az volt, hogy feltárjam a hétköznapi spontán nyelvhasználat és Fábry Sándor szövegalkotása közötti különbségeket. E célból végeztem kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat. A vizsgált területek a következők voltak: szófajgyakoriság; mondatrészek előfordulási gyakorisága, a mondatok bővítettsége; a szóválasztás igényessége, a szöveg(ek) gazdaságosságának, iterációs indexének és különlegességi indexének számítása, az eredmények elemzése, összevetése más eredményekkel. A hangzó szövegek alapján a beszéd jellegzetességeinek feltárására is lehetőségem volt, a videofelvétel segítségével a gesztusrendszer érdekességeit is elemeztem. A vizsgálati eredmények összefoglalásával szövegtípusokba soroltam a három kiválasztott anyagot, majd jellemzőit összevetettem a kabaré stílusjellemzőivel.

A dolgozat további nyelvészeti és kommunikációs valamint pszichológiai elemzések kiinduló anyaga lehet. Nyelvészet és kommunikáció szempontjából a szövegnyelvészet területén, főleg a szövegkohéziós és pragmatikai eszközök vizsgálata; szövegnyelvészet és pszichológia szempontjából az asszociációk, az asszociációs láncok feltárása lehet érdekes a további kutatások szempontjából.

Uher Anita
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar
Témavezető: Széplaszné Papp Noémi

Hol nyaralnék a legszívesebben? - Miért vörös a róka?
- Alsó tagozatos gyerekek szóbeli szövegalkotásának vizsgálata -

Tanítójelöltként a hospitálások alkalmával szembesülnöm kellett azzal, hogy az alsós gyermekek beszéde rendkívül eltérő. Óriási különbség lehet egy osztályon belül is két gyermek szókincse, mondatalkotása, beszéde között. Épp ezért dolgozatomat legfőképp a szókincsvizsgálat jegyében írtam.

Dolgozatom első részében áttekintem a témában eddig megjelent szakirodalmat és kísérleteket, majd arra vállalkozom, hogy önálló kutatásokkal szemléltessem, hogy napjainkban mi is jellemző a 6-10 éves korosztály szóbeli szövegalkotására.
A kísérleteket Sajóládon végeztem a helyi általános iskolában, a 2002/2003, 2003/2004-es tanévekben.

A kísérlet két részből állt, az első alkalommal egy kötetlen beszélgetés keretében rögzítettem a gyerekek beszédét, a téma a nyaralás, nyári élmények volt. Egy évvel később ugyanazokat a gyerekeket egy újabb vizsgálat közben is megfigyeltem, itt egy reproduktív szövegalkotás (meseolvasás után mesélés) volt a feladat.

Dolgozatom végén a különböző szempontú értékelésekkel nemcsak azt bizonyíthatom, hogy a beszéd „egyedi és egyéni”, hanem azt is, hogy az egyik legfontosabb kommunikációs tevékenységünket erősen meghatározza a téma mibenléte és a szociális háttér.

Kovács Titanilla
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar
Témavezető: Széplaszné Papp Noémi

Hogyan működik?
Alsó tagozatos gyerekek és tanítójelöltek beszédének vizsgálata

Életünk ma már elképzelhetetlen beszéd és kommunikáció nélkül, ezért is tartom fontosnak az iskoláskorú, alsó tagozatos gyerekek beszédének sajátosságait vizsgálni.

A szóbeli szövegalkotást nagyon nehéz megfigyelni, ezért a gyerekekkel egy kísérletet végeztem. Egy jelenségről kellett beszélniük (amit előzőleg megfigyeltek), ezt az önálló, produktív szövegalkotást magnóra rögzítettem.

A kísérlet második részét már főiskolai hallgatókkal végeztem el, a szövegalkotás témája, a kísérlet mikéntje ugyanaz volt. Arra voltam ugyanis kíváncsi, milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg a 6 – 10 éves gyerekek és a 18 – 23 éves tanítójelöltek beszéde között. Hipotézisem az volt, hogy a gyerekek és a főiskolai hallgatók szövegalkotása nagyon különböző lesz, pl. szókincs, mondathasználat stb. szempontjából is. Ugyanakkor azt is külön vizsgáltam, hogy az egyes korosztályon belül milyen sajátosságok figyelhetők meg.

A szóbeli szövegalkotásokból jegyzőkönyveket készítettem, a jegyzőkönyvek értékelését több szempontból végeztem el.

Osváth Réka
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Témavezető: Antalné dr. Szabó Ágnes

A szóbeli kommunikációs kompetencia értékelése
Az idegen nyelvi mérés és az anyanyelvi nevelés kapcsolata

Kutatásom során azt a kérdést vizsgálom, hogy az idegen nyelvi mérésben felhalmozott tudás hogyan alkalmazható az anyanyelvi nevelésben, a szóbeli kommunikációs kompetencia értékelésében.

Dolgozatomban összefoglalom az idegen nyelvi szóbeli mérés történetét, majd bemutatom néhány híres nyelvvizsgaközpont napjainkban is használatos szóbeli kommunikációs készséget mérő részét, elemezve a ma használt legmodernebb szóbeli nyelvi értékelési formákat.

Dolgozatom következő részében áttekintem, hogy milyen problémákkal kell szembenéznie a szóbeli kommunikációs kompetencia mérésére vállalkozó pedagógusnak, hogyan lehet az értékelés megbízhatóságát és érvényességét növelni. Megvizsgálom, hogy milyen módszerekkel fokozható az értékelő személy ítéletének objektivitása és reliabilitása, valamint a mérés validitása.

A továbbiakban a szóbeli kommunikációs kompetencia mérésére alkalmazható feladatokat mutatok be, valamint olyan értékelési szempontokat és skálákat, amelyeket felhasználhatunk az anyanyelvi nevelésben az egyes feladatok értékelésekor. A szóbeli kommunikációs kompetencia mérésének egy speciális formájaként végül megvizsgálom a 2005-től bevezetésre kerülő új magyar nyelvi érettségi szóbeli részét, és javaslatot teszek néhány olyan módszerre, amelyek segíthetik a tanárokat e számukra alighanem újszerű feladat elvégzésében. Bemutatok egy lehetséges pontozási skálát is a szóbeli magyar nyelvi érettségi feleletek osztályozására.

IV. TAGOZAT
ANYANYELVI NEVELÉS (IRODALOMPEDAGÓGIA)

Horváth Mónika
Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola
Témavezető: Völgyiné Sebik Judit

Nemi különbségek az olvasási szokásokban

Sajnos egyre több helyről hallani, hogy a „mai" gyermekek nem- vagy keveset olvasnak Dolgozatommal szeretném eloszlatni a tévhiteket, és bebizonyítani - többek között azt-, hogy a XX. században is van olvasó gyermek. Valamint felhívni a szülők, pedagógusok, könyvtárosok figyelmét arra, hogy más az érdeklődési köre egy lánynak és más egy fiúnak.

A vizsgálatot két általános iskola 4. osztályában végeztem el. Azért ezt a korosztályt választottam, mert ezek a gyermekek a tartalom, a mondanivaló és önmaguk szórakoztatására forgatják a könyv lapjait.

A témát több nézőpontból világítottam meg: pszichológiai/fejlődéslélektani szemszögből (életkori sajátosságok, kettős tudat, nemi szerepek és olvasási szokások), az anyanyelvi nevelés oldaláról (~ feladata, elvei, olvasás és írás tanítása, barátunk a könyv) és végül az olvasás környezeti hátterét - család, pedagógus felelősségét valamint a média befolyásoló hatását vizsgáltam meg. Két kérdőívet használtam: egy a diáknak, egy az osztályfőnöknek.

Hipotéziseim: - Van –e eltérés a fiúk és a lányok olvasási témái között?
- Milyen befolyással bír a gyermekek olvasási szokásaira a család?
- Versenyképes –e a könyv a TV, a számítógép mellett?
-A felmérés eredménye hasznosítható –e az iskolai oktató-nevelő munkában?

A felmérés jó eredménnyel zárult: a 10 éves korosztály többsége szeret olvasni, napi szinten teszi azt, van saját könyvtára, szülei is olvasnak. Az olvasási témát tekintve tapasztaltam eltérést a két nem között, de ez természetes is.

Hasznosítási lehetőségek közül csak néhányat sorolnék fel itt: kötelező olvasmányok körének átszervezése (kibővíteni, esetleg elhagyni belőle), média bevonása tanórán és azon kívül, stb. A cél: közelebb kell hozni a gyermekhez az olvasást, és fenntartani az olvasási kedvét..

Kovács Brigitta
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola
Témavezető: Dr. Jenei Teréz

Veszélyben a világ!
Korunk égető problémái Michael Ende többszólamú meseregényeiben

Az urbanizálódás, az ökológiai válság, az élet ritmusának felgyorsulása, az agyongépesített és komputerizált világ egyre több olyan problémát vet föl, amellyel a XXI. század emberének meg kell birkóznia. Michael Ende ezeket a gondokat mesei köntösbe öltözteti, ezáltal gyerekek számára is érthetővé teszi.
Dolgozatom első részében a modern gyermekirodalomról, benne a gyermekprózáról adok rövid áttekintést, majd Michael Ende életútját és munkásságát ismertetem.
Ezután három meseregény értelmezésére vállalkozom. A *Momo* elemzése során elsősorban a fogyasztói társadalom bírálatára összpontosítok, *A sátánármányos*…-ban a környezetvédelmi problémákat emelem ki, a *Végtelen történet* bemutatásakor a világ elszürkülését és az elidegenedést domborítom ki.
Munkám utolsó részében tanítási tapasztalataimról számolok be. Tanítási gyakorlatom során ötödikes tanulókkal feldolgoztam a *Momo* egyik részletét, közlöm az általam készített óratervezetet is.
Remélem, dolgozatommal hozzájárulok ahhoz, hogy M. Ende ismertebb legyen a tanulók körében, s egyre több tanító-tanár jelölje meg műveit kötelező vagy ajánlott olvasmányként, és vállalkozzon meseregényeinek tanórai feldolgozására.

Sipos Viktória
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar
Témavezető: Széplaszné Papp Noémi

Mesebeli példaképek

Több előzetes vizsgálat alapján azt kellett megállapítanom, ha a gyerekeket kedvenc hőseikről kérdezzük, akkor ők leginkább a mesefilmekben látott figurákra gondolnak, s csak ritkán említenek olyan szereplőket, akikről olvastak. Épp ezért dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy az olvasás vagy a nem olvasás milyen hatással lehet a gyerekek mesefiguráihoz való kötődésére.

Dolgozatomban két vizsgálatot és annak eredményeit mutatom be. A 2003/2004-es tanévben egy „mesekönyvet" állítottam össze, melyben több ismert, a gyerekek által kedvelt mesefigura szerepel. A mesefigurák egyik része könyvekből megismerhető hős volt, a másik csoportba pedig a médiában szereplő figurák voltak.

Arra voltam kíváncsi, hogy a gyerekek mennyire ismerik a mesefigurákat, melyik mese a kedvencük, olvasnak-e. A „régi", „tipikus" mesehősök (királyfi, királylány) a mostani általános iskolásoknak kedvencei-e vagy nem.

A másik vizsgálatomat egy évvel később ugyanabban az iskolában ugyanazokkal a gyerekekkel készítettem el, ekkor már a gyerekek előző vizsgálatomban született válaszaira támaszkodtam. Azt vizsgáltam, hogy a legkedveltebb mesehősöknek melyek a legjellemzőbb tulajdonságaik: miért és mit szeretnek bennük a gyerekek. Vagyis melyek azok a külső és belső személyiségjegyek, amelyek egy 9-10 éves gyermeket arra késztetnek, hogy kedvenc figurának válasszon egy mesebeli hőst, majd példaképének tekintse.

A vizsgálatokat két Heves megyei általános iskola 2-3. osztályos tanulóinak segítségével végeztem.

Kutatásom során megállapítottam a második, majd egy évvel később már harmadik osztályos gyerekek kérdőíves válaszaiból a 2003-as és 2004-es év legnépszerűbb meséit. Dolgozatom az eredmények elemzésével, értékelésével zárom.

Neumann Zsuzsanna
Intézmény: Berzsenyi Dániel Főiskola Testnevelési és Művészeti Főiskolai Kar
Témavezető: Völgyiné Sebik Judit

3. osztályos tanulók szövegértésének vizsgálata

Az olvasás szeretete és a főiskolai gyakorlatok alkalmával szerzett tapasztalatok motiváltak a dolgozatom megírásánál. Egy falusi (Borzavár - Porva Közös Fenntartású Általános Iskola) és egy városi iskola (Eötvös József Általános Iskola) harmadik osztályos tanulóinak szövegértési teljesítményét hasonlítottam össze. Az elemzésemet Nemes Nagy Ágnes: Ki ette meg a málnát? című verse alapján végeztem. Elméleti alapvetéseim között írok az anyanyelvi beszéd és megértés elsajátításáról, az olvasás fontosságáról, szövegértés fejlesztéséről, a néma olvasásról valamint a vers, a mese és a gyermek kapcsolatáról. A vizsgálatom elvégzésekor több kérdésre kerestem választ: A vizsgált tanulók aktuálisan elsajátították-e az osztályfokuknak megfelelő nyelvi követelményeket? Elegendő szókinccsel rendelkeznek-e a tanulók a szövegértési feladat feldolgozásához? Összefüggés tapasztalható-e a tanulók olvasási technikája és a szövegértése között? A tanítási módszer és a tankönyvek befolyásolják-e a szövegértést? Van-e eltérés a falusi és a városi iskola tanulóinak szövegértési szintje között? A korosztály kiválasztásánál feltételeztem, hogy: ők már nem küzdenek különösebb olvasási és írásbeli nehézségekkel, fejlett beszédszinten állnak, nyelvi ismereteik elegendőek a kérdések megválaszolásához, szívesen olvasnak verseket, meséket. A vizsgálatnál feladatlapos módszert alkalmaztam. A vershez kapcsolódó feladatlapot magam állítottam össze. A feladatok között a funkciót tekintve találhatunk pontos olvasás és információ kiemelésének mérésére szolgáló, lényegkiemelést mérő, értelmezés helyességét vizsgáló, összefüggések felismerését mérő, a lényeg tömör megfogalmazását igénylő feladatot is. A Borzavár - Porva Közös Fenntartású Általános Iskola tanulói kevesebb időt használtak, mint az Eötvös József Általános Iskola tanulói. A leggyorsabban dolgozó fiú a falusi iskolába jár, míg a leglassabban dolgozó fiúk a városi iskolába járnak. Helyesírási hibákat is hasonló számban követték el mindkét osztályban a tanulók. Az Eötvös József Általános Iskolában a feladatlap egészét tekintve a lányok teljesítménye egy kicsivel jobb volt, mint a fiúké. A Borzavár - Porva Közös Fenntartású Általános Iskolában a feladatlap egészét tekintve a fiúk jobban dolgoztak, mint a lányok. A falusi intézményben tanuló diákok jobb teljesítményt nyújtottak, bár ebben az osztályban született a leggyengébb eredmény is. Az Eötvös József Általános Iskolában a legjobb eredmény 88%, azaz 25,5 pont, a leggyengébb eredmény 16 pont, azaz 55%.. A Borzavár - Porva Közös Fenntartású Általános Iskolában a legjobb eredmény 29 pont, azaz 100%-os teljesítmény. A leggyengébb eredmény 12 pont, azaz 41%. A dolgozatom összegző szakaszában a feltett hipotézisekre válaszoltam, illetve fejlesztési javaslatokat adtam.

Tóth Dóra
Intézmény: Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezető: Timárné Hunya Tünde

Csongor és Tünde a bábszínpadon
(Egy mese színpadra állításának módszertani lépései)

Tóth Dóra a szarvasi Süni Bábcsoportban szerzett tapasztalatait és tudását tette próbára azzal, hogy Vörösmarty Mihály Csongor és Tünde című mesedrámáját bábszínpadra alkalmazta.

A darab megválasztása tudatos volt. A szerző nem a tanulmányai során kezébe kerülő gyermekirodalmi szöveggyűjteményekben, mesegyűjteményekben, alsó tagozatos olvasókönyvekben található tündérmesei változatokból indult ki, hiszen ezek szövege túlságosan egyszerű, a könnyebb befogadhatóság érdekében megrövidített. Inkább Vörösmarty Mihály Csongor és Tündéjét használta nyersanyagként. Pótolta a hiányzó szerzői utasításokat, megtervezte a díszleteket, a színpadi mozgást, a tér kihasználását. Tisztában volt azzal, hogy a mesedráma eredeti formájában nem alkalmas arra, hogy a kiválasztott közönség számára befogadható, élvezhető legyen.

Óvó-tanító szakos főiskolai hallgató lévén az általa jól ismert közönségnek, a 6-12 éves gyermekeknek írt bábjátékot. Figyelembe vette gondolkodási képességüket, igényeiket, érzelemvilágukat. Előadóként pedig a Süni Bábcsoportban játszó gyermekekre gondolt, vagyis a 8-16 éves korosztályra. Az átdolgozás során arra törekedett, hogy a tündérmesék epikus törvényszerűségeihez, értékszemléletéhez alkalmazkodjon, mivel potenciális nézőközönségének erről a műfajról vannak előismeretei, tapasztalatai.

A dolgozat általános útmutatást ad a bábdarabok színreviteléhez, a bábjátékos gyerekek felkészítéséhez. A Csongor és Tünde színpadra állítását előkészítő speciális fejlesztő gyakorlatok azt mutatják meg, hogyan lehet felkészíteni egy gyermekcsoportot egy bonyolult bábdarab előadására.

Baldauf Renáta
Intézmény: Berzsenyi Dániel Főiskola
Témavezető: Völgyiné Sebik Judit

A grafomotoros készség fejlesztése kisiskolás korban

Az írástanítás az általános iskola első éveire korlátozódik. Különböző területek integrálódnak a fejlődés alkalmával; mivel ez egy olyan alapvető készség, mely a jelek betűalakká formálását célozza meg, és bonyolult mozgásmintát követel. Az iskolakezdésre jelentősen javul a finommotoros koordináció, a rajz- és az íráskészség. A ceruzahasználat fejlődése részben jelzi, részben elősegíti a későbbi íráskészség kialakulását. A további fejlődés különböző feltételek mellett alakulhat, a körülményeknek megfelelően. Munkám során a gyermekek megismerése vezérelt, hiszen rendkívül fontos, hogy a pedagógus tisztában legyen tanítványainak képességeinek, készségeinek állapotával. S bár korunk egyik legelterjedtebb jelenségének tarthatjuk zavarát, a díszgráfiát, mégsem fektetnek rá kellő hangsúlyt. E terület vizsgálatát választottam munkám alapjául.

A vizsgálat 2004 szeptemberében végződött. A vizsgálat módszere feladatlap formájú volt. Két iskolában történt a felmérés, mellyel a falusi és a városi iskolák közti eltérésekre is fény derült. A két különböző helység kapcsán a grafomotoros készség nehézségeiben nem volt feltűnő problematika kimutatható. Az értékelés folyamán látható volt, hogy az iskolába érkezésig általában kifejlődnek a szükséges területek, melyek a készség alapját képezik. Zavar azoknál a gyermekeknél fedezhető fel, akik nem szerettek rajzolni, netán későn jutottak ceruzához. Ezen esetekben gond volt a vonalvezetéssel, hiszen egyenetlen, görcsös nyomatékú lett. A gyakorlatlanság következtében problémát jelentett a különböző formák kialakítása, továbbá később nehézséget jelent majd a betűformák reprodukálása.

A fejlesztő program során egy olyan terápia ismerhető meg, mely a készség alapjainál kezdi a korrekciót. A nagymozgásoktól elindulva fokozatosan haladva jutunk el a grafomotoros készség fejlesztéséhez. A legutolsó lépcsőfok a feladatlap problematikus típusainak korrigálása, azok funkciójának megfelelően. Szükséges kellő hangsúlyt fektetni erre a témára, hiszen napjainkban sokak életét nehezítik meg az írászavarok, melyek pszichés problémákat is vonhatnak maguk után. Azonban olyan sérülésekből adódó problémák is zavart okozhatnak, mely a fejlődés folyamán alakultak ki. Számos olyan fejlesztési javaslat olvasható, melyet otthon, családi környezetben is kivitelezhetnek a szülők, hiszen a mindennapi élet bizonyos tevékenységei hozzájárulnak a korrekcióhoz.

V. TAGOZAT
EMBER ÉS TÁRSADALOM

Ladorján Zsolt
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezetők: Dr. Kozári József

Számítástechnika a történelemórán

Dolgozatomnak és kutatásomnak az a célja, hogy bemutassa, illetve a magyar oktatási kultúrába megpróbálja elhelyezni, beleintegrálni az új IKT (Információs és Kommunikációs Technológia) elemeket, ezzel segítve a hazai történelem módszertanának fejlődését. Kutatásom során a bemutatni kívánt elemek jelentős részét kipróbáltam, s felhasználtam a dolgozatomba. Az új módszertani elemek a hazai oktatásban, s a történelemoktatásban mindig is mostohagyereknek számítottak. Az új trendtől félnek a tanárok és a szülők, s nem is sejtik, hogy a technika nem munkanélküliséget és bizonytalanságot hozhat az oktatásba, hanem szint, ami segítheti a mai és a jövőbeni fejlődését a gyermekeknek. A számítógép alkalmankénti tanórába integrálásáról, a prezentációs és multimédiai elemek ésszerű felhasználásáról és új programok bemutatásáról szól a dolgozatom egy része. Mintaprogramokon, s egy mintatanórán keresztül szeretném az új lehetőségeket bemutatni, ami esetleg segítheti a mai oktatást. A módszertani elemeket két módszertani – történelem illetve számítástechnikai – tanárral dolgoztunk ki. Figyelembe vettük a jelenkori Nyugat Európai IKT trendeket, s a jelenbéli magyar állapotokat. Az IKT helyzetelemzése a mai Magyarországon és a megoldási lehetőségek egy jelentős részt ölelnek fel a témámban, ugyanis nem lehet egy technikát előzetes felmérések –helyi viszonyok - illetve tapasztalatok alapján bevezetni. Ezeket a helyzetelemzéseket statisztikákra, s saját tapasztalataimra alapoztam. Összességében ezt szeretném bemutatni, illetve álláspontomat kifejteni.
Mivel a dolgozatom még nem nyerte el a végleges formáját, ezért itt szeretném a jelenleg is kidolgozás alatt álló elemekről beszélni. Előadásomban még nem említettem az informatikai tábláról (computer board, intelligent board), amit csak most sikerül majd teljes mértékben górcső alá vennem. Ez Magyarországon még teljesen új eszköz (legalábbis a térségünkben), ezért ennek a vizsgálatát még csak most kezdtem el. Most kezdek el egy kísérleti programot, ami alapján összehasonlítást tudok majd tenni, hogy az új eszközök mennyire segítik/rontják az oktatást.

Lengyelné Veres Kamilla
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Kisné Szalay Piroska

A pedagógusok szerepfelfogása és az önismeret jelentősége

Ez a dolgozat egyrészt az önismeret pedagógiában betöltött szerepével foglalkozik, másrészt az óvodapedagógusok és tanítók önértékelését mutatja be.

Korunkban a társadalom igen nagy elvárásokat támaszt a nevelő-oktató intézmények szereplőivel szemben, így a pedagógusokkal szemben is, ezért úgy gondolom, hogy időszerű a pedagógusok önértékelésével foglalkozni. Megkíséreltem feltárni, hogy ez a megfelelési kényszer milyen mértékben hat a pedagógus személyiségére, érzelmi stabilitására.

Az önértékelésünket nagymértékben befolyásolja az, hogy másoknak mi a véleményük rólunk, és ezáltal változunk, alakulunk, illetve változtatunk, alakítunk a viselkedésünkön, önmagunkon. A pedagógusok önértékelésére hatással van a társadalom értékítélete, de fontos, hogy a pedagógusok ennek ellenére szilárd önértékeléssel rendelkezzenek, ismerjék saját gyengéiket és erősségüket, legyenek tisztában az értékrendjükkel, hiszen a gyermekekkel, fiatalokkal csak a stabil önismerettel rendelkező pedagógusok képesek igazán hatékonyan dolgozni.

Az önismeretről már több tanulmány született, ám ezek többsége pszichológiai és inkább elméleti megközelítésű munka, a gyakorlati beépíthetőséggel nem, vagy csak hipotézisekben gondolkodva foglalkoznak.

Célom az, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogy a pedagógusok számára különösen fontos a helyes és stabil önismeret, valamint, hogy a kutatási eredményeimmel hangot adjak a pedagógusok azon igényének, mely szerint munkájuk végzéséhez szükség van a helyes önismeretre.

Dolgozatom első felében megpróbáltam feltárni a nevelés-oktatás társadalomban betöltött szerepének fontosságát, a szocializációs intézmények szerepét. A második részben a pedagógusi hivatás specifikumai és az önismeret közötti összefonódás jelentőségét mutatom be. Az óvónők és tanítók körében végzett kutatásom eredményeit a harmadik részben tárom fel, melyet 2003 februárjában készítettem el. Kutatásom módszere az önkitöltéses kérdőív volt. Összesen 32 pedagógust kérdeztem meg, 16-16 óvónőt, illetve tanítót.

Mohácsi Norbert
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar
Témavezetők: Prantner Csilla, Tóvári Judit

EU-s oktatóprogram általános iskolások számára

Az Európai Uniós csatlakozás véleményem szerint megkívánja, hogy már az általános iskolások is közelebbről megismerkedjenek a szervezettel és annak tagállamaival. Sajnos a témára eddig nem fordítottak elegendő hangsúlyt, ennek oka talán az, hogy az Európai Uniós témakört nem illesztették be a tanmenetbe.

A téma a csatlakozás miatt teljesen időszerű, mindezek mellett szakpáromnak is megfelelő, ezért döntöttem úgy, hogy számítógéppel segített Európai Uniós témájú oktatóprogramot készítek. A CD tervezésénél azt vettem figyelembe, hogy könnyen használható, felhasználóbarát legyen és igazodjon az általános iskolások korosztályához. Szem előtt tartottam, hogy ha szükséges az Internetre is fel lehessen tölteni, és így bárki számára elérhető legyen. A weboldal megalkotásánál véleményem szerint fontos szempont a gyermekek figyelemfelkeltése és az, hogy minél közelebb érezzék magukat a témához; ezért is szerkesztettem sok képet, ábrát a szövegbe. Hat menüpontot terveztem, melyek külön-külön egy-egy EU-val kapcsolatos témakört dolgoznak fel, ezek közül néhány: EU jogi hatásköre, története, pénze. Ezen témák segítségével próbalom egy kicsit átláthatóbbá tenni a diákoknak az Európai Unió szervezetét. Érdekes lehet számukra például az euró vizsgálata, hiszen kevesen tudjak azt a sajátosságot, hogy az euró érmék írás oldala minden országban azonos, ám a másik oldala országonként más és más. A figyelem felkeltését szolgálja majd egy kis videó anyag, amit az oktató tanár levetíthet a tanulóknak, mikor úgy érzi figyelmük lankad. Zárásként említeném, hogy egy kis tesztet is tervezek, mellyel a megszerzett tudás felmérhető. A CD-t nem csak tanórai kereteken belüli használatra tervezem, hanem szeretném, ha otthoni körülmények között is hasznos segédanyagot nyújtana.

Vámos Vera
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Jelenfiné Koncsek Andrea

Anya- gyermek börtön

Dolgozatom témájának a Kecskeméti Büntetésvégrehajtási Intézet anya-gyermek részlegének megismertetését választottam. Ezen belül is különös tekintettel az anya személyiségével foglalkozom.

Ez az intézményes forma két éve működik Magyarországon, így sokak számára ismeretlen. Számomra is sokáig az volt, amíg egy iskolaszociológiai referátum elkészítése során kezembe került egy cikk. Talán sok ember számára ismertté vált Annamária, aki az elsők között érkezett az intézetbe kisfiával együtt, kit fogvatartási ideje alatt hozott a világra. Annamária férje, aki otthon várta kedvese, s gyermeke szabadulását, hónapokon keresztül nem láthatta az újszülöttet, a BV. szigorú, avagy ekkor még ki nem alakult szabályzásai miatt. Bírósághoz kellett fordulnia ahhoz, hogy találkozhasson fiával. Számos sajtó visszhangzott az „elítélt" fiúgyermek történetétől.

Ekkor keltette fel érdeklődésemet e témakör s merültem bele az elítélt édesanyák s csecsemőik, „rácson túli" világába. Mielőtt személyesen is kapcsolatba léphettem volna a témaköröm szereplőivel, temérdek engedély megszerzésére volt szükségem, ez a procedúra közel féléves szervezési munkát igényelt. Számos akadályon átjutva végül is lehetőség nyílt számomra, és talán dolgozatom segítségével mások számára is, ezen ismeretlen s egy szívszorongató világ megismerésére. De emellett le kell szögeznem, bármennyire is törekszem a hiteles bemutatásra a tanulmányomban, mégis csak Ők tudnák „életszagúan" elmondani.

Nagy Petra
Intézmény: Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola
Témavezető: Trosits András

Kateketikai dolgozat
(Egy eleven Katekézis a XXI. században)

„Éhes, szomorú angyalok járnak köztünk…" hallottam egy nagyszerű konferencián. Mélységesen igaz. Úgy érzem, soha ekkora teher nem hárult a hittanárok vállára, mint most. Túl sok ember van, kinek ismeretlen a szeretet, a hovatartozás, az igaz hit érzése. Szomjazzák az igaz szót, az odafigyelést, a kedves mosolyt. Félnek kitárulkozni, felvállalni önmagukat, félnek szeretni vagy akár csak kapcsolatot kialakítani. A pedagógusok, azon belül is a hittanár feladata megmutatni az isteni szeretet melegét, felélesztени a lángot a még pislákoló parázsból, s vigyázni a tűz fényét. Ehhez az emberfeletti munkához nyújt segítséget kateketikai programozás formájában a dolgozatom. Az eddigi tapasztalatok és élménybeszámolók alapján a jogi szabályozást figyelembe véve kidolgoztam egy teljes tanévre szóló programtervet mellékletekkel és segédanyagokkal a hitoktatás segítésére, a gimnáziumok 10. osztálya számára. A dolgozat hiánypótló szerepet tölt be az országos kateketikai terv irányelveinek megjelenéséig. Nagyon fontos dolog odafigyelni a hitoktatás tervszerűségére és kiváló minőségére, hogy évek múltán ne mondhassuk el: „éhes, szomorú angyalok járnak köztünk…"

Ulrik Dóra
Intézmény: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Bajner Mária

„Az én Unióm" foglalkozás bevezetése az általános iskolai tantervbe

Dolgozatomban megpróbálom fölhívni a figyelmet a közoktatás fejlesztésének szükségességére. A Nemzeti Alaptanterv keletkezési körülményeinek vázolása és egy rövid, a háttérben történő eseményekre való kitekintés után körvonalazom a Nemzeti Alaptanterv leglényegesebb jellemzőit. Majd rátérek dolgozatom lényegi pontjára „Az én Unióm" foglalkozás bevezetésére, amely az EU-ra vonatkozó ismereteken felül lehetőséget kínál egy másfajta hozzáállás elsajátítására, a Nemzeti Alaptanterv figyelembevételével és azzal összhangban.

„Az én Unióm" foglalkozás új megvilágításba helyezi az Európai Uniót, mint ismeretanyagot, hiszen a tudásanyagon keresztül jut el a toleranciáig, a másság tiszteletéig; tevékenykedtet, miközben a gyerekek információhoz jutnak az Európai Unió népeinek kultúrájáról, illetve a magyarságtudat erősítésével párhuzamosan kialakul bennük a pozitív attitűd a másság iránt, megtanulják értékelni, tisztelni, elfogadni a különböző kultúrákat. A foglalkozás segítségével megalapozhatjuk a sztereotípiáktól és *előítéletektől mentes gondolkodásmódot, hozzáállást*, mely sajátja kell, hogy legyen minden európai polgárnak.

„Az én Unióm" délutáni foglalkozás keretében mutatja be a harmadik évfolyamon kezdve majd a negyedik évfolyamon zárva az Európai Unió tagállamait, illetve azok kultúráját, életvitelét, szokásait és jelképeit. A foglakozáson alkalmazni kívánt és ajánlott módszer, a projektmódszer, amely teljes összhangban áll Piaget nézeteivel, hiszen a fogalmak elsajátítása, tulajdonképpen maga a tanulás, műveletek végzése során megy végbe. A foglalkozás végső produktuma, a projekt végterméke egy, a gyerekek által elkészített „tankönyv". Minden tagállam egy alprojekt, amelyeket rendszerezhetünk nemzeti ünnepeik, kulturális rendezvényeik időpontjai szerint. A foglalkozás követelményeit, ellenőrzést, értékelést, illetve a szükséges taneszközöket külön alcímek alá rendszerezve mutatom be.

„Az én Unióm" foglalkozás több vonatkozásban is újdonságnak számít az alsó tagozaton történő oktatás terén, nemcsak tartalmát , hanem aktualitását tekintve is. „Az én Unióm" foglalkozás bevezetése pluszmunkával jár, mégsem időveszteség. Tulajdonképpen egyetlen dolgot követel a pedagógustól; nyitottságot. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk megtörtént. Kérdés: jól érezzük-e magunkat benne? „Az én Uniómban" biztosan.

VI. TAGOZAT
EMBER ÉS TERMÉSZET 1.

Ács Mónika
Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Pitrik József

Az urbanizáció hatása a környezetre

Dolgozatom napirenden lévő témát dolgoz fel, hiszen az urbanizáció a mai napig nagy jelentősséggel bír, s napjainkban is zajló folyamat. Ezért fontos, hogy oda figyeljünk rá. Hiszen lehetnek előnyei és hátrányai is. Sajnos napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a negatív hatások kiemelése. Ebben szerepet játszik a média.

Az urbanizáció, mint városiasodás legnagyobb hatással a környezetre van. A technikai, természeti és társadalmi környezet változásai hatnak egymásra s szoros összefüggésben vannak.

Dolgozatom célja az urbanisztika jellemzése, elemzése fontosabb momentumok kiemelése. Hiszen fontos tudni, hogy mit is jelent e témakör számunkra. Valamint részletes figyelmet kell szentelni a természeti – technikai – társadalmi környezetre gyakorolt hatására. Ezért kitértek a bekövetkezett változások pozitív és negatív hatásaira. Különösen kiemelem Csongrád megyében bekövetkezett változásokat, települési szokásoktól a gazdasági helyzeten át egészen a kulturális szokásokig.

Témakör illeszkedik a Technika órák tervében, hiszen a környezet és természet ismerete minden korosztályban előforduló téma. Ezért fontosnak tartom a természeti nevelés elkezdését már a kis iskolás korban, meggyőződésem az, hogy ebben a korban az önkéntes munka a leghatékonyabb. Ezért egy Ember és környezete című szakkör indítását tűztem ki célul, ahol a gyerekek saját maguk látják be a környezetükre való oda figyelést és jellemzést. Dolgozatomban található egy terv e cél megvalósítására, amely egy pályázat alapját is képezheti. S szakkör beindítása, véleményem és tapasztalataim szerint eredményes lenne, és tökéletes kiegészítést nyújtana a biológia, földrajz, környezet ismeret tantárgyakhoz is.

Adorján Judit
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető: Dr. Vida József

Hollywood és a fizika
(avagy a film, mint motivációs eszköz)

Az Országos Közoktatási Intézet által 1997-ban 2500 hetedik osztályos tanuló bevonásával végzett mérés eredménye azt mutatta, hogy a tantárgyak kedveltségi szintjének sorában a fizika az utolsó helyen áll. Más felmérések is ezt igazolják. Az okok ismertek, de talán az egyik legmeghatározóbb tényező, hogy a tanulók (a mai fiatalság) mentalitása megváltozott.

Másképpen viszonyulnak az iskolához, a tanuláshoz, mint korábban.- Vajon hogyan lehetséges ezt a hozzáállást megváltoztatni? Kérdés, mivel lehetne lekötni a mai tizenévesek figyelmét fizika órán? Mivel lehetne felkelteni az érdeklődésüket a tantárgy iránt? Mit lehetne tenni ahhoz, hogy a fizika tantárgy kedveltebb legyen a diákok körében?
Természetesen ismerünk olyan módszereket, amelyek ezt a célt szolgálják, például a rendszeres kísérletezés, vagy a probléma felvető módszer alkalmazása stb. Mivel az ismeretszerzés forrása ma már nemcsak az iskola, a könyvek, folyóiratok, rádió, televízió, hanem a CD, DVD-ROM és a számítógépes világháló, - ezért az iskola tanulók intézményen kívül szerzett tudását akár a fizika szolgálatába is állíthatja. Ha a pedagógusnak sikerül a tanulók érdeklődését felkelteni a fizika iránt, ezután már „csak" a figyelmet kell fenntartania és szellemi tartalommal megtölteni. Ebben segítségünkre lehetnek a videotechnikai és a fantázia által nyújtott lehetőségek.

Az általam kiötlött un. „Hollywood módszer" a hagyományostól eltérő módon ad lehetőséget arra, hogy a tanulók fizika iránti attitűdjét növeljük. A lényege: napjaink filmjeiből kivágott filmjelenteken keresztül mutatjuk be a fizika törvényszerűségeit. Tapasztalataim alapján a módszer hatékony, a tanórán való használata kiváltotta a tanulók tetszését. Remélhetően gyakori alkalmazása során megváltozik a diákok hozzáállása a fizika tantárgyhoz, és egyben másfajta szemléletmódot is kialakíthat a kalandfilmek egyébként nem túl értékes műfajával szemben.

Alex Szilvia
Intézmény neve: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
Témavezetők: Kulin Eszter, Lénárd András

Nemzetközi jelentőségű természeti érték

Dolgozatom elkészítését egy felhívás, és a környezet iránt érzett felelősségem motiválta. A környezeti nevelés témája rendkívül jól összekapcsolható a környezetvédelemmel. A fővárosban található terület, a Hunyadi – sziget kiválóan alkalmas tanulmányi séták, kirándulások lebonyolítására. A sziget egyedülálló természeti értékekkel rendelkezik, s ez a tulajdonsága, valamint érintetlensége védelmét szükségessé teszi. A területen található fátyolvegetáció például egész Európában csak itt található meg. Jelentősek a kutatók által megfigyelt rovarok is, melyek közül akadnak új fajok is a hazai faunában, ám a madárfajok is igen nagy számban fordulnak elő.

A tanulmányi kirándulást azért terveztem a szigetre, mert képességfejlesztés szempontjából számos lehetőséget kínál a terület. A természetben mód nyílik olyan jelenségek megfigyelésére is, melyeket a tanórák keretein belül nem lehet megoldani. A gyerekeknek közvetlen kapcsolatuk van a környezetükkel, ezáltal mélyülnek tapasztalataik, és jobban tudatosodnak a természetben tapasztalt jelenségek összefüggései. Ezek elérése azonban csak megfelelő nevelési és oktatási módszerekkel lehetséges. Így formálódhat a környezettudatos magatartás, és megalapozza a természettudományos ismeretszerzést. Megfelelő feladatokkal nagyon jól fejleszthetők a megismerő képességek, de csak akkor, ha megvannak elvégzéséhez a kellő ismeretek, és azt alkalmazni is tudják a tanulók. Az életkori sajátosságokat mind az előkészítés, mind a lebonyolítás során figyelembe kell venni, és nagyon fontos, hogy sok játékos feladatot iktassunk be a tanítási folyamatba. A szigeten végzett tevékenységek, játékok az érzelmekre nagy hatást tesznek, ez maradandó élményt biztosít a gyerekek számára, melynek feldolgozása sem maradhat el.

Brózik Vera
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Darvay Sarolta

Környezeti nevelés a hazai nemzeti parkokban

Dolgozatom azzal a céllal készült, hogy egy átfogó képet adjak a hazai nemzeti parkokban folyó környezeti nevelési munkákról. Hiszen a nemzeti parkok feladatai között egyre jelentősebb szerepet kap a nevelő-oktató munka is. Összefoglaló munkám középpontjában az 5-14 éves korosztálynak szervezett programok, lehetőségek állnak.

Dolgozatomban leírtam a környezeti nevelés történeti, tartalmi és jogi áttekintését és a hazai nemzeti parkigazgatóságokon megvalósuló gyakorlatát. Részletesen kifejtettem a témához kapcsolódó fogalmi kört, amelyben bemutattam a védett területeket és a védett élővilágot, az erdei iskolát, tanösvényeket, tanösvényekhez kapcsolódó vezető- és munkafüzeteket.

Felmérésemet egy előzetesen összeállított kérdőívvel személyesen végeztem el a tíz hazai nemzeti parkigazgatóságon dolgozó környezeti nevelőkkel. Kérdéseim több témakört érintettek. Voltak szervezeti-szerkezeti felépítésre vonatkozóak, közönségszolgálatra vonatkozóak és nem utolsó sorban a gyerekmunkával, nevelő-oktató munkával kapcsolatos kérdések. Ezek eredményeit különböző módon fejtettem ki dolgozatomban (táblázat, általános- és részletes leírás).

Legszembetűnőbb eredményem, hogy Magyarország 5-14 éves lakosságának területi megoszlása és a feladat fontossága alapján kevés környezeti nevelő dolgozik a nemzeti parkigazgatóságokon. Még akkor is, ha ez a feladat nem kizárólagosan az ő feladatuk, hanem minden pedagógusé is. Így az egy környezeti nevelőre jutó gyermekek száma 5000 fő (Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság) és 249 000 fő (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság) között van.

Gere Ágota, Szabó Szilvia
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezető: Bárdos György

Környezeti nevelés a közgyűjteményekben

A pályázatunk témája a közgyűjteményekben való oktatásra helyezi a legfőbb hangsúlyt, amely már az óvodás kortól kezdve, egy lehetséges és fontos színtere az ismeretek átadásának.
A közgyűjteményeken belül is azokat célozzuk meg, amelyekben a környezetismeret közvetlenül átadható, és ezzel a környezeti nevelés megvalósítható.
Szeretnénk rávilágítani arra, hogy vizuális élmények segítségével, akár a gyerekek akár a felnőttek, fogékonyabbak a tanulásra és a tudományok elsajátítására.
Ez a fajta tanítási módszer a mindennapok tanításának része kell, hogy legyen, ezzel is közreműködve a gyerekek szellemi fejlődésében.
A dolgozatban felsorakoztattuk azokat az intézményeket, amelyekben a környezeti nevelés és a biológia oktatása szervesen kapcsolódhat.
Egy-egy intézményt, közgyűjteményt arról az oldaláról is szemügyre vettünk, hogy bennük miként lehet megvalósítani az oktatásnak ezt az integrált, mégis fontos részét.
Ezek:

- Egyetemi Botanikus Kert (Füvészkert)
- Természettudományi Múzeum
- Fővárosi Állat- és Növénykert

Legfőbb pontként magát az állatkertben való oktatást (zoopedagógia) húznánk alá, hiszen tényleges gyakorlati tapasztalatokat az ember élő állatokkal és növényekkel való munka során gyűjthet. Ezen tapasztalatok képezhetik majd alapját a saját pedagógiai és tudományos tevékenykedésünknek.

Remélhetőleg felkeltette az Önök érdeklődését is az általunk felvázolt téma, és elismerésükkel segítik a munkánkat, hogy elérhessük, hogy mindez a tanári gyakorlat szerves részévé tehető legyen.

Csörsz Csaba
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető: Geda Gábor, Dr. Murányi Zoltán

Új program a kémiai elemek periódusos tulajdonságainak három dimenzióban történő bemutatására

A számítógépes grafika elsődleges feladata, hogy a felhasználó számára az emberi képzeletben felépített ábrákat, képeket megjelenítse. Olyan programokra van szükség, amelyek az adatokat három dimenzióban jelenítik meg. Alkalmazásuk az oktatásban is megvalósítható. A cél tehát, számítógépekre alkalmazható algoritmusok létrehozása, melyek képesek 3D-s grafikát szimulálni. A bemutatásra kerülő program lehetőséget nyújt a Periódusos rendszer elemeinek különböző – számszerűsíthető - fizikai és kémiai jellemzőinek bemutatására, a periodikus változások szemléltetésére. A Delphi nyelven íródott szoftver térgeometriai ismeretekkel továbbfejleszthető, így képes lehet a szélesebb körű betekintésre és a Kémia tantárgyainak tanítására.

Program előnyei:

- Grafikus megjelenítés (3D-s modell készítése). A grafikus objektumokat és adatait adatbázisban tárolhatjuk, mely lehetővé teszi az egyes testek, tárgyak modelljeinek egyedi módosítását felhasználó által.(feltöltés, törlés, módosítás, keresés)
- Műveleteket lehet végezni a vetítési képpel a megjelenítéstől függetlenül. (Periódusos Rendszer forgatása, látószög módosítása)
- Az adatbázis tartalma nem csak numerikus adathalmaz marad többé, hanem ábrázolható modell (Numerikus adatokat megjelenítése, térhatás-keltés). Bővíthetőség miatt, minden megtalálható egy helyen.
- Standard hosszú periódusos rendszer mellett a Szabó-Lakatos-féle periódusos rendszerben is alkalmazhatóak a fent leírt műveletek.
- Elemek és elemcsoportok megjelenítése a szín szimbolika szerinti megkülönböztetéssel (pl.: szilárd, gáz, folyékony, fémes, mesterséges, stb…) Adott elemek kijelölése az ábrázolásban. (Összehasonlítás az elemek adatai alapján)

Oktatástechnológia szempontból:

- Látványos szemléltetés és áttekinthetőség. A tanuló figyelmének exponálása. Játékos motiválás a tanulásra.

Dandár Enikő
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola
Témavezető: Göncziné dr. Szabó Terézia

Ásvány- és gyógyvízfogyasztási szokások a 11-15 éves gyerekek körében

A dolgozat elkészítése során legfontosabb célom az volt, hogy beillesszem az ásvány- és gyógyvizekkel kapcsolatos ismereteket az egészséges életmód fogalomkörébe, valamint, hogy egy kérdőív segítségével összefüggéseket találjak a 11-15 éves gyerekek folyadékfogyasztási szokásai és egészségük között.

A dolgozat elején elengedhetetlennek tartottam, hogy az ásványvíz és gyógyvíz fogalmát minél többféleképpen elválasszam egymástól. Ehhez szakmai és jogi megfogalmazásokat használtam segítségül. Ezt követően tárgyaltam az egészséges életmóddal kapcsolatos vonatkozásokat előbb biológiai, majd pedagógiai szemszögből.

Munkám fő témája az általam elvégzett kérdőíves felmérés elemzése. Kutatásom segítségével a következő kérdésekre kerestem a választ:

- Milyen ismeretekkel rendelkeznek a 11-15 éves diákok az ásvány- és gyógyvizekről?
- Milyen folyadékfogyasztási szokások jellemzik a vizsgált korcsoportot?
- Van-e összefüggés fogyasztási szokásaik és fogaik egészsége között?
- Mely kérdéseknél tapasztalható eltérés a megyeszékhelyi és a kisvárosi gyerekek között?

Eredményeim azt mutatják, hogy a gyerekek 36,64%-ának legalább egy lyukas foga van, 67,71%-nak pedig minimum egy fogát betömték már, 52,06% naponta többször fogyaszt cukrozott üdítőitalt. Akár úgy is fogalmazhatnánk, hogy a 11-15 éves gyerekek közül elhanyagolhatóan kevesen bírnak teljesen egészséges fogsorral.

A fogak ilyen nagy mértékű romlásához bizonyára hozzájárul a gyakori cukrozott üdítőital fogyasztása, a nem kielégítő számú fogorvosi kontroll vizsgálat, rendszertelen és elégtelen fogápolás, egy szóval a helytelen életvitel.

A kapott eredmények jó tájékozódási pontot adnak ahhoz, hogy a szülők, pedagógusok, szakorvosok összefogásával megtaláljuk azokat a lehetőségeket, amelyek segítségével és szélesebb körű vizsgálatokkal hatékonyan tudjuk kezelni a problémát.

Gavlik István
Intézmény: Eötvös József Főiskola
Témavezető: Dr. Laki Ferenc

A Kerekedő Egyesület környezeti tevékenysége

1984-ben, néhány lelkes egyetemista elhatározta, hogy a természet szépségeit nem elegendő, négy fal között könyvekből oktatni, ezért a gyerekeket kivitték a természetbe és ott, a terepen mutatták meg, milyen csodás is a körülöttük lévő világ.

Céljuk volt, hogy amit látni lehet azt lássák, amit érezni lehet érezzék, amit pedig megtehetnek, meg tudják tenni a felügyeletekre bízott gyermekek. Elhatározásuk tett követte. Sokéves önálló tevékenységük során 2000. évben Kerekerdő Egyesület néven nonprofit civil szervezetet alapítottak. Egyéni módszerekkel aktívan részt vesznek a környezeti nevelésben.

Dolgozatom témája a környezeti nevelés mai helyzetének leírása, a Kerekerdő Egyesület képzési rendszerének, missziójának megfogalmazása, ezen beül a nomád táborozás gyakorlati tevékenységeinek rövid leírása.

Saját tapasztalataim és meglátásaim szerint kívánok véleményt alkotni a Kerekerdő Egyesületen belül végzett egyéni munkámról.

Feltételezem, hogy a civil szervezetek munkái a környezeti nevelés során az évek multával sem válik nélkülözhetővé, hiszen sok pedagógiai vonatkozású értékrend nem közvetíthetővé azaz intézményes formarendszerre épülő környezeti neveléssel foglalkozók által.

Legfőbb célom, arra keresni a választ, hogy egy iskolán kívüli (nem intézményes) környezeti neveléssel foglalkozó civil szervezet egyéni módszerei által, hogyan képes tudatformáló, értékes nevelést nyújtani

VII. TAGOZAT
EMBER ÉS TERMÉSZET 2.

Bucsánszki Beáta
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Hári József

Lakóhelyem környezeti értékei és veszélyei

A gyermek, mikor körülnéz lakóhelyén, nem lát mást, csak házakat, fákat, virágokat, embereket, „sarat és kavicsot”. A pedagógus dolga, hogy a gyermek tanulmányai és iskolai tapasztalatai alapján, ne csupán semmitmondó tárgyaknak, arctalan embereknek lássa a környezetét, hanem értékhordozó csodálatos világnak. Ehhez nem csak tanítani, de nevelni is kell a felnövekvő nemzedéket. Ez nem könnyű feladat egy olyan világban, ahol a gyermek naphosszat a számítógép és a média világában mélyül el, és nem mutat érdeklődést a környezete, lakóhelye iránt.

Célom, hogy a gyerekek saját tapasztalataik alapján megismerjék Budakalász természetes és épített környezetét. Ennek előnyeit és hátrányait, a helyi szokásokat, a helyi nemzetiségeket, természeti- és kulturális kincseket. A gyermekben fokozatosan alakul át az értékrend, és fejlődik a helyidentitása. A közömbösségből kilépve érdekelni kezdi a körülötte zajló életet. Lassan részese lesz egy olyan közösségnek, mely békében, harmóniában él egymással és a természettel. Megismeri és megérti az emberek viselkedését.

Fontosnak tartom, hogy megismerjék Budakalász épített környezetét is és el tudjanak igazodni az egyre nagyobb számban megjelenő multinacionális cégek felgyorsult világában. A most épült lakópark és Metró áruház megfelelő lehetőséget biztosít az üzemlátogatásra. Sajnos az ipar és a város terjeszkedése miatt a zöldövezet egyre kisebbre zsugorodik, fokozatosan kiszorul a gyermek által is látható világból, hisz a betonhegyek már lassan az égig érnek.

Budakalászon négy nemzetiség él egymás mellett. Fontos, hogy a gyerekek megismerjék mindegyik népcsoport kultúráját, szokásrendszerét, értékrendjét. Ez elengedhetetlen a békés együttélés érdekében. Az idősebb nemzedék példáját szem előtt tartva békés együttélésre nevelünk. A szokások megismerését projektmunkában képzelem el, és a néptánc segítségével próbálok majd kicsi múltat csempészni a jelenbe.

Kerekes Rita
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Ovárdics Andrea

Gyógyszerismeret és- használat az általános iskola alsó tagozatában

Témám a gyerekek gyógyszerismeretéről és annak használatáról szól. Fontosnak tartom, hogy a gyerekek is megtanulják az általuk használt gyógyszerek neveit, kiszerelési formáját, hogy a szülők jelenléte nélkül is a későbbiekben biztonsággal tudják használni azokat. A cél, hogy véletlenül se keverhessék össze a szüleik, nagyszüleik által használt orvosságokkal, ami számukra veszélyes lehet.

Mint leendő pedagógus, feladatomnak tartom, hogy e témakört ismertessem a gyerekekkel. Az egészséges életmód témakörön belül lehetőség nyílik arra, hogy a betegségekkel, azok kialakulásával és tüneteivel, a gyógyítással, a gyógyszerekkel, magukkal a betegekkel és a gyógynövényeinkkel foglalkozzunk.

Ezek ismeretében mód nyílik az egészségre káros hatások elkerülésére, a helytelen életmód kialakulására. Megtudhatják, hogyan lehetne elkerülni a felesleges gyógyszerfogyasztást, hogy hol lehet biztonságos helyen tárolni azokat, és hogy valójában miből is készül a legtöbb orvosság.

Egy kérdőív segítségével mértem fel a 2., 3. és 4. osztályos tanulókat ebben a témában. Itt elsősorban arra szerettem volna választ kapni, hogy a gyerekek szednek-e gyógyszert, ha betegek, rendszeresen használnak-e valamilyenfajta orvosságot és azokat milyen módon, kinek a segítségével. Kíváncsi voltam, mennyire ismerik a gyógyszerek neveit és azok hatását a szervezetre, hogy vannak-e allergiás tüneteik egyik-másik készítménytől, hogy ha betegek, szoktak-e orvoshoz menni, ha igen, kivel. Végül arra kerestem a választ, hogy mennyire ismerik a hazánkban fellelhető gyógynövényeket.

Ezen információk ismeretében megkaptam a válaszokat a kérdéseimre, amelyek meglepő eredményt mutattak számomra.

Kovács Krisztiánné
Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Kuti István

A reklám hatása fogyasztásunkra

A XXI. század mindennapjaiban talán a legjellemzőbb szabadidő-eltöltési forma a televízió nézés. A felnőttek és a gyermekek munkából, illetve iskolából hazatérve gyakran leülnek a televízió készülék elé, így próbálják eltölteni délutáni, esti pihenésre szánt idejüket. Szinte minden csatornára jellemző, hogy a filmeket, meséket, különböző műsorokat megszakítják reklámblokkokkal. Így szinte elkerülhetetlen, hogy egy nap ne találkozzunk különböző termékek, illetve szolgáltatások reklámjaival. Azonban nemcsak a televízióban van jelen mindez, hanem megjelenik a rádióban, a nyomtatott sajtóban és különböző plakátokon, fényújságon, szórólapokon is.

A felnőttek többsége talán képes szelektálni, talán fel tudja mérni, hogy mire érdemes odafigyelni, mit érdemes megvásárolni. Persze a reklámok befolyásolása alól nem tudunk teljesen elzárkózni. Vajon hogy működik a szelektálás a gyermekek esetében? Védenünk kell őket a reklámoktól és hatásaiktól? Kapcsoljuk ki a televíziót, rádiót vagy hasznosabb beszélgetni minderről? Egyáltalán befolyásolja-e a reklám a gyermekek fogyasztói szokásait?

Választásom azért esett ennek a témának a kidolgozására, mert mindennapjaink része a fogyasztás, vásárlás; valamint véleményem szerint fontos a gyermekek felnőttkori fogyasztói szokásainak korai kialakítása.

E téma kidolgozása során segítségemre volt a Magyar Reklámetikai Kódex, különböző reklámokat szabályozó törvények; valamint 4. osztályos gyermekekkel kérdőívet töltettem ki fogyasztói szokásaik felméréséhez. E kérdőív elemzése során azt a konklúziót vontam le, hogy a 9-11 éves gyermekek tisztában vannak a reklámok küldetésével. Próbálnak kikerülni a hatásuk alól, de ez nem minden esetben sikerül; hiszen a reklámok: mindennapjainkban jelen vannak. Hasonlóképpen működik ez a felnőttek esetében is.

Nagy Máté
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem
Témavezető: Rajkovits Zsuzsa

Tellúrium készítése és alkalmazása az iskolai oktatásban

A dolgozatban egy a csillagászat oktatását segítő demonstrációs eszköz a „tellúrium” órai használatát járjuk körül. Munkám első részében elkészítettem egy tellúriumot, melyet az előadás során be is mutatok. Az elkészítés módszerét részletesen tárgyalja a dolgozat, a hozzá szükséges eszközök áraival együtt. Egy olyan leírást próbáltam összeállítani, melyet felhasználva bármilyen iskolában olcsón el lehet készíteni a tellúriumot.

A munkám második részeként a tellúrium iskolai alkalmazásait dolgoztam ki, nagy hangsúlyt fektetve az eszközzel szemléltethető jelenségek alaposabb megértésére.

A dolgozatot kiegészítő munkáimról egy interneten elérhető weboldalt is készítettem, melynek címét a dolgozatban megadom.

Opre Gábor
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola Természettudományi Kar
Témavezetők: Dr. Beszeda Imre, Dr. Nyilas István

Mérés- és adatfeldolgozás a meteorológiában
Szakköri program hobby-meteorológusoknak

Dolgozatomat középiskolás tanulók részére készítettem, melynek földolgozása szakköri kereteken belül történik számítógép alkalmazásával. A dolgozat témakörökre és fejezetekre tagolódik, melynek oktatási ideje 1 év. Az egyes fejezetek végén otthonra ajánlott mérések és megfigyelések, valamint a témához kapcsolódó kérdések tartoznak, melyekkel a diák önállóan is ellenőrizni tudja elsajátított tudását. A tanulást nagymértékben segítik a színes ábrák, mozgó animációk, videók, online Internetes elérések.

Célom, hogy a középiskolás tanulók betekintést nyerjenek a meteorológia világába. Ismerjék meg

- az időjárás általános tudnivalóit, az időjárás-jelentések formáját, szerkezeti felépítését;
- a hőmérséklet szakszerű mérését és eszközeit;
- a napsütés, a légnyomás, valamint a levegő nedvességének fogalmát, mérőeszközeit, mérési módszereit, a levegő szennyezettségét;
- a légmozgás mérését és hasznosítását;
- a csapadék formáit, mérőeszközeit, a felhőzet csoportosítását.

Ismerjék meg

- a légkör szerkezetének felépítését, fölmelegedését, és a vele járó felhőképződés menetét;
- a zivatarképződés lépéseit;
- az időjárási frontok típusait, mozgásait, hatásaikat;
- frontanalízis térképek, műholdképek, radarmérések, villám-lokalizációs térképek komplex elemzését online, Interneten történő elérés mellett;
- az időjárás előrejelzésével kapcsolatos konkrét fogalmakat, módszereket, az időjárás előrejelző modellek szerkezetét, gyakorlati ismereteit.

Ugró Szilvia
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Ovárdics Andrea

Tiszaörs értékei, mint eszközök a környezetismeret órákon

Az óvodából felkerülő kisiskolás gyermek gondolkodása még cselekvő - képszerű. Azokat a dolgokat tanulja meg leghamarabb, amelyeket megtapasztal, átél. Egy átlagosnak tűnő kisfalu akár Magyarországon akár külföldön, rengeteg lehetőséget nyújt a pedagógusnak. A környezetismeret tanításában legkézenfekvőbb oktatási és egyben nevelési eszköz a pedagógus és a gyermek külső, természetes és ember alkotta környezete. Fontos, hogy a tanító nyitott szemmel járjon, észrevegye a megszokottban az értéket és beépítse azt a környezetismeret tantárgy tanításába. Hiszen a környezeti nevelésben kiemelkedő szerep jut e tantárgy tanítójának, bár minden tanár feladata a környezet megszerettetése.

Egy átlagosnak tűnő, mégis értékes település Tiszaörs. Dolgozatom első felében leírom, milyen értékei vannak. Kiemelem azokat a sajátosságait mind a településnek mind a környezetének, melyek segítséget nyújtanak a tananyag könnyebb megtanulásában azáltal, hogy élményeket szereznek a gyerekek: ilyen a csatorna élővilága, Tiszaörs-Fürdő, Bőrök-halom. Ugyanakkor feltüntetek néhány olyan negatív sajátosságot is melyek károsító hatásának megértése ugyancsak fontos a környezeti nevelésben.

Dolgozatom második részében táblázatok segítenek abban, hogy megmutassam melyik tananyaghoz, Tiszaörs mely értékét használom eszközként. Négy táblázatban - osztályonként lebontva - vannak a tananyagok feltüntetve. Ebben segítséget nyújtott a Helyi tanterv. A táblázatokat olyan beszámoló követi, mely egy elméletben elképzelt tanóra gyakorlati megvalósítását, és szervezésének menetét írja le.

Célom az, hogy a szülőfalum bemutatásán túl megmutassam, mennyi kincs van egy kistelepülésen. Megszeretném láttatni, mennyi előnye van egy néha konzervatívnak, unalmasnak tűnő kisfalunak a várossal szemben. Ugyanakkor célom felhívni a figyelmet arra, hogy sokszor a legegyszerűbb dolgok a legjobbak és azok segítenek a legtöbbet. Hiszen a mai gazdasági, politikai viszonyok mellett realitást várnak el a pedagógustól. Nem gondolkodhat nagy dolgokban, csak tudnia kell meglátni a lehetőséget és tudnia kell azt a legjobb módon felhasználni.

Zobay Ferenc Béla
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezető: Dr. Kriska György

A Pisztráng tanösvény biológia oktatásmódszertani feldolgozása

Manapság az emberiség jószerivel csak gondolkodás nélkül kiaknázza a környezetét, és utána úgy tesz, mintha minden rendben lenne. A természet kapacitásai azonban végesek és az erős változások következményeit ma már nem igazán tudjuk kontrollálni. Ahhoz, hogy egészséges mederbe kerüljön a természet védelme, megbecsülése, ki kell nevelni több generációt, akik ezt az értékrendet képviselik. A természet szeretete, a környezetvédelem akkor lesz sajátja az embereknek, ha tudják értékelni a természetet, ehhez viszont ismerniük kell azt. A tanösvények bepillantást nyújtanak egy-egy jellemző, szép szegletébe, azonban az iskolában tanultakat gyakran nem ismerik fel a gyerekek a természetben járva. A dolgozatomban bemutatok egy már létező, de más témájú tanösvényt. Az eredeti tanösvény erdészeti témájú, mindössze egy kis brosúra kapható hozzá. A tanösvényt átalakítottam a biológiaoktatás számára, feltérképeztem az élővilágát, utánanéztem a geológiai vonatkozásainak, és ezután részben feldolgoztam az oktatás számára. Készítettem részletes leírásokat az állomásokról, valamint hozzájuk kapcsolódó munkalapokat, és összegyűjtöttem egyéb vizsgálati lehetőségeket. Ezek azt a célt szolgálják, hogy rásegítsék a diákokat a természet megismerésére, illetve a tanárokat a megismerést segítő munkalapok összeállítására. Az állomások között van átfedés, ezért a lehetőségek szinte korlátlanok. Eldöntve, hogy mit szeretnénk bemutatni a gyerekeknek, tetszőlegesen összeválogathatjuk a feladatokat, kihasználva, hogy egy-egy feladat több állomáson is használható. A munkalapok közül az első elkészült adagot kipróbáltam, és az így szerzett tapasztalatokat beépítettem a leírások után szereplő munkalapokba. Hogy hatékonyabb legyen a tanösvényen való vizsgálódás, felhasználva dr. Kriska György Forrás Tantárgyfüggetlen Oktatási Programcsomagját és a terepen készített fotóimat, összeállítottam egy kis csemegét, amit a tanösvény látogatása előtt és után használhatnak a diákok. A programok lényege, hogy vetítésként már előre ismerkedhetünk a tanösvénnyel, utána pedig felfrissíthetjük az emlékeket a fotók és kérdések segítségével. A program nemrég került kiadásra, részt vettem a tesztelésében, így erről a munkáról is beszámolok a dolgozatban. Összességében tehát egy jól megközelíthető, a természet sok arcát bemutató Pisztráng tanösvényt kiválasztottam, és azt komplex módon részben feldolgoztam az oktatás számára felhasználva a 21. század modern technikáját is.

Zsebők Sándor
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezető: Dr. Kriska György

„Az éjszaka hangjai" – Egy multimédiás projekt a hangok világának bemutatásával a természet megismeréséhez

Az alábbi összefoglaló munka egy olyan készülő projektről szól, mely egy kevéssé ismert világba, a hangok birodalmába ad betekintést. Miért kevéssé ismert? Tehetnénk fel mindjárt a kérdést, hiszen a hangok az ember kommunikációjának fontos csatornája, a világban való tájékozódásának lényeges információ-forrása, és nem utolsó sorban szórakozásának fontos élvezeti eleme… Ez mind igaz, azonban a körülöttünk keletkező, levegőben terjedő mechanikus rezgéseknek csak nagyon kis részét képes az ember érzékelni és feldolgozni. Ennek megfelelően az ember által hallható hangok frekvenciatartománya csak töredéke annak, amit az állatok használnak kommunikációjukhoz és tájékozódásukhoz. Ez a csodálatos világ a legtöbb ember számára rejtve marad. Illetve rejtve volt eddig…

A program főbb célkitűzései között szerepel egyrészt a természetes és mesterséges környezetünk által produkált hangok gazdagságának bemutatása, amelyben nagy hangsúlyt kapnak ebben a projektben az éjszakai állatok hangjai is. Olyan felvételek kerülnek bemutatásra, mely a hallható- és az ultrahang tartományban lettek rögzítve a legkülönbözőbb állatcsoportoktól: a különféle rovaroktól a madarakon át egészen a denevérekig. Természetesen nem csak a hangokat, hanem azok hangforrásait, így az állatokat is szeretném bemutatni, ily módon ösztönözve másokat is a természetes környezetünk megismerésére és szeretetére. Tehát lényegében egy szemléltető és motivációs eszközről van szó, melynek sokoldalú felhasználását szeretné felkínálni a szerző egyrészt az iskolák számára a tanórákhoz és az erdei iskola programokhoz is.

Reményeim szerint a gyerekeknek és a természetjáró ember számára közvetlen ismereteket ad a fajokról, a biodiverzitásról, az ezekhez kapcsolódó kutatási módszerekről, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákról, így például a zajszennyezésről is, és a hangok fizikai természetéről. Nem utolsó sorban persze magáról az emberről, az általa létesített mesterséges és a természetes világ közti különbségekről is sokat fogunk megtudni akusztikus környezetünk és a hozzá kapcsolódó képi és szöveges ismeretek bemutatása során.

VIII. TAGOZAT
IDEGEN NYELVI NEVELÉS

Bélafalvi Éva és Fábián Márta
Intézmény: Veszprémi Egyetem Angol Nyelv és Irodalom Tanszék
Témavezető: Dr. Poór Zoltán

Idegen nyelvek oktatása óvodás korban

Nincs könnyű dolga annak, aki ma a nyelvoktatást, ezen belül is a kisgyermekek idegen nyelvre való oktatását választja kutatási területének. A téma ugyan minden figyelmet megérdemel, hiszen a most felnövekvő generációk számára minden eddiginél fontosabb lesz az idegen nyelvek ismerete. Életük szerves része és valószínűleg munkájuk elengedhetetlen eszköze lesz, hogy minimum egy, de inkább több idegen nyelven kommunikáljanak; hogy ne csak birtokolják, de hasznosítani is képesek legyenek tudásukat. Épp ezért fontos figyelmet szentelni már az egészen fiatal korcsoportra is (3-7 év), kutatni, milyen eszközök állnak rendelkezésünkre, hogy minél biztosabb legyen majdani nyelvtudásuk.

Természetesen a kivitelezés ebben az esetben is nehezebb, mint az elgondolás. Hiszen még napjainkban is vita tárgya, hogy mikor szabad elkezdeni a nyelvtanítást, s még a szakemberek és a gyakorló pedagógusok, óvodapedagógusok között sem általánosan elfogadott a nézet, hogy valóban hasznos és fontos-e kisgyermekkorban idegen nyelvet tanulni. Abban sincs egyetértés, hogy mit érdemes tanítani, kell-e követni bármilyen tananyagot; módszert vagy inkább a gyermekek érdeklődésére kell bízni az előrehaladást. Felvetődik az a kérdés is, hogy egyáltalán pozitív hatással van-e a kisgyermekkori nyelvtanulás a későbbi tudatos tanulásra; vagy inkább negatívan befolyásolja-e az anyanyelv elsajátítását? Dolgozatunkban próbálunk minél több dilemmát körüljárni, s minél több kérdésre választ kapni illetve keresni. Célunk nem annyira a meggyőzés, mint inkább a figyelemfelkeltés és az elgondolkodtatás; mivel ez az ág érezhetően „mostohagyermeke” a nyelvpedagógiának.

Feltevésünk szerint nagyon fontos minél korábban megismertetni a gyermekeket az idegen nyelvekkel, s érdeklődést kelteni bennük a más nyelvek és más kultúrák iránt. Saját megfigyeléseinket és benyomásainkat összevetve a jelenleg és korábban alkalmazott módszerekkel és tapasztalatokkal, jelen munkánkban igyekszünk minél pontosabb képet festeni a gyermeki attitűdről és az elérhető eredményekről ennél a korcsoportnál.

Fodor Zoltán
Intézmény: Berzsenyi Dániel Főiskola
Témavezető: Szűcs Judit

Abstract

In my thesis I am introducing Content-Based Instruction as one of the possible ways of teaching a second language. Well delineated academic purposes determine the depth of the content and language instruction. As a teacher of science I have a chance to work in a bilingual programme so I have been trying to develop a synthesised curriculum for teaching Biology and English as a second language within one academic subject for a long time.

Beside a wide variety of pedagogical approaches I also would like to introduce a research study on language pedagogy in my thesis. As my topic covers the most important advantages of Content-Based Instruction in bilingual classes in science, I presume that the double imprinting of the factual information of science can be used easier in practice than in studying these teaching matters in Hungarian only.
As a teacher of Biology I compared the effectiveness within the given chapter between the bilingual and monolingual classes in this thesis.

Finally, I want to make a conclusion that classroom management, a well designed syllabus and the carefully selected methodology, alongside with the students' motivation, can determine the efficiency and the bilingual method can help our students to concentrate on the logical core and sequence of the teaching matter and of the entire chapter easier and more effective.

Kovács Ágnes
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanárképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Ujlakyné Szűcs Éva

Games in Teaching English to Young Learners

The importance of foreign language speaking has grown recently. As a matter of fact, we have to speak at least one foreign language to get a good job. In Hungary the English language is one of the most popular languages among students at school. In my opinion learning English may be a big problem for many children. Young children like playing and having fun, so language teachers can make English learning easier for them by using games.

In my essay I would like to introduce the advantages of using fun and games in English lessons.

Firstly, I am going to examine the aims of early learning of English. I will write about the importance of second language learning at a young age. Then, I will examine the characteristics of young learners.

In the second part of the essay I intend to show the importance of using games in English lessons. Then, I will present some definitions of games and I will enumerate some of the types of games which are the most important and frequently used ones.

In the third part of my essay I am going to show the advantages and disadvantages of doing pairwork or groupwork in the process of teaching English to young learners. I will also write about the importance of physical surroundings in a classroom and the arranging of desks.

Finally, I am going to examine some language games in practice. I am going to compare the results of two English learning classes who were taught English in the same conditions, then I changed the teaching techniques and examined the results.

Mayer Csilla
Intézmény: Veszprémi Egyetem Tanárképző Kar
Témavezető: Dr. Poór Zoltán

Video Assisted Microteaching in Training EFL Teachers

In spite of the fact that we can face an immense development in today's foreign teaching methods I still meet a great many novice language teachers who are presented with serious problems concerning real classroom teaching. Having been involved in today's foreign language teaching practice as a university student as well as a part-time practitioner at a primary school and having experienced the work of novice language teachers, I came across with numerous difficulties regarding everyday teaching situations as well as students' behaviour. The compulsory teaching practice did not function as an adequate opportunity for presenting all kinds of teaching conflicts that might eventuate later on and which could be taken as a basis in the future for independent work. I made an attempt to collect the most common problems one may face and tried to find a preventive technique to help my peers avoid committing a series of failures and from the disappointment of their chosen profession by offering safe circumstances for them to practice.
Microteaching with video support seemed to be the most obvious solution since all students of teacher training colleges, to some extent, are already familiar with this technique. In my work, besides the apparent advantages of video application on microteaching sessions I am going to present the findings of a recent research on this topic carried out at the University of Veszprém and introduce some opinions of the participating trainees.

Tóth László
Intézmény: Veszprémi Egyetem Tanárképző kar
Témavezető: Dr. Poór Zoltán

Web-Based Learning

Az angol nyelvű TDK dolgozat témája az Internet alapú angol nyelvtanulás és gyakorlati megvalósulásának vizsgálata konkrét példákkal alátámasztva. A szerző az adott szakirodalmat figyelembe véve némileg új aspektusból is megvilágítja a számítástechnika, ezen belül is a web alapú tanulás lehetséges megoldásait. Az Internet alapú nyelvtanulás lehetséges módozatait konkrét weboldalak analízisével illetve a tanulási stílusok, valamit a számítástechnika módszertani alkalmazásával mutatja be. A dolgozatban meghatározásra kerülnek olyan fogalmak, mint a web alapú tanulás az elektronikus tanulás (E-learning) az Internet alapú nyelvhasználat (web literacy), a nyelvtanítással foglalkozó weboldalak előnyei, hátrányai és céljai, valamint az adat vezérelt nyelvtanulás (data driven based learning). Ezen belül történik a weboldalak kategorizálása egy nagyobb lélegzetvételű fejezetben, mely maga a dolgozat fő gondolatmenete. Itt a nyelvi tartalom, a lexikai, nyelvtani, a szövegszintű és kulturális aspektusok szerint történik a weboldalak kategorizálása, valamint a szerző ezt követően konkrét weboldalak bemutatásával is alátámasztja saját és a szakirodalomból származó elméleteket. A dolgozathoz mellékelten egy kisebb tanulói létszámon elvégzett kimutatás, felmérés is tartozik mely az Internet használatot vizsgálja tanulási célzattal. A tanulmányon belül egy külön rész foglalkozik a web alapú tesztelés lehetséges módozataival.

Varga Viktória
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai kar
Témavezető. Stefán Ildikó

Az írástanítás szerepe, nehézségei a kezdő kisgyermekkori nyelvtanításban

A főiskolai tanulmányaim során szerzett és gyakorlati ismeretek alkalmazása alatt keltette fel figyelmemet, hogy a tanítási gyakorlataimon a gyerekeknek nehézséget okoz az idegen nyelvű szavak és szövegek helyesírása. Kíváncsi lettem mi lehet ennek a problémának az elméleti háttere, így kezdtem el a kutatómunkát.

Dolgozatom célja:

Annak felmérése, mekkora nehézséget jelent a gyerekeknek az angol szavak helyesírása és az egyes korosztályokban melyek a tipikusan előforduló hibák. Valamint hogyan javítható a gyerekek helyesírása.

Hipotézis:

Elméleti ismereteimből tudom, hogy az írás a legutoljára elsajátított készség, ami a 6-10 éves gyerekek számára anyanyelvi szinten is nagy odafigyelést igényel. Ezen kívül az írás a legösszetettebb készség is. Arra a következtetésre jutottam, hogy az idegen nyelven való írás a gyerekeknek nehéz feladat, nagy odafigyelést igényel és a tanárok részéről több segítségnyújtást kíván, melyekhez sok fajta feladat áll rendelkezésünkre.

Anyag és módszer:

A gyerekekkel 8-12 éves korig feladatlapokat töltettem ki, mellyel azt kívántam vizsgálni mely írásbeli feladatok könnyebbek és melyek nehezebbek számukra. A feladatok csak szószintre terjednek ki.

A feladatlapok kiértékelése után tisztább képet kaphatunk, hogy az angol szavak helyesírása milyen nehézséget okoz a gyerekeknek különböző esetekben.

Zongor Klára
Intézmény: Veszprémi Egyetem Tanárképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Szladek Emese

Expériences dans l'enseignement précoce (Tapasztalatok a korai nyelvoktatásban)

Dolgozatomban a francia nyelv oktatása terén szerzett tapasztalataimat írom le. 2001 óta egy általános iskolában tanítok francia nyelvet 6-10 éveseknek, és mikor megkaptam ezt az álláslehetőséget - a szakirodalmat tanulmányozva – arra jutottam, hogy Magyarországon a francia nyelvoktatás terén nincs kialakult módszer erre a korosztályra. Az első évben német nyelvszakos kollégáim segítettek munkámban és főként különböző játékok, dalok segítségével tanítottam meg a gyerekeket a körülöttük levő világról és környezetükről beszélni. Azonban úgy gondolom, a játék, a dramatizálás a nyelvoktatás egész folyamatában fontos, nem rekedhet meg e korai időszakban.

2002 júliusában egy, a francia állam által szervezett továbbképzésen vettem részt Caen-ban (Normandia). A program célja az volt, hogy a francia nyelv tanítását elősegítse; új módszerekkel, technikákkal ismertesse meg a résztvevőket. A legfontosabb, amit Franciaországban tanultam, a zene és a játékos tanítás elévülhetetlen és pótolhatatlan szerepe a nyelvoktatásban. A kreatív tanítás által képesek leszünk elvonatkoztatni eddigi, megszokott nyelvoktatási módszereinktől. A száraz nyelvtani szabályok magolása, az állandó írás és olvasás elveszi a gyerekek kedvét a tanulástól. A tanárnak nyelvórán „színésszé" kell válnia, egy animátorrá, aki 45 percen keresztül koordinálja, irányítja a csoportot. A tanárnak mesélnie kell, használva és kihasználva az öt érzékszerv adta lehetőségeket. Itt találkoztam Colette Samson-nal, kinek nyelvkönyvét (Alex et Zoé et sa compagnie, CLE International) mind a mai napig használom. 2004 áprilisában újabb továbbképzésen vehettem részt, ezúttal Párizsban, ahol a nyelvoktatás kommunikációs megközelítéséről, az autentikus anyagok (újság, rajzfilm, Internet) tanításba való integrálásáról tanultam.

Számomra fontos, hogy a nyelv tanítása mellett az adott ország –jelen esetben Franciaország – kultúráját, történelmét, gasztronómiáját is megismertessem a tanulókkal.

Munkámban elsősorban a zene és a játékoktatásban betöltött szerepéről, a kreatív tanításról, a caen-i illetve párizsi tapasztalataimról írok, majd befejezésként néhány általam is sikeresen használt nyelvi és „civilizációs" játékot illetve azok adaptációját mutatom be, melyeket remélhetőleg pedagógustársaim is sikeresen fognak alkalmazni a jövőben.

Angyal Ágnes
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető tanár: Dr. Koncz József

Számítástechnika a nyelvoktatásban

Kodály Zoltán szavai kiválóan érzékeltetik minden nyelvtanár legfőbb vezérelvét: "Az idegen nyelvekről nem mondhatunk le. Sőt arra kell törekednünk, hogy legalább egyet minden művelt magyar tökéletesen tudjon." Dolgozatomban a számítástechnika nyelvoktatásba való bevonásával foglalkozom, tehát a modern nyelvoktatás teoretikus és empirikus lehetőségeit írom le azzal a szándékkal, hogy teljes képet nyújtsak a számítástechnika különböző részeinek nyelvórai alkalmazásáról. Célom az, hogy ismertessem és elemezzem a modern technológiák elterjedéséből következő új lehetőségeket és problémákat. Kutatási módszerem a témával foglalkozó szakirodalom és kutatások, valamint saját kísérleteim bemutató elemzése.

A mostani tizenévesek természetesnek veszik a digitális világot, s tanárként nekünk kell alkalmazkodnunk hozzájuk ezen a téren. A számítástechnika újdonságai körülvesznek bennünket, részesei életünknek, de az oktatási folyamat sajnos csak igen lassan változik. Meggyőződésem azonban, hogy a mai kor gyermekéhez csak a saját szavaival, használati tárgyaival jut el információ, lehet az családi ügy vagy iskolai ismeretszerzés is.

A legújabb technológiák oktatási felhasználását több megközelítésből lehet vizsgálni, munkám ennek teoretikus és empirikus megközelítéseit, különböző szemléleteit értelmezi. Dolgozatomban bemutatásra és elemzésre a következő témakörök kerülnek: szövegszerkesztés, táblázatkezelés, prezentációkészítés, Internet, képek, hangok, filmek, szerzői szoftverek. A második fejezetben egy általam szerkesztett nyelvoktató CD-t mutatok be, melyet az Authorware 6.0-s fejlesztőrendszerrel készítek az egyik legelterjedtebb német nyelvkönyv egy fejezetéhez.

Vizsgálódásom eredményei a legújabb pedagógiai kutatások információinak bemutatása, az elméleti problémák felismerése, új kutatási területek megjelölése. A számítástechnika nyelvórai alkalmazási lehetőségeivel kapcsolatban bemutatott ismeretek a gyakorlatban hasznosíthatók a pedagógusok számára. A kutatás eredményeiből kikövetkeztethető, hogy a számítógéppel segített nyelvoktatás még több gyakorlati kísérletet igényelne, de ezek kivitelezéséhez meg kell ismertetni a pedagógustársadalmat a legfrissebb tudományos kutatási módszerekkel és eredményekkel, hogy megnyerhető legyen a jövőbeli kutatások segítésére adatforrásként, illetve a tanulói válaszok összegyűjtőjeként, összegzőjeként.

IX. TAGOZAT
INFORMATIKA - PEDAGÓGIA

Birinyiné Kleszó Anita
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető: Dr. Koncz József

Számítástechnika tanítása egy hátrányos helyzetű faluban

Sály község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, a Bükk hegység lábánál fekvő település. Csodálatos fekvése ellenére a fiatalok egyre nagyobb számban hagyják el a falut. Ennek több oka is van:

- sok a munkanélküli, nincs munkalehetőség; rossz a közlekedés az önkormányzatnak kevés a pénze; nő a romák száma.

Ezt a helyzetet iskolánk is hűen tükrözi. 2004-ben, miután visszatértem a GYED-ről, s tapasztalhattam, hogy a hátrányos helyzetű falu iskolájában egyre nagyobb létszámban vannak a hátrányos helyzetű gyerekek, akiknek több mint 90 százaléka roma családokból származik. A tanulók közül elenyésző azok száma, akik otthon rendelkeznek számítógéppel. Az iskola felszereltségéről nem is beszélve. Ezért született meg bennem a gondolat, (elsőként saját munkám megkönnyítésére) hogy feltárjam a nehézségek okát, és megoldást találjak.
Az iskolában a legtöbb kudarc a roma gyerekeket éri. Ezért munkámat azzal kellett kezdenem, hogy elemezzem az ő helyzetüket és a sikertelenségük okát. Valamint olyan megoldást, módszereket találni az oktatásban, ami a hátrányukat csökkenti. Az első, amire egy mai pedagógusnak szüksége van: a szemléletváltás. Be kell látnunk, hogy a mai gyerekek mások, mint mi voltunk. Más módszereket kell alkalmaznunk az oktatás és nevelés során. Fontos az őszinte szeretet, a bizalom; a tanári kar egységes fellépése mind jutalmazás, mind büntetés terén, amit csak a legvégső esetben alkalmazhatunk.
A fentieket figyelembe véve állítottam össze azokat az óraterveket, amiket a dolgozatom is tartalmaz. Elsődleges szempontként tartva szem előtt, hogy hátrányos helyzetű község, hátrányos helyzetű tanulóival, tankönyv nélkül kell elsajátíttatnom az informatika, a számítástechnika alapjait. Ehhez legalkalmasabb eszköznek az látszott, ha életszerű helyzetekkel, látványos módon közelítem meg az elméleti anyagot. A főiskolán nagyon sok, hasznos PowerPointos bemutatót készítettünk, ezeket átformálva őrömmel „tanultak". A - tanmenetet átalakítva - a nagy érdeklődésre való tekintettel, be kellett iktatni a bemutató készítést is.
A mérések eredményei azt mutatják, hogy az életszerű helyzetekkel történő oktatás eredményesebb, mint a hagyományos módszerrel megvalósított.

Enyedi Miklós
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezetők: Prantner Csilla, Nyesőné Marton Mária

Multimédiás Excel oktatóprogram (M. Director)

A TDK dolgozat a multimédia egy oktatási lehetőségét mutatja be. Ismerteti a multimédiát mint fogalomkört, és azt, hogy mindez milyen új oktatási feladatváltást követel meg tanuló részéről. A produktum nagyban kihasználja a Director által kínált lehetőségeket (kép, hang, videó megjelenítés) és a Lingo nyelvet (főleg a teszt rész megvalósításánál). Az oktatóprogram a Macromedia cég Director nevű szoftverével készült.

Négy fő rész különíthető el:
1.) Tartalmi rész.

A tartalmi rész foglalja magába a videó állomány formájában ismertetett és feldolgozott tananyagot, fejezetekre bontva. Az egyes anyagrészek struktúrájának kialakításában illetve videó állományok létrehozásánál Nyesőné Marton Mária Táblázatkezelés című oktató anyagára támaszkodom. A videó állományokat a lecke nevére való kattintással érhetjük el.

2.) Teszt rész

A leckében megszerzett tudás felmérésére hívatott ez a fejezet. A felhasználó beállíthatja, hogy milyen nehézségű kérdéseket kapjon, illetve kiválaszthatja a számon kérendő fejezetet is. Terveim szerint kétféle tesztkérdés típus áll majd a felhasználó rendelkezésre.

- az egyik a feleletválasztós forma, melynél egy kérdésre három válasz közül pontosan egyet választhat a felhasználó a válaszok előtti rádiógomb segítségével
- a másik forma esetében egy adott feladat képe látható, ebben az esetben a felhasználónak egy legördülő listából kell kiválasztania az adott feladat megoldását.

A teszt kiértékelése folyamatos, tehát a felhasználó minden válaszadás után értesül a válaszok helyességéről. A végső kiértékeléskor a felhasználó százalékos formában láthatja az eredményt.

3.) Tippek és trükkök rész

Ebben a részben a felhasználó olyan rejtett, az irodalomban nem egyértelműen taglalt vagy egyáltalán nem fellelhető lehetőségekkel ismerkedhet meg, melyek elsajátítása megkönnyítheti a mindennapi munkát.

4.) Demo rész

A demo rész feladata, hogy a felhasználót egy videó állomány segítségével végigvezesse és megismertesse a multimédiás program lehetőségeivel, használatával.

Juhász Varga Gábor
Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Benkő Zsolt István

A processzor hűtése

Dolgozatom egy olyan problémát dolgoz fel mely a technika - számítógéptechnika - részműveltség területén belül tudják feldolgozni. Ez a jelen „kis” problémáját jelenti de jövőben ez nagyobb problémát generálhat. Ez a számítógép legfontosabb egységének a CPU-nak problémája, a működés közben keletkező hő termelés. Az eddigi megoldások kielégítőek voltak de a jövőt, fejlődésének irányát tekintve más és jobb megoldásokra van/lesz szükség. A probléma megoldása a hűtési rendszerek feladata. Ezt a jelen rendszerei egyre nagyobb méretükkel és zajkeltésük miatt egyre kevésbé tudják megvalósítani, és más problémákat okozva. Itt legfőképp a zajra gondolok, de nem elhanyagolható a tömegük és a kis hűtő teljesítményük problémája sem. A téma rávilágítja a tanulót a probléma fontosságára és megoldásainak lehetőségeire.

Kutatómunka, tervezés, kivitelezéshez a z ötletet a belsőégésű motorok hűtésrendszere adta, mely biztonságáról és jó hűtő képességéről vált ismerté. Megvalósítása a számítógépben, nagyon sok kutatómunka és kísérlet eredménye. Alapos tervezés és előkészület után a rendszer építése és üzembe helyezése megfelelő megoldást talált a problémára. A rendszer megépítését nagy részben magam épített és kialakított alkatrészekből alítottam össze. Melynek lényege a hő elvezetése egy nagyobb hő leadó felülethez. A hő elvezetését folyadék valósítja meg. A hő leadását egy hőcserélő segítségével valósítottam meg, ez által meg növekedett a hő leadó felületet. Folyadék keringetését szivattyúval biztosítom. A rendszer feladatát ellátja (tervezettnél jobban).

Kovács Mária
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető: Dr. Koncz József

Informatika munkatankönyv

A munkatankönyvben az információ-technológia alapfogalmait dolgoztam fel. Bízom abban, hogy mindenki kedvére és hasznára fog válni, akkor is, ha az olvasó csak érdeklődésből, információszerzési célból veszi a kezébe, és akkor is, ha tanulásra, esetleg vizsgázásra szánja el magát.

A munkatankönyv nem egybefüggő betűtengerből áll, lapjai „szellősek", némelyiken csak igen kevés szöveg található, annál több az ábra, a feladat, a vonalkás, vagy üresen hagyott rész. Nem kész ismereteket kíván közölni, hanem a szűkszavúan megfogalmazott alapvető tudnivalók mellett sokféle olyan feladatot tartalmaz, amelyekből a tanárok és tanulók válogathatnak. A problémák megoldása segítségével maradandóbb tudást biztosítanak, mint a szövegek emlékezetbe vésésével operáló tankönyv. A munkatankönyv megírása során az elméleti részeket igyekeztem rövidre, vázlatosra írni. A hangsúlyt mindvégig a feladatokra helyeztem.

A könyv meglehetősen nagy ismeretanyagot ölel fel. Az oldalak bal szélén található jelölések, ikonok, rajzok és ábrák a könyvbeli tájékozódást segítik. A kérdések és feladatok didaktikai funkciókat is betöltenek.: ráirányítják a figyelmet a „megtanulandókra"; megfigyelésre késztetnek; készségfejlesztésre szolgálnak; koncentrációt teremtenek más anyagrészekkel, más tantárgyak anyagaival; összefüggésbe hozzák a szöveget a tanulók életével, a napi gyakorlattal; gyűjtőmunkára inspirálnak; segítik a rendszerezést, ismétlést; gyakoroltatnak…

A munkatankönyv strukturálisan célszerűen egyesíti magában az oktatás tartalmát, módszerét és eszközét, szervezi és irányítja a megismerő tevékenységet. A tanulók számára különböző gyűjtési, megfigyelési, esetleg ismétlési feladatokat is adnak, amelyre a következő órán szükség lehet. Alkalmas az egyéni tanulásra is. Számos alkotó jellegű feladatot tartalmaz, segítve az önálló felkészülést a vizsgára. Feladatai célszerűen irányítják a tanulók önálló munkáját, fokozatosan vezetik a megismerés mind magasabb szintjére, fejlesztik problémamegoldó gondolkodást. Segíti a tanulók önálló és differenciált munkájának megszervezését. A feladatok sikeres, vagy sikertelen megoldása némelykor tájékoztatja a növendéket arról is, hogy megértette-e az anyagot, Alkalom lehet az önellenőrzésre, értékelésre is.

Kőteleky Richárd Ákos
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető: Kusper Gábor

Mesterséges Intelligencia Oktatása Animált Algoritmusok Segítségével

Összefoglalás: A 2003 / 2004 tanév során találkoztam a mesterséges intelligencia tantárggyal, ahol a megoldáskereső algoritmusokról tanultunk. A megoldáskereső algoritmusok egy gráfban a start csúcstól valamely terminális csúcsba vezető utat keresnek. Az elméleti órákon nagy problémát jelentett, hogy hogyan szemléltessük az algoritmusok futását, mivel kezdetben az algoritmus még nem ismeri az egész gráfot, azt futás közben generálja, így sok ábrát kellett volna egymás mellé rajzolni, de a tanárunk egy ábrával szemléltette a folyamatot, azt mindig kiegészítve. Ráadásul a csúcsok állapota a futás közben változik, így még bele is kellett javítani az ábrába, átírni az állapotát. Ez végképp követhetetlenné tette a magyarázatot.

Ezt a problémát felismerve határoztam el, hogy készítek egy olyan animált GIF-et, amely szemlélteti az egyik alap algoritmus, a mélységi keresés, futását. Ezáltal én is teljes mértékben megértettem az algoritmust és a tanuló társaim kezébe is egy hasznos segédeszközt tudtam adni.

Az elméleti előadó, Kusper Gábor, támogatott és bátorított ebben a törekvésemben, és felhívta figyelmemet egy másik problémára, amelyre az elkészült animált GIF szintén megoldást talál.

A hallgatóság először a mesterséges intelligencia órán szembesül azzal, hogy az eddig megszerzett programozói tudását komplexen kell alkalmaznia. Egyszerre kell rekordokkal, dinamikus adatszerkezetekkel és rekurzióval dolgozni. Ráadásul sok, elvont, nehezen szemléltethető fogalmat használunk, mint például a kiterjesztés vagy a nyílt csúcsok. Ez sok hallgatót elrémít a tárgytól.

A megoldás, testközelbe kell hozni a fogalmakat egy ábra segítségével, ahol mondjuk a nyílt csúcsok a piros csúcsok, a zártak a feketék, és így mindjárt megfogható, jól érzékelhető, fogalmak segítségével magyarázhatjuk az elvont fogalmakat.

Témavezető tanárom tapasztalatai alapján az általam készített segédeszköz a gyakorlatban is bevált és a mostani évfolyam már ennek segítségével tanulja a tárgyat. A sikeren felbuzdulva tervezem a többi megoldáskereső algoritmus bemutatását is animált GIF segítségével.

Luty Johanna
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető tanár: Dr. Koncz József

A számítástechnika alkalmazása más tantárgyak tanításában

Dolgozatomban arról írok, hogy a számítástechnika eszközeivel hogyan lehet az általános iskolások tanulását segíteni, tanulási kedvét, érdeklődését fokozni. Megvizsgálom, mennyire igénylik a tanulók a oktató-programok használatát, illetve milyen a pedagógusok hozzáállása ehhez a témához.

A magyarországi iskolák többségében, ahol informatikaoktatás is folyik, számítógépes tanterem áll rendelkezésre a tantárgy oktatásához. Itt az esetek többségében fél osztály tanulhat, miközben a csoport másik fele más órán vesz részt. Ezen kívül számítógép a titkárságon és az igazgatóságon található, ezek viszont az irodai és az adminisztrációs munkához elengedhetetlenül szükségesek. Egyéb lehetőség híján a más tantárgyakhoz készült, tanulást segítő szoftverek csak a tanulók otthoni munkájához nyújthat segítséget.

Ezeket az adottságokat vettem figyelembe én is, amikor programjaimat készítettem. Mindkét program - az Idegen Szavak Szótára és a Történelem 6. - az otthoni felkészülést segítheti. A programok használatba vételéhez természetesen szükség van az adott tárgyat tanító szaktanár és az informatika tanár egymást segítő együttműködésére. Én mindkét tárgyból - angol nyelvből és történelemből - kikértem kollégáim véleményét a programokról, ezáltal a programozás végső fázisában, tanácsaikat megfogadva, kisebb változtatásokat is eszközöltem a programokon.

A program kezelésének megismertetése a gyerekekkel a számítástechnika óra keretében valósulhat meg. Erre év elején célszerű egy órát szánni, melyre ajánlatos a tárgyat tanító szaktanárt is meghívni. Az óra végén kerülhet sor a programok kiosztására CD-n. A szaktanár is haza viheti a programot, ezáltal lehetősége nyílik rá, hogy tanmenetébe beépítse, s ennek megfelelően magyarázza el az új anyag egyes részleteit, illetve adjon házi feladatot. Az otthoni tanulásban nagy segítséget jelenthetnek a tesztek, melyekre a szaktanár hivatkozhat az órán.

Az eddigi visszajelzések kedvezőek annak ellenére, hogy vannak olyan tanulók, akiknek nincs otthon számítógépük. Az ő gyakorlási lehetőségüket is meg lehet oldani szakkör, vagy egyéb délutáni óra keretében.

Soltész Emese
Intézmény: Eszterházy Károly Főiskola
Témavezető: Dr. Koncz József

A tanulás segítése az informatika eszközeivel az integrált nevelésben

„A gyermek személyiségének, specifikusan emberi tulajdonságainak fejlődésében a környezet nem egyszerűen a fejlődés feltétlenül szolgáló miliő, hanem a fejlődés forrása."

Elkonyin

A falvakban és a kistelepüléseken a lakosság összetétele meghatározza a helyi társadalom igényeit, elvárasait az általános iskolával szemben. Világszerte nő a tanulási nehézségekkel küzdő tanulók száma, az általános iskolában tanuló gyerekek 20-25%-a különböző típusú és súlyossági fokú tanulási problémával küzdenek, amelyek megfelelő segítség hiányában életesélyüket korlátozzák. Ezen tanulók, és más fogyatékossággal élő tanulók problémáinak megoldása nagyon fontos az általános iskola számára, hiszen minden gyermeknek a társadalomban kijár az a jog, hogy tanulhasson.

A dolgozat két programot mutat be az integrált nevelés elősegítésére „Nyitogató" és „Az algoritmus világa" címen. A Nyitogató oktatóprogram kisiskolások számára készült, korlátozott, érzelmi, viselkedési nehézségek, zavarok fejlesztését célként kitűzve. A program összeállítása során fő hangsúlyt a részképességek (észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, téri tájékozódás stb.) fejlesztésére helyeztem, a gyerekek számára könnyen elsajátítható, élvezetes, színes formában bemutatva azt. Az algoritmus világa oktatóprogram a felső tagozatos tanulóknak nyújt segítséget az algoritmus témakör könnyebb elsajátításához.

A meghatározott célt szem előtt tartva egy egyszerűen használható segédeszköz a pedagógus és a gyermekek számára.

A diákok látványos megjelenítésben, érdekes feladatokkal, ösztönző jutalmakkal, és a tanulási nehézségekben küzdő gyermekek számára különböző segédlettel tanulhatják meg az „algoritmus világát".

A programok kipróbálását és rendszeres használatát a 2003/2004-es tanévtől kezdve általános iskola és ÁMK biztosítja.

Az oktatóprogramokat az Egységes Pedagógiai Szakszolgáltató Központ dolgozói és az iskolában oktató számítástechnika pedagógus is jól használhatónak vélte, az integrált oktatásban alkalmazható, a differenciálást segítő programoknak tartotta.

Nem lehet egyedüli megoldás, hogy a sérült gyerekeket a „normálisaktól" elkülönítve, speciális iskolákban neveljük. A korai felismerés és fejlesztés, az intézménytípusok közötti átjárhatóság enyhítheti gondjaikat, ezért a pedagógusoknak meg kell tenni mindent, hogy ez megvalósuljon.

Németh István
Intézmény: Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezetők: Dr. Keresztesi Miklós, Csapó László

Hunveyor kísérleti gyakorló űrszonda rendszereinek számítógépes vezérlése

A programozás konstruktív munka, amellett hogy készségfejlesztő, nagyon érdekes és látványos is. Megfelelő módszereket alkalmazva a tanuló könnyen szerez sikerélményt amivel motiválni lehet azokat a tanulókat is, akik eddig nem mutattak különösebb érdeklődést az eddig száraz elméleti anyagnak hitt programozás iránt. Tapasztalatok azt mutatják, hogy akik számítástechnikát tanulnak, azok a programozást kedvelik a legkevésbé. Egy érdekes feladaton keresztül a programozás könnyebben tanulhatóvá válik. Bemutatni kívánt rendszer alkalmas arra, hogy a VII., VIII., IX., és X. osztályos tanulókkal megismertessük a programozást.

A programozás négy csoportra osztható:

- grafikai programok készítése
- ügyfélprogramok készítése
- rendszerprogramozás
- vezérlőprogramok készítése

Az első két csoport megtalálható az általános iskolai és gimnáziumi oktatásban, a másik kettő azonban nem. Mivel a rendszerprogramozáshoz nagyfokú számítástechnikai, elektronikai ismeret szükséges, ezért nincs lehetőség a tanítására. Viszont a vezérlőprogram-készítés oktatása kivitelezhet? egy általános iskolában és egy gimnáziumban is.

Ebben a dolgozatban kísérletet teszek a vezérlőprogram-készítés megjelenítésére az oktatásban. Kiemelt szerepet kap az oktatás során a problémamegoldó készség fejlesztése. A diákok terveznek, kiviteleznek, s megtanulnak reálisan értékelni. Ezen célok megvalósítására az űrszondán található rendszerek közül három eszköz vezérlését mutatom be. A vezérlések bonyolultsága a gyerekek különböző szint? felkészültségéhez igazodik. Alsóbb osztályokban az egyszerű egyszerűbb problémák megoldása kap nagyobb hangsúlyt, pl. motor vezérlése, közlekedési lámpa vezérlése. Ezen ismeretekre építve középiskolában lehetőség van különböző érzékelők által szolgáltatott jelek érzékelésére, értelmezésére. Ezek után lehetővé válik egy összetettebb feladat megoldása is, erre nagyon jó lehetőséget kínál a gyakorló űrszonda, s ennek különféle rendszerei, köztük a napkereső rendszer, a humanoid robotkar, s az önjáró robot. A dolgozat illeszkedik a PTE TTK Informatikai és Általános Technika Tanszék HunVeyor-2 gyakorló űrszonda fejlesztéséhez, annak szakmódszertani alprojektjét képezi.

Nyírő Helga
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar Természettudományi Kar
Témavezető: Kis Lajos

Az egyszerű ábrától az animációig: Oktatóprogram a Comenius Logo grafikai részének tanításához

Feltételezésem szerint az önálló, programozott ismeretszerzés hatékony, gyors és maradandó. Az oktatóprogramok serkentik, és hasznosan egészítik ki a tanulók saját elképzeléseinek gépi megvalósítását, mint a tanórán szokásos egyéb oktatási formák.

Ezt figyelembe véve készítettem egy tematikus oktatóprogramot - a Comenius Logo programcsomag felhasználásával, önállóan kialakított módszer szerint -, amely lehetővé teszi a Logografika anyagának gördülékenyebb feldolgozást.

A program segítségével lehetőség nyílik arra, hogy a tanórán vagy azon kívül a gyermekek önálló ismeretszerzést alkalmazva sajátítsák el a Logo programozási nyelv alapjait.

Ezen oktatási segédlet használata során játékos formában fejleszthető a tanulók algoritmikus gondolkodása, logikája, problémamegoldó képessége, emellett további ismeretekre is szert tehet a matematika és számítástechnika területén.

Az eddigi tapasztalataim alapján arra a következtetésre jutottam, hogy életkori sajátosságaikból adódóan a 8-10 éves korosztály tudja a leghatékonyabban alkalmazni a programot.

Rádli Tamás
Intézmény: Berzsenyi Dániel Főiskola Társadalomtudományi Kar
Témavezető: Dr. Kiss Miklós

Intelligens gépek az oktatásban

Az általános iskola utolsó éveiben mindenki ugyan azzal a kérdéssel találja szemben magát:„Mi legyen most belőlem?”.

A szakdolgozatnak az lenne a célja, hogy erre a kérdésre továbbtanulási ötleteket adjon.

Az utóbbi 10 évben az intelligens gépek (gyártó cellák, rugalmas gyártó rendszerek, robotok, …) egyre nagyobb teret hódítottak, s ezek megismerését már az általános iskolában el kell kezdeni!

Az intelligens gépek általában közvetlenül segítik életünket. Használjuk őket gyárakban, különféle eszközök előállítására; lehet, hogy éppen egy sikeres szívműtétnél „asszisztálnak”, vagy a munkából hazaérve a garázsajtót nyitják ki nekünk!

Korábbi felmérésekből kiderült, hogy a mai gyerekek, nem tudják, vagy nem jól értelmezik az intelligens gépek fogalmát. Tudásukat főként a rajzfilmekből szerzett ismeretekre alapozzák

Minden gyermek szeret játszani. Elképzeléseimet ezért egy saját készítésű számítógéppel irányított, érzékelőkkel ellátott, öntanulásra is képes játék roboton mutatom be.

X. TAGOZAT
MATEMETIKA

Árvai Anikó, Ladányi Anita, Moravszki Gábor
Intézmény: Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezetők: Dr. Daragó József, Janurikné Lestyán Erzsébet

Tehetségkiválasztás - tehetséggondozás a matematika tanításában

A TSF - PFK Gyakorló Általános Iskolájában, 2004 februárjában matematikai tehetséggondozó program indult. Cél a tehetséges gyermekek „megtalálása" volt, illetve tehetségük kibontakoztatása a fejlesztések során.

A kutatás során felmerült kérdések:

- Korosztályonként vannak - e elkülöníthető szakaszok a matematika tanításában, ahol a tehetség nagyobb, illetve kisebb intenzitású?
- Visszakereshetők –e a matematikai problémákban a tehetség mutatói?
- Van – e korreláció a matematikai osztályzat és a tehetséggondozás között?

Ezekre választ ide vonatkozó szakirodalmi tanulmányok, illetve a foglakozások elemzése után leszűrt tapasztalatok egyeztetése, összevetése adott.

Mindhárom esetben, a szakirodalommal megegyezően, a vizsgálatok is azt igazolták, hogy vannak elkülöníthető szakaszok, visszakereshetők a tehetség mutatói a matematikai problémákban, illetve nem mutatható ki egyértelműen korreláció a matematikai osztályzat és a tehetséggondozási eredmények között.

A dolgozatban szereplő eredményeket összesítő diagramok kielégítő választ adnak a feltevésekre.

A munka sikerét bizonyítja a gyerekek versenyeken elért dobogós helyezése.

A tapasztalatok mások számára is hasznosak lehetnek, ezért fontos a bemutatásuk.

Becző Krisztina
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola
Témavezető: Dr. Czeglédy István

Egész számok tanítása számítógépes program segítségével

Az új tananyag tanítása és tanulása egyaránt nehéz, és időigényes feladat mind a pedagógus mind a gyerekek számára. Az ismeretek elsajátítása és elsajátíttatása hosszú, időigényes folyamat. E folyamat megrövidíthető megfelelő eszközök használatával. Ma már majdnem nélkülözhetetlen eszköz a számítógép. Nagy segítség egy jó oktatóprogram az új tananyag megtanulása és megtanítása során.

A dolgozatom első részében a matematikai fogalmak, elsősorban az egész számok fogalmának kialakításáról írok. Az egész számok tanításakor használatos eszközöket, modelleket mutatom be, amelyek segítségével a gyerekek könnyebben megtanulhatják az egész számok körében való összeadást, kivonást, szorzást.

A dolgozatom fő részében bemutatom az egész számok tanításához használt eszközöknek a számítógépes programmal való megjelenítését, nevezetesen a hőmérőmodellt, a kisautós – modellt, az adósság – készpénz - modellt. A számítógép, mint eszköz közel áll a gyerekekhez, szívesen használják, ez indokolja e témakör számítógépen való megjelenítését. A program megírása során arra törekedtem, hogy használata egyszerű, könnyen kezelhető, és érthető legyen a pedagógus és a tanuló számára is.

Remélem dolgozatomat és számítógépes programomat a későbbiekben is tudom majd alkalmazni pedagógiai munkásságom során, és nemcsak nekem nyújt segítséget, hanem a gyakorló tanároknak és az érdeklődő diákoknak is.

Csákiné Fehér Éva
Intézmény: Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar
Témavezető: Koczkáné Szécsi Zsuzsanna

Két matematika szakkör munkájának összehasonlító elemzése

Az általam választott téma a kombinatorikai és valószínűségi problémák szakköri feldolgozása 3-4. osztályban. Ez magába foglalja egy szakköri terv készítését és megvalósítását is.

A tervek valóra váltására egy 3. évfolyamos általános iskolai osztály 12 tanulója vállalkozott, de hamarosan jelentkeztek a szakkörből kimaradt gyermekek is, hogy szívesen részt vennének ilyen órákon. Ezért a munkát két csoportban folytattam tovább.

A kialakult helyzet bőséges vizsgálódási lehetőséget nyújtott, hiszen teret adott a különböző képességekkel rendelkező gyermekek fejlődési folyamatának összehasonlítására a képességek, az elsajátított tudás és a megvalósításhoz szükséges idő függvényében.

Feltételezésem szerint különösebb előképzettség és kiváló matematikai képességek nélkül is eljuttathatók a gyermekek a kombinatorikai és valószínűségi problémák megértéséhez, sőt azok megoldásához is, csak figyelembe kell venni a gyermek sajátos igényeit és tempóját, illetve nagy hangsúlyt kell fektetni a tapasztalásból kiinduló ismeretszerzésre.

Míg egy jobb képességű gyermeknek kevesebb segédeszköz is elegendő a megértéshez, addig egy lassabban haladó gyermeknél szükség van arra, hogy lépésről lépésre alkalmazzuk a szemléltetés és a manipuláció adta lehetőségeket.

A munkám során a szakkör tapasztalatait, észrevételeit dolgoztam fel, amelynek anyagát versenyfeladatokat tartalmazó könyvek alapján állítottam össze.

Kis Gyuláné
Intézmény: Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Témavezető: Herendiné Kónya Eszter

Eltérő feladatmegoldási stratégiák bevezetésének lehetőségei a matematika tanításában

A dolgozatban az eltérő feladatmegoldási stratégiák bevezetésének lehetőségeivel foglalkozom a matematikai szöveges feladatok terén. Ennek reprezentatív bemutatásához elemzem a Nemzeti Alaptanterv, az Oktatási Minisztérium által kiadott Kerettanterv, valamint a matematika tantárgypedagógia idevonatkozó fejezeteit. Ezek után ismertetem a tanulók gondolkodási műveleteit és a szakirodalmakban is megtalálható, a problémamegoldásra vonatkozó elméleteket, gondolatokat.

A dolgozat további részében az általam vezetett szakköri munkát mutatom be. A szakkör során néhány előre meghatározott kérdésre kerestem a választ. Azt figyeltem meg, mértem fel, hogy egy 3. évfolyambeli tanuló:

- hogyan sajátítja el a különböző megoldási stratégiákat
- milyen szintű metakognitív képességekkel rendelkezik
- milyen a tantárgyhoz fűződő viszonya.

Leírom, az órák felépítését, s hogy ez, valamint a választott feladatok hogyan segítettek engem a kitűzött célok elérésében. Bemutatom két új megoldási stratégia bevezetésének folyamatát: **a szakaszos adatlejegyzést** és a **táblázat használatát.**

A dolgozatot a szakkörön elért eredmények ismertetésével, valamint az ezekből levonható konzekvenciákkal zárom.

Nagy Éva
Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar
Témavezető: Pintér Klára

Matematika a művészetben

A tudomány és a művészet az emberiség két legsajátosabb tevékenysége. A világ objektív és szubjektív leképzése. Bár közös forrásból – a dolgok körültekintő megfigyeléséből – fakadnak, útjaik napjainkra szétváltak. Ám a műélvezet több a művek élvezeténél. És éppen a tudomány érteti meg velünk, miért vonzódunk a műalkotásokhoz. A művészeti alkotásokban fellelhető szépség, szimmetria szigorú matematikai alapokon nyugszik. Ez a tény még teljesen közvetlen módon nyilvánult meg a természeti népek művészetében. A mitikus állat- és növényábrázolások sokszínűen tanúsítják ezt, de a későbbi korok díszítőművészetében ugyanígy fellelhetjük ennek jegyeit. Nyomon követhetjük ezt a honfoglaló magyarok művészetén keresztül a modern művészetig.

Dolgozatomban olyan matematikai feladat sorokat állítottam össze, amelyekben a szemléltető eszközök különböző művészettörténeti korokból vett műalkotások. Feladat soraimmal az analitikusabb, összetettebb gondolkodásra nevelést céloztam meg. Egy olyan szemléletmód kialakítását, ami a világot nem csak részleteiben, hanem összefüggéseiben is vizsgálja. Jó módszer lehet az érdeklődési kör kibővítésére mind a humán, mind a reáltantárgyak iránt érdeklődő gyerekek számára. Az iskolai matematikai tanításban nagy probléma a motiváció. A gyerekek jó részét nem könnyű rádöbbenteni a matematika szépségére, hasznosságára. Mindig üdítően hat a tanítás során, ha a megoldandó feladatok játékosak, különösen, ha a gyerekeket többirányú, többoldalú megfigyelésre is késztetik. Az általános iskolás gyerekek ránevelhetőek az alaposabb megfigyelésre. A tudatos szemléletтágítás gond nélkül elérhető ilyen és hasonló feladatok alkalmazásával. Ilyen módon nem csak a tanulók tárgyi tudása bővíthető, hanem széleskörűen fejleszthetőek különböző képességek, mint például a kreativitás, ami egyre nagyobb igény a mai iskola felé. Ezekben a feladatokban a meghökkentés, a manipuláció segítségével, az ismeret sokkal hosszabb távon őrződik meg. Mivel ezeknek a feladatsoroknak a megoldása elég sok időbe telik és közös megbeszélést igényel, leginkább matematikai szakkörök, foglalkozások alkalmával végeztethetőek el, de jó lenne, ha a matematika-tananyag egyre nagyobb részét tudnánk ilyen érdekes szemléltetésekkel illusztrálni, megtartva természetesen a matematikai tartalmát.

Pertó Tamás
Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Szilassi Lajos

Egy dinamikus térgeometriai szerkesztőprogram készítése és alkalmazása

A matematika – azon belül is a térgeometria – oktatásban már eddig is alkalmaztak különböző szemléltetőeszközöket, ezek elkészítése azonban többnyire időigényes, és a tanulók által aprólékos munkával összeragasztgatott alakzat gyakran már a következő órára való becsöngetést sem éri meg. Jogos tehát a feltételezés, hogy a geometria órák anyagának szemléltetésére olyan eszközöket kell(ene) alkalmazni, amelyek a könnyű és hatékony felhasználhatóság mellett a gyerekek érdeklődését is felkeltik.

A számítógépes oktató- és szemléltetőprogramok tanórákon való alkalmazása jelentősen megkönnyítheti, élvezhetőbbé és látványosabbá teheti az órák anyagának leadását, ill. elsajátítását. A világhálón barangolva találhatunk ugyan néhány ilyen programot, ezek azonban egyrészt kereskedelmi (fizetős) szoftverek, másrészt csak a programozó által előre elkészített alakzatok vizsgálatára nyújtanak lehetőséget.

A dolgozat célja egy *saját fejlesztésű* térgeometriai szerkesztőprogram, az *Euler 3D* bemutatása, amely a különböző poliéderek és felületek szemléltetésén túl, magas szintű matematikai kontroll biztosítása mellett (önátmetszés szűrése, síktörések vizsgálata, konkáv sokszögek háromszögekre való darabolása) lehetőséget ad azok *adatainak megadására, változtatására, szerkesztésére* is. A programban számos egyéb lehetőség is rendelkezésre áll, pl. térbeli transzformációk, forgástestek szerkesztése.

A térbeli alakzatok interneten történő megjelenítésének a legelterjedtebb formája az un. VRML (**V**irtual **R**eality **M**odeling **L**anguage) formátumú megjelenítés. A program mind importálni, mind exportálni képes a VRML 1.0 formátumban. Ez alkalmassá teszi a programot a világhálón található hasonló témájú weblapok adatainak a feldolgozására is.

A program folyamatos fejlesztés, finomítás alatt áll, a felhasználók (tanárok, diákok) visszajelzéseinek, észrevételeinek a figyelembevételével. A program alkalmazásainak a didaktikai elemzése, a felhasználási lehetőségek feltárása folyamatos, sok ígéretes eredményt sejtet.

Szász Nóra
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola
Témavezetők: Dr. Czeglédy István, Pintér Klára

Szöveges mozgásos feladatok és számítógépes modellezésük

A matematikában a szöveges feladatok tanítása egyike a legnehezebb módszertani problémáknak, ezért tanítása körültekintő munkát követel a tanártól. A gondolkodás nevelése szempontjából nagy hangsúlyt kell fektetni arra, hogy ezek a feladatok a tanulók számára minél könnyebben elsajátíthatóak legyenek. A szöveges mozgásos feladatok elsajátítása ezért elképzelhetetlen konkrét, kézzelfogható példák nélkül. Ez a cél vezérelte munkámat, amely során számítógépes modellezéssel próbáltam taníthatóbbá tenni ezen feladatok ismeretrendszerét.
A dolgozat első részében a gondolkodási műveletekről szólók melyek hiánya hibákat eredményezhet. Röviden ismertetem az analízis, szintézis, rendezés, analógia, bizonyítás stb. műveletek fogalmát.

A munkám fő részében a mozgásokkal összefüggő szöveges feladatok értelmezéséhez készített számítógépes modellt ismertetem, elemzem.

Az ezt követő részben az iskolai gyakorlatban való alkalmazhatóságról, a számítógépes modell kiértékelhetőségéről nyújtok információt.

Remélem dolgozatom, segít a feladatok elsajátításában, mert alkalmazása során a tanítványok felfedezhetik az egyes fogalmak közötti kapcsolatokat, és átláthatják a fogalmak rendszerét.

Tóth Andrea, Tóth Péter
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola
Témavezető: Dr. Czeglédy István

Számítógéppel támogatott matematikaoktatás

Manapság a számítógép világát éljük, s ebből a tényállásból kifolyólag jött az ötlet, hogy jó lenne a matematikai tananyag egy részét számítógép segítségével feldolgozni, hisz így az érdekesség, a játszva tanulás, a közvetlen visszajelzés növeli a tananyag sikeres elsajátítását. Dolgozatunkban a Dr. Hajdu Sándor szerkesztette matematika tankönyvekben fellelhető tengelyes és középpontos tükrözés anyagrészét, dolgoztuk fel. Így megvalósítható az átmenet a konkrét tárgyi tevékenységtől a gondolati absztrakcióig, s mindez játékos formában, nagy számítástechnikai tudást nem igénylő, szép, esztétikus program segítségével.

Az általunk készített program mind oktató – mind demonstrációs programként alkalmazható. A demonstráció során a pedagógusnak könnyebbé, szemléletesebbé, gyorsabbá válik a munkája, az oktatóprogramként való alkalmazásnál, pedig az irányított tanulás és a közvetlen visszajelzés hatására gyorsabb és hatékonyabb a tanulók ismeretszerzési folyamata.

Reméljük, hogy programunkkal kedvet csinálunk a tanulóknak a tanuláshoz, tartósabb alkalmazásra képesebb ismereteket szerezhetnek.

XI. TAGOZAT
MŰVÉSZETI NEVELÉS - DRÁMAPEDAGÓGIA

Balázs Péter
Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Témavezető: Dr. Tóth András

A dráma és a színjáték megjelenése és intézményesülése, valamint a drámapedagógusok szerepe a nevelési-oktatási folyamatban

Dolgozatom fő célja az, hogy rajta keresztül felvázoljam és több aspektusból is bemutassam – a szakirodalom segítségül hívásával –, mit is takar a napjainkban gyakran emlegetett *drámapedagógia* fogalma; hogyan is keletkezett ez a szóösszetétel és miként vált kedvelt nevelési-oktatási módszerré a történelem jelentős korszakaiban.

Szó esik arról is, hogy a dramatikus nevelési-oktatási módszerek hogyan élték meg „reneszánszukat" a XX. század második felében, és ennek az újjászületésnek köszönhetően milyen társulatok és intézmények jöttek létre, melyek fontos céljuknak tekintették és tekintik a drámapedagógia alkalmazását és népszerűsítését.

A fogalom hazai „karriertörténete" is felvázolásra kerül, elsősorban a magyarországi *Theatre in Education*-társulatok és a *Magyar Drámapedagógiai Társaság* létrejöttének és tevékenységének bemutatásával, a magyar drámapedagógiai oktatásra vonatkozó központi szabályozás (tantervek és rendeletek) ismertetésével és elemzésével, valamint egy olyan középiskola – látogatás során megismert – tantárgyi programjának részletes bemutatásával, amelyben a dramatikus módszerek a már említett rendeletek és szabályozások figyelembe vételével önálló drámatagozatos középiskolai nevelési és oktatási programmá alakultak.

Végül, de nem utolsósorban a drámapedagógusok kerülnek az elemzés fókuszába, megvizsgálom ugyanis, hogy ki is a drámapedagógus, mi az ő feladata valójában, miben különbözik más szakpedagógus kollégáitól, melyek az általa használt leggyakoribb oktatási módszerek, hogyan ellenőrzi és értékeli a pedagógiai folyamatokat és milyen pozitív nevelési és oktatási tartalmak válnak elérhetővé számára a dramatikus módszerek alkalmazásával.

Bukovinszki Edit
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola Természettudományi Kar
Témavezető: Orosz Ildikó

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakberendezési szokásainak vizsgálata a kezdetektől napjainkig

A dolgozat témaválasztását az indokolta, hogy lakberendezőként dolgozom és mindig is érdekelt, hogy milyen környezetben éltek régen és milyen környezetben élnek napjainkban az emberek.

A dolgozat megírását egy hosszabb tájékozódás és anyaggyűjtés előzte meg. Ellátogattam a Nyíregyháza - Sóstón található Falumúzeumba, ahol a múzeum egyik dolgozója végigvezetett, és sokoldalú ismereteivel biztosította e dolgozatra való kellő felkészülésemet. Tájékozódást szolgálta az is, hogy meglátogattam ötven lakást, amelyekről lakástervrajzokat készítettem, és különböző információkat gyűjtöttem.

A dolgozat első részét történelmi áttekintéssel kezdem. Az adatok feldolgozásánál kialakulásuk alapján csoportosítottam a Szabolcs megyében lévő lakásokat. A történelmi tényezőket figyelembe véve Magyarországon 12 lakberendezési módot különíthetünk el.

A dolgozat következő részében lakberendezési stílusokat sorolom fel (Skandináv, Eklektikus, Rusztikus, Modern stílus), majd az egyes helyiségeket vizsgálom meg külön – külön. Itt kiemelném a nappalit, mivel ez a lakás legforgalmasabb helyisége, itt nyílik lehetőség a családi együttlétre, beszélgetésre, vendégfogadásra, kikapcsolódásra. Itt beszélnék a nappali berendezéséről: bútorzatáról, lakástextíliákról, padlózatáról, otthonossá tételéről.

A dolgozatom utolsó fejezetében bemutatom, hogyan vizsgáltam meg a Nyíregyházán és környékén lévő lakásokat. Ez Szabolcs – Szatmár – Bereg megye lakberendezési szokásait vizsgálja, ezen kívül adalékokkal szolgál a benne élőkről, azok életkoráról, iskolai végzettségéről, a lakásokban élők számáról és a lakások méretéről. Az eredmények előzményes értékelésénél felméréseimet úgy összegezhetném, hogy a paraszti tárgykultúra idealizált változatának vállalása, polgári követés és a modernség meghatározó Szabolcs – Szatmár – Bereg megye lakberendezési szokásaira. A megyében domináló az Eklektikus stílus, amely a lakások túlnyomó részére 50%-ra volt jellemző, a Rusztikus stílust kedvelők 15%, Skandináv stílus 25%, és a modern stílusú otthon csupán 10%-ra tehető. Ezeket grafikonokkal mutatom be, és a lakás helyiségeit képekkel illusztrálom. A dolgozatot a felhasznált irodalom jegyzéke zárja.

Csík Violetta
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Turai G. Kamill

József Attila költészetének totem-archetípusai

A költészet mélyrétegeinek megértése, megérttetése lehetetlen a szokásos formai-elemző módszerekkel. Ha pusztán csak szimbólumot, metaforát látok a vers szövetében, a költészet lényegét degradálom.

József Attila máig szólóan meghatározó vátesz-személyisége a XX. századi magyarságnak. Sorsának, tehetségének, sőt a pszichoanalízisnek köszönhetően nem csak egyéni pokoljárásának világló képeit mutatta fel, de a „kollektív tudatalattinak", a nép ős-archetípusának alapképletét is.

Tudva-tudatlan képes volt a zodiákusi égi gyöngyfűzért a szó-hang-vibráció szintjére hozni. Így tűnnek fel egyéni gyötrelmeibe-gyönyöreibe ötvözve hitvilágunk és meséink csoda-állatai: a szarvas, farkas, medve. Ezek igen régi-regős totem-lények.

Mindkét (kincses és mocskos) voltában megjelenik a sertés. Sajátos „madárjós"-előjelként röppennek fel (vígan vagy baljósan) madarai: kakukk, denevér, galamb, sas. A lélekszimbólumnak számító dongó „ődöng az erdő szélinél", Buddha-szoborként trónolnak a „harmatos, zöld gyepben a békák", bogár lép az átokzsoltárban a kedves „nyitott szemére" s emlékeket testesítenek meg a pillék. A gyík úgy ragyog, mint sors-firtató elődeink varázsrítusaiban. A vadállati világ még ősibb-messzibb képzeteket kelt: a csillagérintő ormányú elefánt és a szívben elidőző tigris más-más maszkja az eredetig hatoló táltos-poétának.

Dolgozatomban megjáratlan területre merészkedtem. Egy nagyon sokrétűen át-teoretizált költői életművet tallóztam át metszetszerűen, hogy emberlétünk teljesebb megértéséhez jussunk. Komolyan vettem József Attila szavát: versei nélkül a világ gyémánttengelye elgörbülne. Verseiben viszont ott rejlik az egész univerzum, teremtő rezgésben.

Bízom benne, hogy munkám serkentőleg hat a József Attila kutatókra és befogadókra egyaránt.

Ecseri Orsolya
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Ungár Istvánné

Kodály Zoltán: Háry János című művének pedagógiai felhasználása

Mikor a címben megjelölt témával elkezdtem foglalkozni, munkám eredményét még nem láthattam előre – egyszerűen csak „tetszett a mű”. Most, hogy dolgozatom késznek tekinthető, már tudom: választásom nem volt hiábavaló.

Azzal ugyanis, hogy Kodály Zoltán egy művét elemeztem, magam is meggyőződhettem arról; miért oly fontos megőriznünk és táplálnunk a szerző mára kissé elfeledett, s egyáltalán nem csak zenei nevelésre irányuló koncepcióját.

Munkám alapvetően a dokumentumelemzés módszerével született, s mivel tanultam pedagógiát, természetesen tudom; ez nem elég ahhoz, hogy biztos eredményeket tárjak fel. Ezért mindenképp tervezem dolgozatom egészének kipróbálását – gyerekek közt is, s ha máig éppen még nem is fejeztem be elméletem gyakorlatba való átfordítását (hiszen tanítani csak idén kezdtem el), lassan azért sikerül begyűjtenem az ehhez szükséges tapasztalatokat is. Munkám hasznosságát végső soron akkor lehet majd lemérni.

Mindenesetre az már most is tiszta előttem; a mű gyerekek általi megismertetése oly sokrétű lehetőségeket rejt magában, (gondolok itt zenei és más művészeti, anyanyelvi, drámapedagógiai, pszichológiai szempontból kínált értékekre), mely szinte az egész személyiségfejlődésben jótékony szerepet játszhat.

Farkas Annamária
Intézmény: Apor Vilmos Katolikus Főiskola
Témavezető: Turmezeyné Heller Erika

Az autentikus népzenei anyag egy lehetséges felhasználási módja az általános iskola alsó tagozatos énektanításában

A dolgozat célja: az autentikus népzenei felvételek minél nagyobb mértékű felhasználása az általános iskolai énektanításban.

Dolgozatom hipotézise, hogy a népdaléneklés a XXI. században alapvető fontossággal bír. Ezt igyekszem alátámasztani dolgozatom első három fejezetében, melyben összefoglalom a Kodály módszer lényegét. Azt szeretném bebizonyítani, hogy a hagyományos kultúrában működő énektanulási módszer megállja a helyét, sőt, hatékony a mai iskolarendszerben is. Ezt tovább fejlesztve jellemzem a népdaléneklés fontosságát a XXI. században. Ezért dolgozatom legnagyobb részét az általános iskola 4. osztályos tananyagának kidolgozása teszi ki ezen módszer alapján., melyet megelőz egy módszertani összefoglaló, illetve a NAT és a kerettantervben feltüntetett elvárások, valamint az autentikus népzenei anyagra épülő 4. osztályos tanmenet összehasonlítása. Éppen ezért a tanmenet összeállításában, természetesen a tantervi követelmények teljes körű figyelembevételével, az eredeti népzenei felvételek tanításban való felhasználása kapta a legnagyobb hangsúlyt. Dolgozatom két óravázlatával is igyekszem szemléletesebbé és érthetőbbé varázsolni ezt a módszert. A hagyományok és ünnepi elnevezések érthetősége kedvéért egy fejezetben kifejtettem azok jelentését, s leírtam a hozzá fűződő szokásokat is. Azt gondolom, az általam kidolgozott tanmenetet jól tudja használni minden olyan tanító, aki fontosnak érzi az általános iskolában a magyar népdalok tanítását, és aki átérzi a hagyományápolás jelentőségét is a mai világban. A tanmenethez az eredeti felvételeket tartalmazó hangzóanyagot, illetve ezek kottáit mellékelem.

Forgács Zsuzsanna
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Andó Ilona

Mondd meg nékem cserebogár…
Ajkon hordozott népi szokásdalok az óvodában

Magyarországot ezer éves történelme, kultúrája, gazdasági és emberi kapcsolatai Európához, az európai országok közösségéhez fűzik.

A XXI. század elejére a régi értelemben vett nemzeti önállóság megváltozott, kiegészült az államok kölcsönös függésével. Ennek a folyamatnak a következő állomása az Európai Unió tagsága, melynek Magyarország is részese lesz 2004. májusától.

Úgy gondolom, a globalizáció kihívásaival szemben az erkölcsi elvárásokat is megfogalmazó kultúra, megvédhet minket magyarokat. Mint tudjuk, Magyarország rendkívül gazdag kulturális hagyománnyal rendelkezik. A kultúra sosem uniformizálódhat, sosem lehet egységes. Saját hagyományunk segítségével kitűnhetünk, megmaradhatunk magyarnak ebben a nagy színes európai kavalkádban.

Legelsősorban és mindenek fölött feladatunk az oktatás, - ami szervesen összefügg az értékelvű neveléssel -, és ezen belül nagy hangsúlyt kell fektetnünk a nemzeti történelem és a hagyományok elevenen tartására. A nevelést természetesen a legkisebbeknél a legfontosabb kezdeni, és talán ugyanilyen fontos az óvodapedagógusok, tanítók segítése.

Készítettem egy kisebb gyűjteményt, melyben az óvodáskorú gyermekeknek való népi mondókák, gyermekdalok, jeles napi énekek találhatók. Azért választottam pályamunkám témájaként ezt a nehéz feladatot, mert segítséget szeretnék adni az óvónőknek, az énekfoglalkozások arculatának kialakításához, valamint az ajkon hordozható kulturális hagyatékok önálló módszertani adattárrá történő rendezéséhez.

Gyűjteményem csak egy icipici színfolt a gyermekfolklór tágas mezején. A gyűjteményben található mondókákat, énekeket, a jeles napok köré csoportosítottam. A jeles napokat, évszakokra és azon belül hónapokra tagoltam.

Szerkesztésénél figyelembe vettem a gyermek kicsiny, de táguló világát, a közvetlen környezetéből szerzett legfontosabb élményeket, tapasztalatokat.

Reményeim szerint, aki kezébe veszi e pályamunkát, - lehet szakmabeli vagy akár külső szemlélő-, segítségére lesz, szívéhez közelebb kerül a hagyomány, a népdal. Saját képére, egyéniségéhez tudja formálni ezeket az anyagokat, módszertani adattára felfrissül, és bátrabban nyúl a magyar hagyománykörhöz. Ezáltal személyisége gazdagabb, színesebb lesz.

Harsányi Adrienn, Oláh Ildikó, Sándor Mária
Intézmény: Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezető: Bartáné Góher Edit

Éneklési problémák óvodától diplomáig

„Az ének ma: Hamupipőke az iskola tárgyai közt. Pedig hiába: ő érte jön el a királyfi, csak az ő lábára illik a cipő."

Miért vált Hamupipőkévé az éneklés Kodály Zoltán hazájában? Miért énekelnek keveset, és rosszul kicsik – nagyok szerte e hazában?

Az óvodában talán rendben is van minden. Sokat és értékes, korosztályuknak való dallamokat énekelnek az óvónők. Ám a kisgyermekek között sok a gátlásos, sérült, akik énekelni sem mernek. Pedig számukra gyógyír lenne az éneklés.

A kisiskolások, és különösen szüleik, szükségtelen, haszontalan dolognak tartják az éneklést. Ez a társadalmi állásfoglalás. Pedig a valós képmás. Boldogan, szívesen énekelnek az általános iskola alsó osztályaiban. Az ismeretszerzésen túl, ami kihat más tárgyakból nyújtott teljesítményükre, kikapcsolódás, játék egy jó énekóra. Már ha van aki tanítsa!

S végül azok a fiatalok, akik a pedagógushivatást választották, ezzel az előélettel kezdenek készülni pályájukra.

Mit kell adnia a főiskolai ének-zene oktatásnak, hogy az ördögi kör megbomoljon?

Mit szeretnének kapni oktatóiktól, s mit tesznek ők a lehetőségekhez?

Hogyan látják ezt a képzés rendszerét vizsgálva az érintettek?

E dolgozat írói sok szépet, örömöt, sikert, lelki békét kaptak az énekléstől. Vallják, hogy ha az iskolában jól tanítják az éneket, az életre szóló élmény, s soha semmi nem törölheti el.

Az éneklés nem csak testünk mechanikus mozgása – bár sokszor ez sem oly egyszerű-, hanem teljes személyiségünk összehangolt tevékenysége. „Sokszor egyetlen élmény egész életre megnyitja a fiatal lelket a zenének. Ezt az élményt nem lehet a véletlenre bízni: ezt megadni az iskola kötelessége."

Monori Márta
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Sz. Pallai Ágnes

A valóság és illúzió viszonyának vizsgálata néhány XX. századi drámában

A valóság az adott társadalom, a meglévő körülmények, a helyzet, amelyben élünk. A realitás az érzékeinkkel felfogható világ.
Az illúzió valóságnak tűnő látszat, érzékcsalódás. Bizonytalan benyomás csupán, mely az emberben alaptalan reményt kelt, hiú ábrándot táplál. Az illúziókergetők gyakran önámítók, önáltatók. Az illúzió lehetővé teszi, hogy a valóságot más módon láthassuk, nem életszerűen vagy a gyakorlati hasznosítás szükségéből, hanem tökéletesen szabadon, tisztán, szellemünk révén, lelkileg pedig a belső befogadás révén.
Az illúzió a művészetben található meg leginkább, lehet a mű jellegzetessége is. Némelyek alacsonyabb rendű jelenségként osztályozzák, a széles közönségnek szólnak trükkjei, csodái.
Az illúzió a valóságot bekebelezi azáltal, hogy megfosztja életbeli funkciójától és célzatosságától. A realitás a művészetben csak az illúzió által létezik. Az illúzió más vágányra tereli a realitást.
Az ember és a valóság kapcsolatában törés következett be, így többé nem evidens, hogy az adott világból milyen cselekmény következik. A cselekmény és a belőlük eredő morális következtetések között nincs logikus összefüggés-láncolat.
Dolgozatomban azt a kérdést vizsgálom, hogyan jelenik meg a társadalmi vagy a családdal összefüggő illúzió néhány XX. századi drámában valamint, hogy a hős miként csapja be önmagát vagy menekül saját maga által kitalált világába.
Az általam elemzett drámák remélhetőleg pontosan tükrözik, hogy milyen sokféleképpen közelítik meg az írók műveikben az illúzió és a valóság viszonyát. A különböző izmusokhoz tartozó és társadalmi rétegeket képviselő szerzők felelősséget éreznek a XX. századi emberért. Bár sok esetben nem mély a jellemábrázolás, hiányoznak a történelmi-társadalmi keretek, az általam választott alkotások mindegyikében megfigyelhető a szereplők különleges viszonya a valósághoz, illetve a különféle illúziókhoz: társadalmi - családi - magán illúziók.

Pásztor Brigitta
Intézmény : Apor Vilmos Katolikus Főiskola
Témavezető: Turmezeyné Heller Erika

A Colwell - féle zenei teljesítményteszt alkalmazásának tapasztalatai egy 4. osztályosokon végzett felmérés alapján

Dolgozatom témájául az ének – zene tantárgypedagógián belül az amerikai Colwell - féle standard zenei teljesítményteszt (Music Achievement Test, MAT) felmérését választottam magyarországi általános iskolákban.

Kutatási tárgykörömet azért választottam, mert leendő pedagógusként szeretnék tájékozott lenni a külföldi zenei nevelés jellemzőiről is, és azok hatékonyságáról.

Kutatásom kísérleti-teszt jellegű, melynek elvégzéséhez több mint 250 tanulót kértem fel. Az eredményeket összehasonlítottam az Egyesült Államokban végzett felmérésekkel, melyből kiderült, hogy a magyar tanulók teljesítménye körülbelül megegyezik az amerikai évfolyamtársaik teljesítményével. Arra voltam kíváncsi, hogy a magyarországi énekközpontú oktatás vagy az egyesült államokbeli hangszeres oktatás és el nagyobb hatékonyságot a zenei nevelésben.

Hazánkban nem elterjedt a teljesítménymérés, mégis úgy gondolom, hogy kipróbálható és alkalmazható, épp ezért ajánlom a tanítóknak, énektanároknak, hogy próbálják ki a tesztet. Az ének-zenében is vannak olyan képességek, melyeket fel lehet mérni, ugyanúgy mint más tantárgyakban.

Kutatási eredményeimet ezen dolgozatban való felhasználásra szántam, bár a jövőre nézve születtek megvalósítható gondolataim. Érdekes lehetne megismételni a teszt elvégzését a jelen mérésben résztvevő tanulókkal egy évvel később, ugyanis nagyon érdekelne az, hogy mennyit fejlődtek az eltelt időszak alatt.

Zagyiné Berdó Mónika
Intézmény: Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezető: Bliznákné Dudás Julianna

Népszokások, népzenei hagyományok ápolása az óvoda életében

Az általam választott témát sokféle megközelítésből lehet vizsgálni, de célom az volt, hogy egy átfogó, általános tájékoztatást, betekintést adjak a magyar nép, azon belül is a Jász nép ünnepeiről, szokásairól, népzenei hagyományairól és arról, hogy hogyan válik mindez az óvodás gyermekek napi életévé.

A jászság egy sajátos arculatot öltött tájegység. A közösen átélt fájdalmak, sorscsapások, élmények, örömök az emberekben egy megható erejű helyi tudat, helyi szokás kialakulását eredményezte.

Ennek megismertetését szeretném óvónői tevékenységem egyik legfontosabb feladatának tekinteni, és kiszélesíteni a gyerekek ismeretét az egész magyar nyelvterületre jellemző hagyományok, szokások megelevenítésével. Tapasztalataim szerint ennek feltételei mára már megértek. Mind a gyermekek érdeklődése, mind a kulturális intézmények lehetővé teszik, hogy a magyar nép ezt a felbecsülhetetlen értékű kincsét megmentsük a jövő nemzedéke számára.

Az ember és a természet kapcsolata az idők folyamán egyre bonyolultabbá vált, közvetlensége, korábbi szoros kapcsolata eltompult, megszűnt.

Változatlanul megmaradt azonban a gyermeki hit, mely támasz lehet a kapcsolat újraélesztésében. A hagyományok, a szokások feleleventésével a gyermekközösség is fejlődik. Összetartó ereje megnő, megerősödik. A gyermekek legszívesebben végzett tevékenységük, a játék közben ismereteket, tudást szereznek, sokféle képességük fejlődik, és közben elsajátítanak egyfajta magatartásformát, viselkedés kultúrát.

Szeretném, ha a felnövekvő nemzedékek ismernék, és tudatosan őriznék őseik hagyományait, játszanák játékaikat, énekelnék dalaikat, megtanulnák dalaikat.

XII. TAGOZAT
ÓVODAPEDAGÓGIA

Donka Diána Andrea
Intézmény: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar
Témavezető: Boldizsár Klára

A magyar népmesék szerepe az óvodai nevelésben
Gyermeki világkép -a mágikus világ

A mese definíciója szerint „eredetileg szájról szájra adott vallásos-mitológiai hagyomány, amely idővel népmesévé vált, s le is írták. Később ennek mintájára irodalmi alakot öltött, s különösen a gyermekeknek szóló csodálatos történetek formájában ma is él.”(Kislexikon)

Célom, a fenti meghatározáshoz kapcsolódóan, hogy a mesék eredetének feltárásával, a mítosztól való elhatárolásával, a mesei motívumok, a fantasztikum, és a gyermeki világkép jellegzetes elemeinek bemutatásával az archaikus ember és a gyermeki lélek hasonlóságait, világlátásuk közös vonásait tárjam fel. Ebből a szempontból mutatva be a mesék nevelő erejét az anyanyelvi – irodalmi, az értelmi – érzelmi, és az esztétikai nevelés terén. Dolgozatom nem titkolt célja egyben az is, hogy felhívjam a figyelmet a mesék nevelésből való gyakori száműzésére, csodás erejének alábecsülésére, mindezt téve az óvodapedagógusok körében végzett empirikus vizsgálat alapján.

A felmérés eredményeként elmondható, hogy időszerű lenne egy átfogó vizsgálatot készíteni az óvodapedagógusok irodalomválasztásáról, ezen belül is a népköltészeti alkotások, a népmesék arányáról. Különös tekintettel a mesehallgatás kapcsolatát lenne érdemes megvizsgálni az olvasás, a szövegértés, beszéd, a fogalmazási készség elsajátítása tekintetében, akár különböző szakemberek bevonásával, óvodapedagógusokkal, általános iskolai tanárokkal, logopédusokkal, és pszichológusokkal egyben.

Kiss Eszter
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító-és Óvóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Bihariné dr. Krekó Ilona

Az óvodás gyermekek kreativitásának fejlesztési lehetőségei a környezeti nevelés folyamatában

Azért választottam ezt a témát, mert fontosnak tartom ezt a feladatot, mert szerintem a gyerekek saját munkájukon keresztül sokkal jobban bele tudják élni magukat abba a környezetbe, ami éppen körülveszi őket. Fontos hogy minden gyermek megtalálja a környezetben azokat a dolgokat, amik számukra kedvesek. Amellett hogy fejlődik finommotorikájuk, a szem kéz koordinációjuk, megfigyelőképességük, kommunikációs képességük, gondolkodásuk megismerik környezetüket a különböző tevékenységek során.

Azért választottam az ősz és tavasz témakörét, mert:

- A természet őszi színeinek gazdagságával lehetőség nyílik a gyermekek színérzékének fejlesztésére.
- A természeti jelenségek megfigyelésével maradandóvá tudjuk tenni, megfigyelés eredményeit rögzíteni tudjuk, kézenfekvővé tehetjük a gyermekek számára.
- A természet szépségének megfigyeltetése azok megláttatása, felfedeztetése után könnyebben létre tudja hozni saját munkájában.
- Természetben tett ismereteket ily módón sokoldalúan tudom megfigyeltetni, s a gyerekekkel is színesebben sokoldalún tudjuk reprodukálni.

Ezt a pályamunkát egy 2004-ben zajló Kecskeméti versenyre készítettem, akkori formáján azonban változtattam. Folyamatosan bővíthető, így valósult meg az, hogy erre a Konferenciára már 2 témakörben mutathatom be dolgozatomat. Ezzel azonban dolgozatom még nincs teljesen kész szeretném dolgozatom további bővítését, így a másik két évszak ötletgyűjteményét is elkészíteni, mely óvodai munkám során igen hasznossá válhat, kiegészítését, mely az aktualitást veszi figyelembe illetve a háttérirodalom figyelemmel követését a megvalósítás érdekében.

Matyelka Tímea
Intézmény: Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezető: Ramocsa Gábor

A testnevelési játékok szerepe a múltban és napjainkban az óvodai nevelésben

A dolgozat a testnevelési játékok jelentőségét, feladatát, célját és kiemelt szerepét, valamint ezek helyét a vizsgálja testnevelési foglalkozások keretén belül. Az ehhez szükséges vizsgálataimat Békés megyében kezdtem meg, hét óvodát (harminc óvodai csoportot) mértem fel. Szerettem volna megtudni, hogy az óvodapedagógusok figyelembe veszik-e a testnevelési játékok alkalmazásának komplexitását, módszertanát, elméletét. Arra is kíváncsi voltam, hogy használatuk során milyen mértékben alkalmazzák az egészséges életmód kialakítása érdekében, a testi képességek fejlesztésére, az iskolai életmódra való felkészítésben és az egész életen át tartó mozgásszeretet kialakítására a testnevelési játékokat. Vizsgálataimat kérdőívekkel és interjúkkal végeztem. A felmérés elemzésével vontam le következtetésemet és erre építettem megoldási javaslatomat is.

Pelyvás Enikő
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Dr. Kuti István

A televízió hatása az óvodáskorú gyermek viselkedésére, játékára

Közismert, hogy a gyermekek a televízió legodaadóbb nézői. A mai gyermek el sem tudná képzelni az életét televízió nélkül. A televíziózásnak, a televíziónak, mint pedagógiai-pszichológiai tényezőnek a szakirodalma ma már igen jelentős, számosan bizonyítják oktató-nevelő jellegét, de nagy táboruk van azoknak is, akik kifejezetten káros, személyiségromboló hatására hívják fel a figyelmet. Szakirodalmak, szülők, pedagógusok véleményei alapján is még mindig vannak megválaszolatlan kérdések, melyek igazolják, hogy a tévénézés sem problémátlan. Ezért választottam pályamunkám témájává „A televízió hatása az óvodáskorú gyermek viselkedésére, játékára" címet, mellyel szerettem volna választ kapni arra, hogyan hat a gyermekekre.

Pályamunkámban próbáltam több oldalról megvilágítani a 6-7 évese korosztály jelenlegi televíziós szokásait. Vizsgáltam a családi szokásokat, a rajzfilmek világát, az egyes felnőtteknek szánt népszerű sorozatokat, talkshow-kat. Nem az volt a célom, hogy egyértelműen bizonyítsam a televíziózás káros, vagy éppen hasznos voltát.
Kutatási módszereim közé tartozott a kérdőív, amelyet az óvodai csoportomban járó gyermekek szüleivel töltettem ki, s ennek részletes elemzése megtalálható a pályamunkámban. Vizsgálódásaim kiterjedtek a gyermekekre is azáltal, hogy a különböző sorozatok, mesék, filmek színes képeit nézegethették meg, s beszámolhattak élményükről az adott műsorral kapcsolatosan.

Pályamunkámban a kutatások elemzésén kívül ötletekkel szerettem volna szolgálni a hasznos tévénézés elsajátításának érdekében. Az EU tagországaiban működő audio-vizuális gyermek-és ifjúságvédelmi szabályozásokat és módszereket is bemutatom dolgozatomban, mivel hazánk heteken belül csatlakozni fog az Európai Unióhoz. A televízió beleszövődött mindennapjainkba, a családok életrendjébe, szokásrendszerébe. Általa új körülmények teremtődtek. A televízió előnyei és hátrányai észlelhetőek voltak az óvodai csoportomba járó gyermekeken is.

Tóth Eszter
Intézmény: Nyugat - Magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Főiskolai Kar
Témavezető: Tárnok Péter

Kistérségi természet- és környezetvédelemre nevelés

A „Kistérségi természet – és környezetvédelemre nevelés” című tudományos kutatómunka összesen hét, a kutatás tevékenység céljait, eszközeit, módszereit és eredményeit bemutató fejezetekből áll:

1. A téma irodalmi feldolgozása
2. Általában a környezeti nevelésről az Európai Uniós csatlakozás idején
3. Az óvodák és általános iskolák helyzete a környezeti nevelés konkrét jelenlegi formái a Principális csatorna menti kistérségben
4. Helyi vélemények, koncepciók
5. Javasolt megoldások, feltevések
6. Nemzetiségi óvodák helyzete, véleménye országos szinten
7. Főbb következtetések

Kutatásom célja, a kistérség lakosságának ezen belül az óvodás (általános iskolás) korosztály környezettudatos magatartásának felmérése, növelése, illetve ezzel a Principális – menti kistérség támogatása.

Az elkészült anyag egy része majd felhasználható a magyar, illetve nemzetiségi óvodapedagógusok gyakorlati felkészülésében.

Váczi Renáta
Intézmény: Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Szappanos István

Differenciált mozgásfejlesztés az óvodában

Pályamunkámban az óvodás gyermekek képességfejlődését vizsgáltam; ebből kiemelten az írás-előkészítést, valamint az író mozgás kialakítását. Munkám során ügyelni kellett arra, hogy tervezett és megvalósított feladataim alkalmazkodjanak az óvodai életkor sajátosságaihoz, életkori jellemzőihez. Ezek a tervezett specifikus feladatok harmóniába kerüljenek az óvodai vizuális nevelés egészével. Biztosítsanak a gyermek számára a kötöttségek mellett alkotó kreativitást, és az önkifejezés készségét. Pályamunkámban a következő hipotéziseket állítottam fel:

1. Az óvoda alapozó feladatot vállal az iskolaérettség megvalósításában. Ezen belül az írómozgás megalapozásában.
2. Az óvodai közösségeknek az alapkészségek kialakítása során egyéni ötleteket megoldani tudó gyermekeket kell kibocsátania.
3. A pályamunkám során terveztem olyan speciális felzárkóztató feladatokat, melyek élményszerű motiváció segítségével kompenzációs feladatokat látnak el a készségek kialakításában. A feladatok gyakorló jellege nem mond ellent a kisgyermekkorban szunnyadó kreativitásnak.
4. Feltételezhető, hogy a tervezett feladatok és feladatsorok jól fejlesztik a gyermek pszichés funkciót is (érzékelés, észlelés, akarat, fantázia, képzelet stb.)

Pályamunkám koncepcióját gyakorlati-kísérleti és kontroll csoportban valósítottam meg a kiskunhalasi Bajza Utcai Óvoda középső csoportjainak óvodásai körében. A csoportok gyermekeit véletlenszerű mintavétel alapján válogattam ki. A kísérleti foglalkozás során igyekeztem dokumentálni, jegyzőkönyvezni a foglalkozás tapasztalatait, melyeket pályadolgozatomban megjelenítettem. Munkám során erősen foglalkoztat a téma további figyelemmel kísérése, melynek eredményeiről az iskolai írásfüzetek adhatnak végső konklúziót. A kísérleti foglalkozás közben sűrű alkalmam volt konzultálni a gyakorlatban dolgozó óvodapedagógusokkal, akik lehetőséget teremtenek számomra, hogy nagycsoportban is vizsgálhassam a választott témámat.

XIII. TAGOZAT
PEDAGÓGIA -INFORMATIKA

Hajnal Zoltán
Intézmény: Veszprémi Egyetem Műszaki Informatika Kar
Témavezető: Sikné dr.Lányi Cecília

Virtuális valóság tervezése afáziás betegek részére

Az agy sérülése következtében a beteg, aki korábban elsajátított nyelvet helyesen használta a társadalmi érintkezésben, afáziás lesz. Az afázia a nyelvi képesség zavara. A nyelvi képesség zavara megmutatkozhat a beszéd kifejező oldalának vagy megértő oldalának, illetőleg egyszerre mindkettőnek hiányában és/vagy zavart működésében. Napjainkban ezen betegek számára az egyetlen gyógyulási lehetőség a rehabilitáció. A rehabilitáció során olyan eljárásokat végzünk, amelyek az észlelés hanyatlásának, sorvadásának megakadályozását célozzák és segítenek a hétköznapi életbe való visszatéréshez. Az ilyen jellegű betegek gyógyításában egyre nagyobb jelentősége lesz a számítógépes szoftvereknek. Ma Magyarországon csak néhány kifejezetten afáziás betegek rehabilitációját segítő program készült. Ismereteink szerint a legtöbb ilyen szoftver két dimenziós, ezért megjelent az igény egy három dimenziós virtuális valóságot megjeleníteni képes szoftver fejlesztésére.

Célunk egy virtuális ház létrehozása volt, amely lehetővé teszi a betegek különböző képességinek fejlesztését. A virtuális környezetet megvalósító alkalmazások legfőbb jellegzetessége, hogy a felhasználó a főszereplő szemszögéből látja a világot. Az objektumok teljesen három dimenziósak, körbejárhatók, nagyobbak, ha a felhasználó közelebb ér és kisebbek, ha távolodik. A program Visual C++ nyelven íródott, az Irrlicht nyílt forráskódú 3D engine segítségével. Az objektumok Maya 3D tervezőprogrammal készültek, majd DirectX formátumra kellet konvertálni, melyet a program be tud olvasni és kezelni. A tervezés fázisában törekedtünk arra, hogy a mindennapi életben használatos, jól felismerhető, jellegzetes tárgyak készüljenek.

A szoftver használata során lehetőség nyílik az alapvető észlelési folyamatok (figyelem, emlékezet, problémamegoldás, végrehajtó működés) rendszeres továbbképzésére. A házban való mozgás egér és billentyűzet segítségével történik. A helységekben meg kell tanulni tájékozódni, megtalálni, felismerni, megnevezni a használati tárgyakat. A beteg szabadon mozoghat az épületben, ezáltal a valós élethez közeli helyzetekkel találkozhat.

Horváth Guidó - Kóczán Krisztián
Intézmény: Széchenyi István Egyetem, Győr
Témavezető: Puskás László

Vezeték nélküli technológiák gyakorlati oktatása

A hagyományos Ethernet hálózatokon kívül elengedhetetlenül fontos egy mai rendszerinformatikus, rendszergazda számára a vezeték nélküli távközlés lehetőségeinek alapos ismerete. Tudnia kell az egyes technológiák létéről, paramétereiről, működéséről, alkalmazhatóságáról, biztonságáról. Fontos az egyes területekről szerzett gyakorlati tapasztalat megszerzése.

A dolgozat célja: az általunk bevezetésre javasolt Vezeték nélküli távközlés c. választható tantárgy egy féléves tananyagának szakmódszertani feldolgozása a technikusképzésben részt vevő, rendszer-adminisztrátor szakos diákok számára.

Ronga Diána
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanító- és Óvóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Lénárd András

Az alsó tagozatos tanulók számítógéppel kapcsolatos attitűdjeinek vizsgálata

A dolgozatomban arra voltam kíváncsi, hogy mire használják a gyerekek a számítógépet, mit gondolnak róla és vajon szükség van-e arra, hogy már alsóban megismerkedjenek vele az iskolában is.

Vizsgálatom eszköze a kérdőíves felmérés volt, melyben rákérdeztem a tanulók számítógép-használati szokásaira, szüleik viszonyulására és arra, hogy mennyire fontos számukra a számítógép használatának ismerete.

Kutatásaimban választ kaptam arra, hogy szükséges már alsóban tanítani az informatikát, mert pozitívak a gyerekek attitűdjei, és szükségük van egy képzett pedagógus segítségére, példájára.

Mátrai Rita
Intézmény: Veszprémi Egyetem
Témavezetők: Kosztyán Zsolt Tibor, Sikné dr. Lányi Cecília

Többnyelvű bővíthető készségfejlesztő szoftver diszlexiás gyermekek fejlesztésére

Szerte a világon a gyerekek 15-25%-a olvasási zavarokkal küzd. A játékos multimédiás olvasástanulást segítő szoftverek azonban sokat segíthetnek problémájukon. A számítógéppel a gyerekek szívesen játszanak, ugyanakkor motiválja és fegyelmezi őket. Számítógépen még olyan feladatokat is szívesen oldanak meg, amelyek papíron nagyon nehezek és fárasztóak a számukra.

Az oktatásban egyre több és több szoftver terjed el. Sok szülő is megvásárolja ezen programokat a gyermekének. Speciális igényeknek megfelelő programokat azonban a szoftverfejlesztő cégek nem készítenek. További hátránya a kész programoknak, hogy nem, vagy csak nagyon nehezen bővíthetők.

Az általam kifejlesztett program a – főleg diszlexiás – gyerekek betűkkel, szavakkal és egyáltalán az olvasással való megbarátkozását segíti elő. Az elkészített szoftver külső fájlok segítségével, programozás nélkül is könnyedén bővíthető. Ezek az állományok meghatározott könyvtárszervezésben tárolják a különböző – szövegeket, állóképeket, mozgóképeket és hangokat tartalmazó – feladatlapokat, valamint a gyermekek eredményeit tároló szöveges fájlokat. A pedagógusok ezeket az állományokat tetszőlegesen bővíthetik, módosíthatják, így speciális igényeknek megfelelő feladatlapokat állíthatnak össze. A bővíthetőség további előnye, hogy mindenféle programozás nélkül könnyedén átírhatjuk idegen nyelvekre a szoftvert. A programnak már elkészült egy német és egy angol nyelvű változata, jelenleg pedig készülőben van egy francia és egy olasz nyelvű változat is.

A program tesztelése során használhatósági és hatékonysági vizsgálatot végeztem, ezeket az eredményeket statisztikai szempontból is kiértékeltem. A programot több fejlesztő pedagógussal is véleményeztettem, akik 6-14 éves különböző fokú olvasászavarban szenvedő gyerekekkel foglalkoznak. Az elkészült multimédiás alkalmazást több iskolában is külön-, illetve fejlesztő órák keretében nagy örömmel használják.

Molnár Gábor
Intézmény: Veszprémi Egyetem
Témavezető: Sikné dr. Lányi Cecília

Weblap tervezési kérdések vizsgálata e-learning oktatási anyagok készítéséhez látássérült felhasználóknak

Egyre többen foglalkoznak a speciális szükségletű felhasználókat segítő felhasználói felülettervezési kérdésekkel. Napjainkban dolgozzák ki a Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 változatát.

Munkánkban ezen irányelvek figyelembevételével látássérült illetve hallássérült felhasználóknak home page-ket tervezünk, amelyben a felhasználó igényeinek megfelelően lehet beállítani az információk megjelenítését és hozzáférhetőségét. Vizsgáljuk, hogy lehet grafikonokat, képleteket, videót, animációt, illetve szöveget megjeleníteni, hogy az adott felhasználó sérültségének az a legjobban értelmezhető legyen. Munkánkat a Macromedia Flash fejlesztői környezet felhasználásával végezzük. Jelenleg a tervezés fázisában tartunk és egy konkrét lecke készült el.

A következő időszakban egy teljes tananyagot kívánunk elkészíteni és felmérést végezni a home page használhatóságáról. Az eredményeket adatbázisban tároljuk a PHP programozási nyelv és MySQL adatbázis segítségével. A vizsgálatokat, egyrészt a Gyengénlátók másrészt a Siketek budapesti általános iskoláiban végezzük ezen tanév 2. félévében. A hatékonyságvizsgálat alapján kívánunk nemcsak technikai, hanem didaktikai ajánlásokat adni az e-learning oktatási anyagokat készítő fejlesztő pedagógusoknak és informatikusoknak egyaránt.

Kátay Bálint
Intézmény: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Témavezetők: Dr. Vetier András, Bodó Balázs

Újszerű, interaktív valószínűségszámítás segédanyag megvalósítása WEBes felületen

A **valószínűségszámítás** elmélete a matematikának egy különösen absztrakt és sok, nehéz matematikai módszert igénylő ága. A legtöbb diáknak már ez a tény problémát jelent tanulás közben. Az elmélet elsajátításakor természetesen alapvető fontosságúvá válik, hogy az elvont fogalmak hétköznapi jelentőségét lássa, értse a hallgató.

A fogalmak gyakorlati jelentése sok kísérlethez, illetve hosszú **kísérletsorozat**hoz kötődik, ezek tényleges végrehajtása pedig időigényes, és az eredmények feldolgozása is meglehetősen körülményes. Ráadásul egy absztrakt fogalomnak a kísérletsorozatoktól való elvonatkoztatásához az is szükséges, hogy a különböző próbákat egymás után megfelelően sokszor megismételjük, minden alkalommal az eredményeket ugyanazzal a módszerrel kiértékeljük, és ezáltal újra meg újra megtapasztaljuk, hogy a véletlen hatások ellenére olyan - véletlentől nem függő - törvényszerűségek léteznek a valóságos folyamatokban, melyeket matematikai eszközökkel lehet az elméletben kezelni.

A kísérletsorozatok gyors elvégzésére és elemzésére, az ezekből adódó eredmények grafikus megjelenítésére valamint a hozzájuk kapcsolódó matematikai fogalmak szemléltetésére egy – weboldalon elérhető – szimulációs, interaktív megoldást készítettünk.

Előadásomon szeretném röviden bemutatni a fejlesztés menetét, az elkészült anyagrészeket, az önálló tanulást lehetővé tevő, a hallgatók figyelmét felkeltő, **motiváló megoldás**ainkat. Emellett vázolnám elképzeléseinket azokról a módszerekről, melyek segítségével könnyebbé tehető lenne az elméleti matematika mindennapi mérnöki **gyakorlatban használható tudás**sá alakítása, rámutatnék az általunk fejlesztett anyag és a „hagyományos” **e-Learning** tananyagok közötti különbségekre.

Sebők Éva
Intézmény: Miskolci Egyetem Comenius Tanítóképző Főiskolai Kar
Témavezető: Stókáné Palkó Mária

A ManóÉlővilág oktatóprogram beillesztése a kerettantervbe „A mi világunk”című 2. osztályos tankönyv alapján

A dolgozat arról szól, hogy miként lehet beilleszteni a kerettantervbe a ManóÉlővilág oktatóprogramot, hogyan is lehet a számítógépet segédeszközként alkalmazni.
Abból a célból íródott, hogy segítséget nyújtson azon tanítók számára, akik nem tudják miként alkalmazható a program a tanítási órákon. Illetve legyen egy kiindulási pont, egy minta azok részére, akik szeretnék, de nem merik, vagy nem tudják, hol kezdjék el.
Bevezetésként az informatikai kultúra elterjedéséről és szerepéről szólok röviden.

A témaválasztásban a számítógép mint segédeszköz kerül feldolgozásra, valamint ennek feltételei. Továbbá szó esik még az oktatóprogramok szerepéről, hatékonyságáról. Fő gondolatként jelenik meg, hogy miért nem alkalmazzák a tanítók ezeket a programokat. Ezekre az okokra próbálok választ adni, illetve találni.
A következőkben a legismertebb oktatóprogramok is felsorolásra kerülnek, majd a Manó sorozat azon elemei, amelyek alsó tagozatos gyerekeknek készültek.
A sorozaton belül a ManóÉlővilággal foglalkoztam bővebben. Írok a felépítéséről, működéséről.

A program beépítése a kerettantervbe a tankönyv témaköreinek megfelelően haladva történt, azon belül is órákra bontva.

Megpróbáltam minden órához csatolni a program valamely egységét, de nem hagytam figyelmen kívül az összefoglaló órákat sem. A programban szereplő segítségeket, kiselőadásokat is a szerintem legmegfelelőbb órához kapcsoltam.
Óravázlatok is vannak a dolgozat végén. Ezzel is konkretizálva az órán való felhasználását a játékos programnak.

Szalay Zsolt
Intézmény: Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Kar
Témavezető: Dr. Hassan Elsayed

BMF KVK Interaktív Virtuális Panoráma CD Fejlesztése

A TDK dolgozat fő témája a panoráma CD fejlesztése. A dolgozat szerves részét képezi egy multimédiás CD, mely bemutatja a kész felvételeket egy virtuális túrába fűzve. A dolgozat első két fejezete ismerteti a panoráma képek történelmét, definícióit, csoportosítását, felhasználását, oktatástechnológiai alkalmazását, illetve a kész 360°-os gömbpanoráma felvételek készítéséhez szükséges alapismereteket, technikai feltételeket.

A harmadik és negyedik fejezet részletesen ismerteti a panoráma felvételek készítésének egyes munkafázisait, az így elkészült képek értékelését, és a tapasztalatokat.

A dolgozathoz mellékelt CD tartalmaz egy virtuális túrát, mely a KVK épületeinek fontosabb helyszíneiről készültek.

Torma Szilvia
Intézmény: Veszprémi Egyetem Műszaki Informatikai Kar
Témavezető: Sikné dr. Lányi Cecília

Új avatarok (3D szereplők) tervezéséhez felmérés rajzfilmek és virtuális valóság játékok szereplőiről

Két felmérés készült. Az első kérdőív a 10-19 éves tanulókat kérdezte kedvenc rajzfilmjükről, illetve számítógépes játékukról, és ezek szereplőinek tulajdonságairól. 89 fiú és 68 lány töltötte ki az űrlapot. A második felmérés célja képek alapján kedvenc számítógépes játék-szereplők keresése webes felületen az általános iskolások körében. A képek ismert és kevésbé ismert számítógépes játékok szereplőit mutatják. Az internetes felmérést 136 fiú és 96 lány töltötte ki.

A kedvenc rajzfilm a „Tom és Jerry" lett, mely a fiúk és lányok közt egyaránt népszerű. A második helyen a csak a lányok közt népszerű „Sharon" végzett. A képregények közt a „Garfield" ért el kiemelkedő eredményt.

A kedvenc hősnél az volt a jellemző, hogy olyan karaktereket írtak be a tanulók, melyeket több helyről is ismerhetnek, mint például a „Harry Potter" és „Gyűrűk Ura" szereplőit, hiszen velük könyvben, mozifilmben és számítógépes játékokban is találkozhattak.

A legnépszerűbb hősök között megtalálhatjuk az állatos mesefigurákat is (pl.: „Nemo", „Garfield"), melyek közös jellemzője, hogy emberi tulajdonságaik miatt lopják be magukat a szívünkbe.

A számítógépes játékok értékelésénél azt a tapasztaltuk, hagy a két legnépszerűbb játék - a „GTA" és a „Need For Speed" - alapvetően autós játék, tehát a gyerekek szeretik a száguldás nyújtotta izgalmat. A „Sims" játék is hódít a gyerekek körében, ebben a játékban kiélhetik kreativitásukat.

A TDK munka célja az volt, hogy áttekintést kapjunk az általános iskolás korosztály kedvenc mese és játék figuráiról. A felmérések kiértékelését alapul véve új virtuális szereplőket (avatarokat) lehessen tervezni. Az avatar 3D-s alakja a Maya programmal, a texturája Adobe Photoshop szoftverrel készült.

XIV. TAGOZAT
TÁVOKTATÁS - SZAKKÉPZÉS - PROJEKT PEDAGÓGIA - TANANYAGFEJLESZTÉS

Balázs Anikó,Takács Tímea
Intézmény: Széchenyi István Egyetem
Témavezető: Dr. Földes Zoltán

Oktatástechnológia tantárgy feldolgozásának egy lehetséges modellje a tanulói aktivitás figyelembevételével

Bizonyított, hogy bármely ismeret, tananyag megismerése, elsajátítása akkor lesz sikeres és maradandó a felhasználó – jelen esetben a hallgató – számára, ha abban érdekelt, illetve a feldolgozási folyamatnak aktív részese.

A dolgozat célja éppen az, hogy a hallgatók a mérnöktanár-képzésben szereplő Oktatástechnológia c. féléves tantárgy ismereteit (heti 2 órában) egy ilyen hatékony tananyag-feldolgozási modell alapján sajátítsák el.

A dolgozat először áttekintést ad néhány tanárképzéssel foglalkozó intézmény, tanszék oktatástechnológiai stúdiumainak feldolgozási módjairól. Ezután bemutatja a hipotézisként hatékonynak ítélt modellt, annak szerkezeti elemeit, alkalmazhatóságának módját.

A pályamunka a vizsgált tananyagot négy modulra és összesen tíz leckére bontva tárgyalja, amihez bemutatásra került a csoportmunkához szükséges Power Point prezentáció, valamint az egyéni feldolgozáshoz szükséges eLearning-es információs anyag – kihasználva a coedu adta lehetőségeket – amely nagymértékben támogatja a hallgatók eredményes tananyag-feldolgozását.

Összegzésként és kitekintésként megfogalmazásra kerültek az elkészített információs és prezentációs anyagok pozitívumai és a fejlesztési lehetőségei.

Miklós Gábor
Intézmény: Széchenyi István Egyetem
Témavezető: Dr. Nagy Tamás

Eljárás kidolgozása az oktatási módszerek megfigyeléséhez

A dolgozat ismerteti a szakmai elméleti képzésben tapasztalt és egy vizsgálat során megfigyelt módszertani jellegzetességeket.

A dolgozat tartalmazza a kutatás végrehajtásához szükséges elméleti alapokat, bemutatja az oktatási módszer fogalmának fejlődését és különböző értelmezéseit, valamint a taneszköz fogalmát.

Bemutatja a vizsgálathoz kifejlesztett adatgyűjtő eszközt, és az ahhoz kapcsolódó adatgyűjtési eljárást, amelynek segítségével megfigyelhetők és rögzíthetők a tanárok által használt oktatási módszerek és azok típusai, gyakoriságuk; vizsgálható az időfelhasználás hatékonysága, a használt taneszközök típusai, gyakoriságuk, a felhasznált módszerek és a taneszközök kapcsolata.

A feldolgozott eredmények alapján bemutatja a jellemző módszereket és taneszközöket. Rávilágít a módszerek és taneszközök között tapasztalt kapcsolatra, elemzi a megfigyelt összefüggéseket.

Következtetésként utal a szakiskolai oktatás – a megfigyelt iskolában felfedezhető – hiányosságaira, a változtatás helyes irányaira.

Dudás Veronika
Intézmény: Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezető: Dr. Nagy Lászlóné

Differenciáló foglalkoztatásra épülő fejlesztőkísérlet a biológia tantárgy keretében

Az elmúlt évek felmérései azt mutatják, hogy egyre nagyobb igény mutatkozik az ismeretek mindennapokban való alkalmazására, az értő, minőségi, transzferálható tudásra. Hazai és nemzetközi vizsgálatok bizonyítják, hogy a magyar diákok nehezen tudják az iskolában szerzett tudásukat alkalmazni a mindennapokban. Ezek a tények egyre sürgetőbbé teszik a tananyag tartalmának, a tanítás módjának felülvizsgálatát, megváltoztatását.

Témavezetőm segítségével fejlesztőprogramot állítottam össze, amelynek kipróbálása két biológiatanár kísérletvezetésével valósult meg. Fejlesztőkísérletünkkel azt kívántuk elérni, hogy a tanulók biológia tantárgyban megszerzett ismeretei értelmező tanuláson alapuljanak, alkalmazhatóak legyenek a mindennapokban, és kapcsolódjanak más tantárgyak keretén belül elsajátított ismeretekkel. Kísérletünk célja annak kimutatása volt, hogyan befolyásolja a rendszeres feladatmegoldás a biológia tantárgyi tudást, milyen hatással van a tanulók motiválására, a tantárgy iránti kötődésre, illetve milyen nembeli, életkorbeli, szocio-ökonómiai különbségek figyelhetők meg a tanulók, osztályok között.

Ezen célok megvalósítása érdekében biológia munkafüzetet állítottunk össze az általános iskola 8. és a gimnázium 11. évfolyam tanulói részére, és azt a 2002/2003-as tanév második félévében kis mintás, elő-/utóméréses, kísérleti/kontroll típusú fejlesztőkísérletben próbáltuk ki Salgótarján három iskolájában, két kísérleti és három kontroll osztály bevonásával. A kísérleti osztályokkal előzetes kérdőívet írattunk, amely segített abban, hogy a tanulók válaszai alapján állítsuk össze a munkafüzet kérdéseit, témáit, feladattípusait, munkaformáit, ezáltal próbáljuk ki a differenciált oktatás egy módszerét. Tapasztalatunk szerint a munkafüzetek alkalmazása pozitív változást idézett elő a kísérleti osztályokban tanulók többségének a biológia tantárgyhoz való hozzáállásában, eredményeiben. A fentiek ismeretében ajánlást készítettünk a NAT, illetve a kerettantervek felhasználásával a pedagógusok számára, melyben rámutattunk arra, milyen lehetőségek rejlenek az ilyen típusú munkafüzetek alkalmazásában.

Horváth László
Intézmény: Nyíregyházi Főiskola Természettudományi Kar
Témavezető: Kertész Gábor

Napenergia hasznosítási lehetőségeinek tantárgypedagógiai feldolgozása

Dolgozatom témájának megválasztását két szempont sugallta. Az egyik az a tény, hogy a fosszilis tüzelőanyagok egyre nagyobb mértében fogynak, ezért az embernek más alternatív energiaforrás után kell néznie. A másik ebből adódik, hisz van egy olyan óriási energiaforrásunk, mely a környezetet nem szennyezi, a meg növekedett energia szükségletet ki tudja elégíteni, és aminek a kiaknázása napjaink gyerekcipőben járó lehetősége. Ez pedig a Nap energiája. Meggyőződésem, hogy ez a jövő útja. Ehhez pedig elengedhetetlen, hogy a felnövekvő nemzedék megismerje a napenergia felhasználásának módjait és lehetőségeit.
A dolgozat megírását egy hosszú tájékozódás és anyaggyűjtés előzte meg. (Internetes és könyvtári gyűjtőmunka.)
A dolgozat jól elkülöníthető részekből áll.

I. A *bevezetőrész* taglalja a témaválasztás indítékait, rövid ismertetőt ad a dolgozat felépítéséről.
   Tartalmazza a napenergia hasznosításának rövid történetét, az ókori Görögországban használt kezdetleges felhasználástól, a főbb korszakokon keresztül eljutunk napjainkig.
II. *A napenergia hasznosításának lehetőségei* között a napelem, napkollektor és naperőmű működését, majd az egyes területeken (mezőgazdaságban, hétköznapi életben, iparban) való felhasználását mutatom be.
III. Mik a napelem és napkollektor kombinációjának felhasználási-, illetve a napkollektor alkalmazásának lehetőségei a naperőműveknél? Tehát mi *a jövő útja?*
IV. A jövő „felhasználóinak és felfedezőinek", a még 10-14 éves korosztálynak a technika tantárgy keretein belül lehetőséget kell biztosítani ennek a kimeríthetetlennek látszó energiaforrásnak megismerésére. Ezt taglalom a *tantárgy-pedagógia* témakörön belül struktúra ábra és tartalmi elemzés segítségével.
V. Dolgozatom befejező része egy rövid *összegzés,* amely a véleményem mellet tartalmazza az anyaggyűjtés közben felismert ellentmondásokat és lehetőségeket.

A dolgozat az előforduló fogalmak definíciójával és a felhasznált irodalmak jegyzékével zárul.
Az általam felkínált tantárgy-pedagógiai lehetőségek többet tartalmaznak a tantervi előírásoknál, ezért a pedagógusok alternativitását igényli, figyelembe véve a gyerekek téma iránt tanúsított érdeklődését és fogékonyságát.

Kókány András
Intézmény: Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezető: Dr. Hegyi Sándor

E-learning technológia és módszertan a technikaoktatás támogatásáért

A pályamunka oktatási segédanyaga tanároknak és tanárjelölteknek, felhasználói kézikönyve eLearning moderátoroknak illetve mindazon olvasóknak, akik szeretnék megismerni a tanszékünk fejlesztésében elkészített felhasználóbarát eLearning oktatási keretrendszert. Az eLearning rendszerünknek három fő előnye van: 1) Egyszerű kezelhetőség mind a tanuló, mind a tudásbázis készítő számára. 2) A könnyű illeszthetőség más fejlesztésekhez, így a hivatalos eLearning formátumokhoz, és a speciális igényekhez. 3) A keretrendszer legnagyobb előnye, hogy nem rugaszkodik el az átlag felhasználók hardver és szoftver adottságaitól.

A keretrendszer egy standard webes (html) alapú megoldás, amely több elemet megjelenít: kép, hang, mozgókép, interaktív animáció, egyéb fájlok. Képes élőadások közvetítésére, megfelelő hardver és sávszélesség esetén. A tanuló ebben a felhasználási módban ténylegesen egy élő adásba tud bekapcsolódni, megítélésünk szerint ez az eLearning rendszer egyik haszna amellett, hogy nyújt egy olyan speciális szolgáltatást, hogy a tanuló interaktív módon is részese lesz a tanítás tanulás folyamatának.

Eredményeim: A tanulmányom publikálásával támogathattam tanárjelölt diáktársaim felkészítését az eLearning technológiák megismerésében és alkalmazásában. Moderátorként és tananyagfejlesztőként aktív részesévé válhattam egy új dimenziókat nyújtó oktatástechnológia beüzemelésének és tesztelésének. Kutató és fejlesztő munkám során elvégeztem számos eLearning kísérleti tananyag installálását, és lokalizációját intézményünk eLearning keretrendszerében. A technika tantárgy eredményesebb oktatása érdekében eLearning demonstrációs tananyagokat fejlesztettem. Munkámban főszerepet kapott a fiatal nemzedék felkészítése a technológiai korszakváltásra. Irodalmi és technikai forgatókönyvekre építettem „demo" tananyagaimat. Az eLearning demonstrációimban a technika tantárgyat, mint egy átfogó szintetikus tantárgyat kezeltem, amely a természeti és társadalmi környezethez kapcsolódó technikai rendszerek átalakító, állapotmegóvó folyamataira, az alkotó tevékenységekre és a technikai rendszerek működések / működtetések ismertetésére helyezi a hangsúlyt. Rendszerünket ez idáig intézményen belül próbáltuk ki, diáktársak gyakorlóiskolákban, videóprezentációkat, animációkat, mutattak be élve a média informatika ezen korszerű lehetőségével. Sikeres bemutatókat tartottunk gyakorló pedagógusoknak.

Terveztem és építettem egy mini kamerával felszerelt felfedezőrobotot, amelynek kameraképe közvetíthető. A fentiek igazolják, hogy a tanároknak (felhasználóknak) egy újabb lehetőséget adtunk digitális tananyagok gyártásához.

Kutszegi Gergely
Intézmény: Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar
Témavezetők: Dr. Jakucs Erzsébet, Dr. Kriska György

Adatbázison alapuló elektronikus gombahatározó

Magyarország nagygomba-fajairól (Basidiomycetes, Ascomycetes) az utóbbi években nem készült olyan képekkel illusztrált, átfogó, könyv, illetve számítógépes adatbázis, amely kellően részletes és szakmailag igényes. A felsőoktatásban és a gomba-ismeretterjesztő tanfolyamokon erre nagy szükség lenne.

Munkánk célja hazánk leggyakoribb aszkuszos és bazídiumos nagygomba-fajainak (Ascomycetes és Basidiomycetes), illetve azok tulajdonságainak (határozóbélyegeinek) összegyűjtése egy olyan számítógépes adatbázisba, amely a kutatók és oktatók, valamint a gombákat kevésbé ismerők számára is átlátható és könnyen kezelhető. Mivel ma már gyorsabb számítógépek, Internet és nagyobb teljesítményű adathordozók állnak rendelkezésre, szükségesnek látszik a régi, jórészt anyagi okokból terjedelmi problémákkal bajlódó adatbázisokat digitalizálni, valamint a modern, számítógépek nyújtotta új lehetőségeket is kihasználva egy interaktív adatbázist létrehozni. Az egyetemek és gimnáziumok legújabb kerettantervei és az érettségi követelmények is tartalmaznak gombákkal kapcsolatos pontokat, melyek a gombák testfelépítésének sajátosságait, életmódjukat, gyakorlati és egészségügyi jelentőségüket, kölcsönhatásaikat növényekkel és állatokkal, valamint a legfontosabb ehető és mérgező gombák felismerését helyezik előtérbe. Ezek a fejezetek találhatók meg az általunk szerkesztett szoftverben is. Programunk 113 adatmátrixból dolgozik, valamint több modulból épül fel a feljebb említett pontoknak megfelelően.

Eddig kiépítettük a lexikonként, valamint határozókulcsként működő egységet. A termőtestekről a habitusképeket, a mikroszkópos fotókat és rajzokat tartalmazó modul feltöltését folyamatosan végezzük, a nemzetségekről a leírást, az általános szervezettani ismertetőt, a taxonómiáról szóló fejezetet, és a két választható taxon különbségeinek kiemelését végző egységet folyamatosan fejlesztjük.

A programot Macromedia Flash MX 6.0-ban írtuk meg, melyben az általunk szerkesztett vektorgrafikus objektumok és a fényképek animációit, valamint az adatmátrix működését az ActionScript programnyelv segítségével irányítjuk.

Mosonyi Zsuzsanna
Intézmény: Berzsenyi Dániel Főiskola
Témavezető: Kővári Istvánné

A harang, mint projekt megjelenése az oktatásban

Pályamunkám a technika kultúrtörténetének egy szeletével foglalkozik, amire az oktatás szemszögéből tekintek. Még a haranghoz kapcsolódó ismeretek elsajátítása is lehet érdekes és szórakoztató a tanulók számára. Ehhez jó eszköz a projektmódszer, ami a dolgozat törzsét képezi. A feldolgozás során kihasználom, hogy a harang, mint technikai alkotás számtalan módon kapcsolódik össze az ember életével. Sorra veszem az egyes kapcsolódási pontokat a projekt felépítése során, melyek legnagyobb teret természetesen az önálló kutatómunka, adatgyűjtés folyamán kapnak. Itt mutatkozik meg a projektmódszer diszciplinális jellege is: a tantárgyakhoz tartozó ismeretek külön kis egységeket képeznek, amivel nem az elszigeteltséget sokkal inkább a sokszínűséget szeretném hangsúlyozni. A gyerekek az önálló felfedezés élményével lesznek gazdagabbak, miközben a feladatot teljesítik, vagyis saját maguk harang hasonmását készítik el. A módszer értékét növeli, hogy olyan transzformációt kell végezniük, amelyet a tanulmányaik során ritkán alkalmaznak. Az alkotások átfogó vizuális üzenetként is felfoghatók, valamint a tevékenységi formák segítik a látott világ megértését, fejlesztik a tanulók érzékenységét, a kifejezés árnyaltságát. Fontos az is, hogy a problémák megoldása során történik az ismeretek elsajátítása és nem fordítva. A projektpedagógiára alapozva a harang témaköre könnyen beépíthető a tananyagba, a technika alakulása nyomán, vagy egy ünnephez kötve.